

2. PRIROČNIK ZA OBČINSKE SVETNICE IN SVETNIKE

2010

Avtorji iz SOS:

Jasmina Vidmar, Jasmina Tkalčič, Siniša Plavšič, Saša Kek, Miha Mohor, Barbara Horvat.

Zunanji avtorji:

Drago Kos, Neža Vodušek, dr. Roman Lavtar, mag. Franci Žohar, Maja Rečnik, Jernej Stritih, dr. Darja Piciga, Ivan Kramberger, Milan Železnik, Luka Mulej.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

352 : 342 . 534 (035)

DRUGI

2. priročnik za občinske svetnice in svetnike /
[avtorji Jasmina Vidmar ... [et al.] ; fotografije
Jasmina Vidmar]. - Maribor : Skupnost občin
Slovenije, 2010

ISBN 978-961-91519-4-5

COBISS.SI-ID 65907201

PRIROČNIK ZA OBČINSKE SVETNICE IN SVETNIKE

Izdala: Skupnost občin Slovenije
Založila: Skupnost občin Slovenije
Uredniški odbor: Sekretariat SOS
Fotografije: Jasmina Vidmar
Oblikovanje in prelom: Hopa d.o.o.

Maribor, november 2010

I. SPLOŠNI DEL

1 O SKUPNOSTI OBČIN SLOVENIJE	11
1.1 DA SE PREDSTAVIMO....	
1.2 O NALOGAH SKUPNOSTI...	
1.3 O ČLANSTVU V SKUPNOSTI...	
2 KAKO DELUJE DRŽAVA	14
2.1 DRŽAVNI ZBOR RS	
2.2 VLADA RS	
2.3 DRŽAVNI SVET RS	
2.4 USTAVNO SODIŠČE	
2.5 RAČUNSKO SODIŠČE	
2.6 UPRAVNO SODIŠČE	
3 VSE O LOKALNI SAMOUPRAVI	21
3.1 SPLOŠNO	
3.1.2 USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	
3.1.3 EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE	
3.1.4 ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI	
3.1.4.1 OBČINA, MESTO, POKRAJINA	
3.1.4.1.1 OBČINA	
3.1.4.1.2 MESTNE OBČINE	
3.1.4.1.3 MESTO	
3.1.4.1.4 POKRAJINA	
3.1.4.1.5 OŽJI DELI OBČINE	
3.1.4.2 PRISTOJNOSTI OBČIN	
3.1.4.2.1 IZVIRNE PRISTOJNOSTI OBČIN	
3.1.4.2.2 PRENESENE PRISTOJNOSTI OBČIN	
3.1.4.3 SPLOŠNI IN POSAMIČNI AKTI OBČINE	
3.1.4.3.1 STATUT	
3.1.4.3.2 POSLOVNIK	
3.1.4.4 ODLOČANJE V UPRAVNIH POSTOPKIH	
3.1.5 ORGANIZACIJA LOKALNE SAMOUPRAVE	
3.1.5.1 ORGANI OBČINE	

3.1.5.2	OBČINSKI SVET	
3.5.1.3	NADZORNI ODBOR	
3.1.5.2	OŽJI DELI OBČIN	
3.1.5.3	OBČINSKA UPRAVA	
3.1.5.4	ORGAN SKUPNE OBČINSKE UPRAVE	
3.1.6	JAVNI USLUŽBENCI V OBČINSKIH UPRAVAH	
4	O VOLITVAH IN DELU V OBČINI JE DOBRO VEDETI	36
4.1	VOLITVE V OBČINSKI SVET	
4.1.1	RAZPIS IN IZVEDBA VOLITEV	
4.3	DELO OBČINSKEGA SVETA	
4.3.1	SESTAVA OBČINSKEGA SVETA	
4.3.2	PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANIC/ČLANOV OBČINSKEGA SVETA	
4.3.3	SEJE OBČINSKEGA SVETA	
4.3.4	PREDPISI OBČINSKEGA SVETA	
4.3.5	PRVA SEJA PO IZVEDBI LOKALNIH VOLITEV	
5	TUDI OBČANKE IN OBČANI LAHKO SODELUJEJO	42
5.1	ZBOR OBČANOV	
5.2	REFERENDUM	
5.3	LJUDSKA INICIATIVA	
6	BREZ NADZORA NE GRE	44
7	O JAVNIH SLUŽBAH V OBČINI	47
7.1	SPLOŠNO O JAVNIH SLUŽBAH	
7.2	FINANCIRANJE GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB	
7.3	OBLIKE IZVAJANJA GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB	
7.4	ZAKON O JAVNO ZASEBNEM PARTNERSTVU	
8	O FINANCAH IN OBČINSKEM PREMOŽENJU	51
8.1	SPLOŠNO O FINANCIRANJU OBČIN	
8.2	ZAKON O FINANCIRANJU OBČIN	
8.3	ZAKON O JAVNIH FINANCAH	
8.4	ZAKON O STVARNEM PREMOŽENJU DRŽAVE IN SAMOUPRAVNIH LOK. SKUPNOSTIH	
9	ZA ENAKE MOŽNOSTI SODELOVANJA	55

II. POSEBNI DEL

10 O NAČRTOVANJU IN UREJANJU PROSTORA	57
10.1 SPLOŠNO	
10.2 ZAKON O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU	
10.2.1 PROSTORSKI AKTI OBČINE	
10.2.1.1 OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT	
10.2.1.2 OBČINSKI STRATEŠKI PROSTORSKI NAČRT KOT SAMOSTOJEN AKT	
10.2.1.3 OBČINSKI PODROBNI PROSTORSKI NAČRT	
10.2.2 OPREMLJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ IN KOMUNALNI PRISPEVEK	
10.3 ZAKON O GRADITVI OBJEKTOV	
10.3.1 VZDRŽEVANJE OBJEKTA	
10.3.2 GRAJENO JAVNO DOBRO	
10.4 ZAKON O GEODETSKI DEJAVNOSTI	
11 O NARAVI IN NJENI ZAŠČITI	63
11.1 SPLOŠNO O VAROVANJU OKOLJA	
11.2 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE	
11.3 ZAKON O VARSTVU OKOLJA	
11.4 ZAKON O VODAH	
12 O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	68
12.1 ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	
12.2 ZAKON O ODPRVI POSLEDIC NARAVNIH NESREČ	
12.3 ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM	
12.4 ZAKON O GASILSTVU	
13 O STANOVANJSKI POLITIKI	71
13.1 STANOVANJSKI ZAKON	
14 SOCIALNO VARSTVO IN SKRB ZA ZDRAVJE V OBČINI	73
14.1 PODROČJE SOCIALE	
14.1.1 ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU	

14.2	PODROČJE ZDRAVJA	
14.2.1	ZAKON O ZDRAVSTVENI DEJAVNOSTI	
14.2.2	ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU	
14.2.3	ZAKON O RDEČEM KRIŽU	
14.2.4	ZAKON O LEKARNIŠKI DEJAVNOSTI	
14.2.5	ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU	
15	KULTURNA POLITIKA V OBČINI	78
15.1	ZAKON O URESNIČEVANJU JAVNEGA INTERESA ZA KULTURO	
15.2	ZAKON O SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI	
15.3	ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE	
15.4	ZAKON O VARSTVU DOKUMENTARNEGA IN ARHIVSKEGA GRADIVA	
15.5	ZAKON O KNJIŽNICARSTVU	
16	PODROČJE ŠPORTA V OBČINI	83
17	PODROČJE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V OBČINI	85
17.1	ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA	
17.2	ZAKON O VRTCIH	
17.3	ZAKON O OSNOVNI ŠOLI	
17.4	ZAKON O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	
17.5	ZAKON O POSEBNIH PRAVICAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA	
17.6	ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV	
17.7	ZAKON O ROMSKI SKUPNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI	
18	ENERGETSKA POLITIKA V OBČINI	90
18.1	O ENERGETSKI POLITIKO NEKOLIKO SPLOŠNO	
18.1.1	KAJ JE MODRA ENERGIJA	
18.1.2	KAJ JE ZELENA ENERGIJA?	
18.2	ENERGETSKI ZAKON	
19	JAVNE CESTE IN REDARSKA SLUŽBA V OBČINI	93
19.1	PODROČJE UREJANJA JAVNIH CEST	
19.1.1	ZAKON O JAVNIH CESTAH	
19.2	ZAKON O OBČINSKEM REDARSTVU	

20 O GOSPODARSTVU, KMETIJSTVU, GOZDARSTVU IN TURIZMU 96

20.1 TURIZEM

20.1.1 ZAKON O SPODBUJANJU RAZVOJA TURIZMA

20.1.2 ZAKON O GOSTINSTVU

20.1.3 ZAKON O IGRAH NA SREČO

20.2 POKOPALIŠKA DEJAVNOST

20.2.1 ZAKON O POKOPALIŠKI DEJAVNOSTI IN UPRAVLJANJU POKOPALIŠČ

20.3 GOSPODARJENJE S POSLOVNIMI PROSTORI

20.3.1 ZAKON O POSLOVNIH STAVBAH IN POSLOVNIH PROSTORIH

20.4 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

20.4.1 ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU

20.4.2 ZAKON O GOZDOVIH

20.4.2.1 GOZDNE CESTE

20.4.2.2 VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM

20.4.2.3 PRISTOJBINA ZA VZDRŽEVANJE JAVNIH CEST

20.4.3 ZAKON O ZAŠČITI ŽIVALI

20.4.4 ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH

21 IN ŠE VEČ... 103

21.1 ZAKON O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

21.2 ZAKON O DOLOČANJU OBMOČIJ TER O IMENOVANJU IN OZNAČ. NASELIJ, UL. IN STAVB

21.3 ZAKON O SPODBUJANJU SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

22 OBČINE IMAJO MESTO TUDI V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH 106

22.1 ODBOR REGIJ EVROPSKE UNIJE

22.1.1 NASTANEK

22.1.2 VLOGA

22.1.3 ORGANIZACIJA

22.1.4 SLOVENSKA DELEGACIJA

22.2 KONGRES LOKALNIH IN REGIONALNIH OBLASTI- KLRO

22.2.1 USTANOVITEV, ORGANIZACIJA IN NALOGE

22.2.2 SLOVENSKA DELEGACIJA

22.2.3 VODSTVO IN ODBORI KLRO SE

22.3 SVET EVROPSKIH OBČIN IN REGIJ (CEMR)

22.4 NALAS

23 KAJ JE ŠE DOBRO VEDETI...	112
23.1 KODEKS RAVNANJA JAVNIH USLUŽBENCEV	
23.2 ETIČNO RAVNANJE NA LOKALNI RAVNI	
23.3 SKUPNE OBČINSKE UPRAVE V SLOVENIJI	
23.4 PRIPRAVA OBČINSKEGA PROSTORSEGA NAČRTA	
23.5 3D JAVNE RAZGRNITVE	
23.6 PODNEBNE SPREMEMBE: GLOBALNI IZZIV IN RAZVOJNA PRILOŽNOST	
23.7 ČEZMEJNO SODELOVANJE	
23.8 ŠE NEKAJ O BONTONU	
23.9 KOMUNICIRANJE IN ODNOSI Z JAVNOSTMI	
23.10 ARBITRAŽA – MIRNO IN HITRO REŠEVANJE SPOROV	

NAMESTO UVODA

Dobro upravljanje lokalnih skupnosti (občin) postavlja temelje za celovit in kakovosten razvoj posamičnih okolij, predstavlja osnovo za vzpostavljanje pogojev za dobro in kvalitetno življenje prebivalcev in določa možnosti za realizacijo njihovih pričakovanj in potreb. Zato so vedenje, znanje, tudi izkušnje političnih odločevalcev izjemnega pomena, saj določajo, kako se bo določeno lokalno okolje razvijalo, kakšne priložnosti bo odkrilo in kakšna bo njihova sposobnost za prepoznavanje, upoštevanje in razvoj obstoječih potencialov. Svetnice in svetniki občinskih in mestnih svetov ste pomembni sooblikovalci in kreatorji lokalnih priložnosti, v prostore odločanja pa vstopate z različnimi izkušnjami, znanji in vedenji. Poznavanje okolja, v katerem delujete, izkušnje uspehov in težav, poznavanje potreb in pričakovanj prebivalcev in prebivalcev so vsekakor izjemno pomembni elementi sprejemanja kakovostnih in za občine koristnih odločitev. Zaveza svetnic in svetnikov za iskanje in sprejemanja za skupnost najboljših odločitev pa je pomembno povezana tudi in predvsem z znanji in vedenji o vseh tistih področjih, ki določajo formalnopravne okvire delovanja občin. In temu je namenjen pričujoči priročnik. Priročnik, kot že ime samo pove, ima namen biti priročen pripomoček, namenjen večkratni uporabi in izrabi, zato so ob osnovah državne in lokalne ureditve ter sistema, ki uokvirja področje lokalne samouprave, na kratko predstavljeni tudi zakonodajni okvirji, ki so ključni pri prejemanju različnih odločitev v občinah, ter pristojnosti občinskih in mestnih svetnic in svetnikov. V enem zadnjih poglavij tega priročnika pa smo prostor namenili temam, ki si po našem prepričanju zaslužijo posebno pozornost. Da je vredno, se ob njih nekoliko zaustaviti, razmisliti in mogoče tako tudi prepoznati njihovo uporabnost in širši pomen. Zato ga uporabljajte!

Jasmina Vidmar

1

O SKUPNOSTI OBČIN SLOVENIJE

SPLOŠNI DEL

1.1 Da se predstavimo....

Skupnost občin Slovenije je največje reprezentativno združenje občin v Sloveniji in šteje 167 občin članic. Število prebivalk in prebivalcev, ki jih skupnost skozi občine članice pokriva, je 90% vseh prebivalk in prebivalcev Slovenije. Občine članice prihajajo z vseh področij Slovenije, županje in župani pa so vseh političnih prepričanj. Povezuje jih zavedanje, da je za uveljavljanje potreb in interesov občin, za izboljšanje pogojev delovanja in razvojnih potencialov občin potrebno sodelovati, izmenjavati izkušnje, širiti vedenje in znanje ter združevati moči, saj so občine le tako lahko močnejše.

Skupnost občin Slovenije ima status reprezentativnosti, podeljen v skladu z določili zakona o lokalni samoupravi, kar pomeni, da ima tudi "uraden" status pogajalca in zastopnika interesov občin v odnosu do državnih in mednarodnih institucij (Vlada RS, državni zbor, državni svet, računsko sodišče ... Odbor regi EU, Svet Evrope...), prav tako pa ima tudi status pogajalca za pogajanja o kolektivnih pogodbah zaposlenih v javnem sektorju.

1.2 O nalogah skupnosti...

Skupnost občin Slovenije za svoje občine članice opravlja številne naloge, med njimi:

- zastopanje interesov občin v okviru zakonodajnega postopka
 - aktivno sodelovanje pri nastajanju zakonodajnih predpisov v luči pričakovanj in potreb občin
- Uveljavljanje interesov občin tudi skozi pripravo lastnih zakonskih predlogov ali preverjanje obstoječih v okviru ustavnega reda države
- vodenje pogajanj z vladnimi predstavniki za višino prejetih finančnih sredstev za občine ter pogajanj v zvezi z ostalimi za občine pomembnimi vprašanji, pravno svetovanje in pravna pomoč občinam članicam
 - v zvezi s vprašanji oz. problemi, s katerimi se zaposleni v občinah srečujejo
 - organiziranje in izvajanje izobraževanj na področjih pomembnih za delo v občinah tako za županje in župane, zaposlene v občinskih upravah in svetnice in svetnike
 - izvajanje skupnih javnih naročil za nakupe storitev ali proizvodov za več občin, kar prinaša nižje stroške za posamične občine (elektrika, zavarovanja, volilne skrinjice ...)
 - vzpostavlja okvir za izmenjavo izkušenj in praks občin na številnih področjih dela in organiziranja občin in

s tem lajša delo in možnosti občin

- pripravljanje projektov in sodelovanje v njih, kadar so ti takšni, da omogočajo izboljšave za občine in

njihove prebivalke in prebivalce, npr. 3D javna razgrnitev, ki bo omogočila spletne prostorske razgrnitve za vse slovenske občine

- redno obveščanje o aktualnih in za občine pomembnih zadevah skupnost izdaja elektronske Tedenske novice, Preglednik (pregled sprejetih zakonodajnih predpisov ter tistih, ki so v postopkih sprejemanja), ČaSOSpis, tiskan časopis, ki predstavlja pregled dela skupnosti ter prinaša tekste avtorjev, ki aktivno sooblikujejo področje lokalne samouprave in ima aktivno spletno stran **www.skupnostobcin.si**
- zastopanje in predstavljanje slovenskih občin v uradnih organih Evrope Odboru regij EU in Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope ter mrež in institucij, ki na evropski ali regionalni ravni povezujejo občin in regije in so platforma za uveljavljanje interesov občin in regij v odnosu do nacionalnih oblasti oz. evropskih institucij

1.3 O članstvu v skupnosti...

Članica Skupnosti občin Slovenije je lahko vsaka občina, ki na občinskem svetu sprejme sklep o članstvu v skupnosti in za sodelovanje v organih, telesih ter dejavnosti skupnosti plačuje redno letno članarino v višini 0,133 evra na prebivalca svoje občine.

Svetnice in svetniki občinskih in mestnih svetov občin članic imajo možnost dostopati do storitev skupnosti ter možnost prejemati elektronske oblike informativnih glasil skupnosti. Za potrebe dela v občinskih in mestnih svetih so pomembne elektronske Tedenske novice, ki jih skupnost na več tisoč naslovov posreduje vsak petek in prinašajo kratke informacije o zadevah pomembnih za občine in tiste, ki v občinah aktivno delujejo. Svetnice in svetniki občine članice lahko svoj interes za redno prejetje Tedenskih novic sporočijo na elektronski naslov: metka.lasic@skupnostobcin.si.

Svetnice in svetniki občin nečlanic pa imajo možnost na občinskem svetu sprožiti pobudo za včlanitev svoje občine v skupnost in tako postati del širokega in uveljavljenega kroga tistih, ki aktivno sooblikujejo področje lokalne samouprave in tistih, ki v povezovanju in sodelovanju vidijo možnost za uspešnejši in hitrejši razvoj svoje občine in posledično tudi vseh njenih prebivalk in prebivalcev.

2

KAKO DELUJE DRŽAVA

2. DRŽAVNA UREDITEV

Državna ureditev je pravna ureditev državne oblasti. Slednjo tvorijo predpisi, ki določajo državno organizacijo oziroma organe, ki izvajajo državno oblast.

Pravni viri državne ureditve so:

- ustava
- zakoni
- podzakonski predpisi
- poslovniki

Državna ureditev Republike Slovenije temelji na:

- načelu ljudske suverenosti
- načelu demokratične države
- načelu pravne države
- načelu socialne države
- načelu delitve oblasti

Oblast v Republiki Sloveniji je razdeljena na zakonodajno, sodno in izvršilno vejo oblasti.

2.1 DRŽAVNI ZBOR RS

Državni zbor je najvišja predstavniška in zakonodajna institucija. Slednji opravlja zakonodajno funkcijo oblasti, ter volilno in nadzorno funkcijo. Državni zbor šteje 90 poslank in poslancev, ki so izvoljeni na podlagi splošne in enake volilne pravice, njihov mandat pa traja 4 leta.

Funkcije Državnega zbora so naslednje:

- sprejema spremembe ustave
- sprejema zakone, podzakonske predpise in druge splošne akte
- sprejema svoj poslovnik
- sprejema državni proračun in zaključni račun proračuna

- ratificira mednarodne pogodbe
- razpisuje referendum

Razmerje do lokalnih skupnosti:

Zakon o lokalni samoupravi v prvem odstavku 94. člena določa, da mora Državni zbor pred sprejemom zakonov in drugih predpisov, ki se v skladu z ustavo tičejo koristi občin, pridobiti njihovo mnenje. Če se predpis nanaša na posamezno občino in posega v njene koristi, jo je treba seznaniti z namenom takšnega predpisa pred njegovim sprejemom.

2.2 VLADARS

Vlada RS je organ izvršilne oblasti in hkrati najvišji organ državne uprave. Funkcija vlade je dvojna: opravlja politično izvršilno in upravno funkcijo.

Politična izvršilna funkcija pomeni predvsem izvajanje politike, ki jo določi državni zbor, in izvajanje zakonov in drugih predpisov, ki jih državni zbor sprejema. Tako vlada v skladu z ustavo, zakoni in drugimi splošnimi akti državnega zbora določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države.

Kot najvišji organ državne uprave pa izdaja predpise in sprejema pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za razvoj države in urejenost razmer na vseh področjih v pristojnosti države.

Državnemu zboru predlaga v sprejem zakone, državni proračun, nacionalne programe in druge splošne akte, s katerimi določa načelne in dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja v pristojnosti države.

V zadevah EU vlada predstavlja in zastopa Republiko Slovenijo ter uveljavlja njena stališča v institucijah EU.

Glede zadev EU je vlada samostojna in odgovorna pri opravljanju svojih funkcij v okviru ustave, zakona, ki ureja položaj in delovanje vlade in zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah EU. Vlada izdaja uredbe in druge akte iz svoje pristojnosti za izvrševanje predpisov EU

Razmerje do lokalnih skupnosti:

Zakon o lokalni samoupravi v drugem odstavku 94. člena določa, da mora vlada pred sprejetjem predlogov

zakonov oziroma preden jih predloži državnemu zboru v sprejem in pred sprejetjem drugih predpisov iz svoje pristojnosti, ki zadevajo pristojnosti, delovanje in financiranje občin, zagotoviti ustrezno sodelovanje združenj občin.

Vlada RS je v zgoraj opisanem primeru tako v skladu z zakonom zavezana k sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije.

2.3 DRŽAVNI SVET RS

Državni svet Republike Slovenije je predstavniško telo, ki ga Ustava Republike Slovenije opredeljuje kot zastopstvo socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Sestavljen je iz:

- Predstavnice in predstavnikov delovnih in socialnih interesov (funkcionalni interesi), in
- Predstavnice in predstavnikov lokalnih interesov (teritorialni interesi).

Interese, ki pokrivajo vse glavne segmente družbe, med seboj sooča štirideset državnih svetnic in svetnikov:

- 4 predstavniki delodajalcev
- 4 predstavniki delojemalcev
- 4 predstavniki kmetov, obrtnikov ter samostojnih poklicev
- 6 predstavnikov negospodarskih dejavnosti
- 22 predstavnikov lokalnih interesov

Interesi različnih družbenih skupin se v Državnem svetu srečujejo na institucionaliziran način, odločitve pa sprejemajo na podlagi soočenja argumentov na strokovni ravni. Državni svetniki in svetnice svojo funkcijo opravljajo nepoklicno.

Državni svet ne predstavlja vseh državljanek in državljanov Republike Slovenije, temveč le posamezne družbene in gospodarske interese. Njegov položaj in njegova struktura zato narekujeta ustrezni volilni sistem, ki je različen od sistema volitev v Državni zbor. Temeljne razlike so v načinu volitev, v volilni pravici, v vlogi političnih strank, v sistemu razdelitve mandatov ter mandatni dobi.

Razmerje do lokalnih skupnosti:

Državni svet aktivno sodeluje s Skupnostjo občin Slovenije, ko gre za obravnavo zakonskih in podzakonskih

predlogov predpisov, ki zadevajo lokalne skupnosti, še preden so obravnavani na matičnih delovnih telesih Državnega zbora RS. Predstavnice in predstavniki občin članic Skupnosti občin Slovenije so tako redno vabljeni na seje komisij Državnega sveta, s ciljem izoblikovanja kar se da za občine ugodnejših stališč k posameznim predlogom zakonskih in podzakonskih predpisov.

Sodelovanje Skupnosti občin Slovenije in Državnega sveta RS poteka tudi v primeru aktualnih problemskih vprašanj občin članic skupnosti. Matična telesa Državnega sveta namreč problemska vprašanja občin obravnavajo, se do vsebine slednjih opredelijo ter v okviru svojih pristojnosti dajejo pobude za rešitev nastalih problematik Državnemu zboru.

2.4 USTAVNO SODIŠČE

Ustavno sodišče ima ustavno zasnovan položaj neodvisnega in avtonomnega organa, ki izvršuje ustavno-sodno presojo. Ustavno sodišče je v razmerju do drugih državnih organov samostojen in neodvisen državni organ ter kot tak najvišji organ varstva ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ustavno sodišče predstavlja 9 sodnikov (sodnic), ki jih v izvolitev predlaga predsednik republike. Izvoli jih Državni zbor, mandatna doba pa je 9 let.

Razmerje do lokalnih skupnosti:

Ustavno sodišče:

- ugotavlja skladnost predpisov lokalnih skupnosti z ustavo in zakoni
- ugotavlja skladnost splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil z ustavo, zakoni in podzakonskimi predpisi
- ugotavljanje o sporih glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi (varstvo pravic lokalne samouprave)
- ugotavljanje o sporih glede pristojnosti med samimi lokalnimi skupnostmi
- ugotavljanje protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank
- druge zadeve, določene z ustavo in zakoni

Skupnost občin Slovenije v imenu svojih občin članic vlaga ustavne presoje posameznih zakonskih in podzakonskih predpisov, v primeru, kadar vsebina slednjih posega v njihove ustavne pravice.

Začetek postopka pred ustavnim sodiščem s strani lokalnih skupnosti lahko sproži predstavniški organ lokalnih skupnosti (občinski oz. mestni svet). Postopek pred ustavnim sodiščem lahko sproži tudi županja ali župan, vendar v primeru, če je to v statutu občine izrecno zapisano. V tem primeru vloži ustavno presojo županja ali župan po pooblastilu občinskega sveta.

Ta lahko sproži začetek postopka pred ustavnim sodiščem tudi, kadar presodi, da je občinski (mestni) svet sprejel akt, ki ni v skladu z zakonom. O tem predhodno obvesti občinski svet, zadrži objavo takega akta in predlaga občinskemu svetu, da o aktu ponovno glasuje. V primeru vztrajanja se lahko sproži postopek pred ustavnim sodiščem.

2.5 RAČUNSKO SODIŠČE

Po ustavi Republike Slovenije je Računsko sodišče Republike Slovenije najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe v Republiki Sloveniji. Ustava tudi določa, da je računsko sodišče pri svojem delu neodvisno in vezano na ustavo in zakon. Zakon o računskem sodišču pa dodaja, da aktov, s katerimi izvršuje svojo revizijsko pristojnost, ni dopustno izpodbijati pred sodišči niti pred drugimi državnimi organi.

Status samostojnosti in neodvisnosti mu zagotavljata ustava in zakon, in sicer z več vidikov:

- Računsko sodišče izvaja svoje pristojnosti samostojno. V skladu z zakonom o računskem sodišču pa lahko poslanci in delovna telesa državnega zbora, vlada, ministrstva in organi lokalne skupnosti predlagajo, da opravi revizijo; med temi predlogi računsko sodišče izbere za letni program dela najmanj pet predlogov iz državnega zbora, od tega najmanj dva predloga opozicijskih poslancev in najmanj dva predloga delovnih teles državnega zbora. Hkrati lahko računsko sodišče po lastni presoji upošteva pobude posameznikov – sem spadajo tudi članki in prispevki v medijih, in civilnodružbenih subjektov.
- Računsko sodišče za kritje stroškov svojega delovanja samo predlaga finančni načrt državnemu zboru, ki mu odobri potrebna sredstva za delo

Razmerje do lokalnih skupnosti:

V skladu z Zakonom o računskem sodišču lahko organi lokalni skupnosti računskemu sodišču predlagajo, da opravi revizijo.

Računsko sodišče vsako leto revidira poslovanje ustreznega števila mestnih in drugih občin ter tako preverja pravilnost (zakonitost in namembnost) in smotrnost (gospodarnost, učinkovitost in uspešnost) poslovanja občin.

2.6 UPRAVNO SODIŠČE

Sodni nadzor nad delom uprave (državne uprave in uprave lokalnih skupnosti) lahko poteka tudi v obliki posebnega sodnega postopka, to je upravnega spora. Gre za pravni nadzor, ki ga opravlja upravno sodišče na upravno pravnem področju.

Na prvi stopnji odloča Upravno sodišče RS, na drugi stopnji pa Vrhovno sodišče RS. Postopek se lahko sproži zoper vse dokončne upravne akte, ki so bili izdani v katerikoli upravni zadevi na podlagi Zakona o splošnem upravnem postopku.

Upravni spor se začne s tožbo (ali z drugim pravnim sredstvom) v naslednjih primerih:

- nepravilno uporabljen predpis
- kršitev določil postopka pred izdajo upravnega akta
- nepravilno ugotovljeno dejansko stanje
- če je bil v postopku udeležen nekdo, ki ne more biti stranka v postopku
- če ni bila stranki dana možnost, da se izreče o dejstvih in okoliščinah

Pred upravnim sodiščem je možno izpodbijati individualne akte, kar velja tako za:

- državljanke in državljane v razmerju do občine ali državnega organa
- občine v razmerju do individualnih aktov, ki jih izda država.

3

VSE O LOKALNI SAMOUPRAVI

3.1 SPLOŠNO

Lokalna skupnost je teritorialna skupnost ljudi, ki svoje skupne interese zadovoljujejo s skupnimi dejavnostmi. Gre za to, da so ljudje na zaokroženem območju medsebojno povezani in zaradi skupnih interesov zadovoljujejo svoje potrebe.

Iz tega je mogoče razbrati, da obsega lokalna samouprava tri bistvene elemente:

1. Prebivalke in prebivalce na nekem območju
2. ozemlje ali teritorij
3. povezanost v skupnost (zavest, skupni interesi, naselitev)

Še posebej pomembno je, da je prebivalcem na določenem območju dana možnost odločanja o zadevah, ki so v njihovem skupnem interesu za zadovoljevanje njihovih potreb.

Lokalna samouprava je pravica lokalnih skupnosti, da samostojno urejajo in opravljajo javne zadeve iz svoje pristojnosti, ki se tičejo življenja in dela prebivalcev na njihovem območju.¹ V ta namen Evropska listina lokalne samouprave² ureja sredstva za izvajanje nalog (lastni finančni vir) in ustrezne upravne strukture (občinska uprava).

Tabela 1: občina



¹Dr. Katarina Žagar, Lokalna samouprava (organizacija in funkcija)

²Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave (MELLS) (Ur.l. RS-MP, št. 15/1996)

3.2 USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

V Republiki Sloveniji ureja temeljna načela lokalne samouprave **Ustava Republike Slovenije**³. Ta v 9. členu določa, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava.

Ustava vsebuje tudi posebno peto (V) poglavje z naslovom Samouprava, v katerem podrobneje določa lokalno samoupravo in drugo samoupravo.

V 138. členu je določeno, da prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih, v 139. členu pa, da je občina samoupravna lokalna skupnost, ki obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Občina se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Območje občine določi zakon.

V pristojnost občine sodijo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine (140. člen Ustave RS).

Izjemno pomemben v okviru sprejemanja novih zakonskih in podzakonskih predpisov je drugi odstavek 140. člena, ki določa:

»Po predhodnem soglasju občine ali širše samoupravne lokalne skupnosti lahko država z zakonom prenese na občino ali širšo samoupravno lokalno skupnost opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi potrebna sredstva.«

V okviru lokalne samouprave Ustava RS ureja še mestne občine (141. člen), dohodke občine (142. člen), širše samoupravne lokalne skupnosti (143. člen) in nadzor državnih organov (144. člen).

3.3 EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE

Evropsko listino lokalne samouprave (MELLS)⁴ je leta 1985 sprejel Svet Evrope, leta 1996 jo je ratificirala tudi Slovenija.

Listina opredeljuje lokalno samoupravo kot pravico in sposobnost lokalnih oblasti, da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v okviru svojih nalog in v korist lokalnega prebivalstva (3. člen).

Skladno z listino, lokalno samoupravo uresničujejo sveti lokalnih skupnosti, ki imajo v okviru zakonov polno svobodo pri uresničevanju svojih pobud glede vsake stvari.

3.4 ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI

Zakon o lokalni samoupravi je bil v skladu z določili Ustave RS sprejet leta 1994⁵ ter podrobneje določa

³Ustava Republike Slovenije, (Ur.l.RS, št. 33I/1991-I, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006)

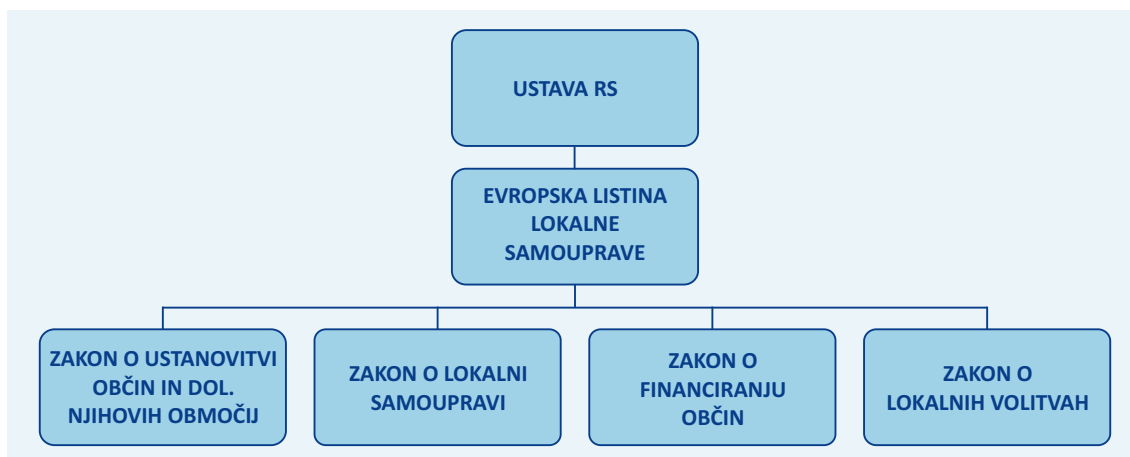
⁴Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave (Uradni list RS, št. 57/96)

ureditev samoupravnih lokalnih skupnosti. Je temeljni zakon o delovanju lokalne samouprave. Zakon ureja organizacijo, organe, pristojnosti občin, varstvo lokalne samouprave,...

Po Zakonu o lokalni samoupravi občina v skladu z ustavo in v mejah zakonov samostojno ureja in opravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki so nanjo prenesene z zakoni.

Ustanovitev in financiranje občin ter volitve županov in občinskih svetnikov urejajo posebni zakoni.

Tabela 1: hierarhija predpisov s področja lokalne samouprave



3.4.1 OBČINA, MESTO, POKRAJINA

3.4.1.1 OBČINA

Občina je osnovna enota lokalne samoupravne skupnosti.

Za občino je značilno:

- da je osnovna oblika lokalne samouprave
- da je oblikovana v okviru naravne, zgodovinsko nastale lokalne skupnosti kot so naselje, oziroma več naselij, povezanih s skupnimi interesi
- da ima položaj samoupravnosti po zakonskih določilih države, v kateri se nahaja.⁶

⁶Zakon o lokalni samoupravi (Ur.l.RS, št. 70/2005 – uradno prečiščeno besedilo in 21/2006 Odl. US RS- ZLS)

Za razmejitev pristojnosti državnih organov in organov lokalnih skupnosti je posebej pomembna razmejitev pristojnosti tistih nalog v okviru pristojnosti lokalnih skupnosti, ki jih občine lahko opravljajo samostojno, na svojem območju, v korist lokalnega prebivalstva. Vsaka občina mora imeti svoj grb in žig. Ime dobi občina z zakonom.

Skladno z zakonom o lokalni samoupravi je občina temeljna samoupravna lokalna skupnost (1. člen ZLS). Občina je oseba javnega prava, kar pomeni, da ima pravico posedovati, razpolagati in upravljati s premoženjem (7. člen).

Za izvajanje javnih storitev za prebivalke in prebivalce, se občine lahko povezujejo v eno ali več dimenzionalne zveze. Na podlagi 6. člena ZLS, občine lahko ustanavljajo zveze, združujejo sredstva, ustanavljajo skupne organe ter organe skupne občinske uprave, ustanavljajo in upravljajo sklade, javne zavode, javna podjetja in ustanove. Zaradi predstavljanja in uveljavljanja lokalne samouprave ter zagotavljanja skupnih interesov, se lahko povezujejo v združenja.

3.4.1.2 MESTNE OBČINE

Mestne občine imajo posebno mesto v lokalni samoupravi. Ustanovijo se na območju mesta, po postopkih in ob pogojih, ki jih določa ZLS.

Ustava RS določa, da lahko mesto dobi po postopku in pogojih, ki jih določa zakon, status mestne občine. Mestna občina opravlja kot svoje tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest (141. člen).

V Republiki Sloveniji je trenutno enajst mestnih občin: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Novo mesto, Ptuj, Nova Gorica, Velenje.

3.4.1.3 MESTO

Posebej od mestnih občin je potrebno razlikovati mesto (15a člen ZLS).

Mesto je večje urbano naselje, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, prebivalstveni gostoti, naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikuje od drugih naselij.

Mesto ima več kot 3.000 prebivalcev in prebivalcev. Status mesta pa se pridobi z odločitvijo vlade.

3.4.1.4 POKRAJINA

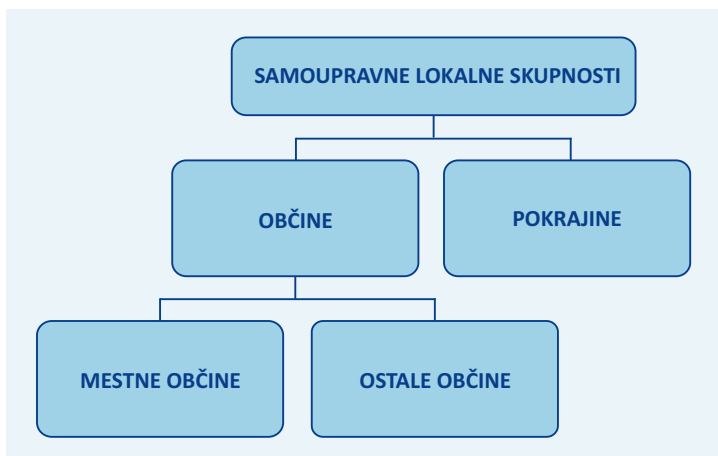
Pojem pokrajine kot širše samoupravne lokalne skupnosti določa tudi Ustava Republike Slovenije (143. člen).

⁶Dr. Katarina Žagar, Lokalna samouprava (organizacija in funkcija), Ljubljana, 2005

Pokrajina opravlja naloge, ki so širšega pomena in presegajo zmogljivosti občin.
Pokrajini trenutno v Sloveniji še ni.

V ureditvah v drugih državah je pokrajina poimenovana zelo različno, in sicer pokrajina, provinca, departma, dežela,.... Večina evropskih držav ima dvo- ali več-nivojsko lokalno samoupravo. Poleg občine kot temeljne lokalne samoupravne skupnosti imajo lokalno samoupravo organizirano na širšem teritoriju.⁷

Tabela 2: Sistem lokalne samouprave



3.4.1.5 OŽJI DELI OBČINE

ZLS ureja možnost ustanovitve ožjih delov občine (18.-19č. člen), to je krajevnih, vaških ali četrtnih skupnosti.

Ime in območje ožjega dela občine se določi s statutom občine. V pristojnosti občine ostaja, kako bo ožji del občine imenovala in kako bo opredelila njegovo območje.

Pobudo za ustanovitev ožjih delov občine lahko da zbor krajanov ali s statutom določeno število prebivalc in

⁷Dr. Katarina Žagar, Lokalna samouprava (organizacija in funkcija), Ljubljana, 2005

prebivalcev. Občinski svet mora pobudo obvezno obravnavati. Enako velja za spremembo njihovih območij. Občinski svet mora, pred ustanovitvijo ožjih delov občine ali pred spremembo njihovih območij, na zborih krajanov ali na referendumu ugotoviti interes prebivalcev in prebivalcev posameznih območij v občini, kjer naj bi bili ustanovljeni ožji deli občine. Ugotavljanje interesa se nanaša na ime in območje ožjega dela občine.

Tudi ožji deli občine imajo svoj organ, svet ožjega dela občine. Izvolijo ga volilni upravičenci s stalnim prebivališčem na območju ožjega dela občine, občinski svet pa določi število članov ožjega dela občine. Svet ožjega dela občine ima predsednika, ki je izvoljen izmed članov sveta.

Statut občine lahko določi, da ožji deli občine nimajo organa. V tem primeru lahko občinski svet ustanovi krajevne, vaške in četrtne odbore. Organi krajevnih, vaških in četrtnih odborov se ne volijo na splošnih volitvah hkrati z volitvami organov občine, ampak jih imenuje občinski svet.

Ožji del občine, ki ima svet, opravlja naloge, ki se pretežno nanašajo na njegove prebivalke in prebivalce in ki so mu prenesene v izvajanje s statutom občine. Med naloge ožjih delov občine je mogoče uvrstiti:

- izvajanje lokalnih javnih služb
- vzdrževanje krajevnih cest in drugih javnih površin
- upravljanje s premoženjem, namenjenim za potrebe krajevnega prebivalstva
- pospeševanje kulturne in drugih društvenih dejavnosti

V pristojnosti občin je, da odločajo o pravnem statusu ožjega dela občine. Slednje lahko tako v statutih opredelijo ožji del občine kot pravno osebo javnega prava. Statut občine tudi določi, da so posamezne odločitve sveta ožjega dela občine veljavne, ko da nanje soglasje občinski svet. Pravni posli, ki jih sklene ožji del občine brez predhodnega soglasja župana so nični, vendar pa lahko predpis občine, ki je potreben za izvršitev občinskega proračuna določi, kateri pravni posli in v kateri višini so ti posli, ki jih sklene ožji del občine, veljavni brez predhodnega soglasja župana.

3.4.2 PRISTOJNOSTI OBČIN

Pojem pristojnosti občin pomeni tiste naloge, ki jih mora občina na svojem območju opravljati, tako da zadovoljuje potrebe svojih občan/občanov.

Pri tem gre za:

- lokalne zadeve javnega pomena, ki se razlikujejo od občine do občine
- lokalne zadeve javnega pomena, ki jih bo področna zakonodaja naložila občinam, preneseno področje dejavnosti, torej naloge iz državne pristojnosti⁸

Pristojnosti občin so lahko izvirne ali prenesene.

⁸Dr. Stane Vlaj, Lokalna samouprava – občine in pokrajine, Ljubljana 1998

Ustava RS in zakon o lokalni samoupravi določata, da občina opravlja naloge iz svoje izvirne pristojnosti, ki so v zakonu tudi taksativno naštet. Gre torej za lokalne zadeve javnega pomena, določene z zakonom ali s splošnim aktom občine. Pri tem mestne občine opravljajo še naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest.

3.4.2.1 IZVIRNE PRISTOJNOSTI OBČIN

Z zakonom o lokalni samoupravi (21. člen) so določene naslednje izvirne pristojnosti občin, za zadovoljevanje potreb svojih prebivalk in prebivalcev:

- upravlja občinsko premoženje
- omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine in opravlja naloge s področja gostinstva, turizma in kmetijstva,
- načrtuje prostorski razvoj
- opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov
- zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj
- skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj
- ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe (v okviru svojih pristojnosti)
- pospešuje službe socialnega varstva za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, socialno ogrožene, invalide in ostarele
- skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja
- ureja in vzdržuje vodovodne in komunalne energetske objekte
- ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in za kvaliteto življenja njenih prebivalcev
- pospešuje vzgojno izobraževalno, informacijsko dokumentacijsko, društveno in drugo dejavnost na svojem območju
- pospešuje razvoj športa in rekreacije
- pospešuje kulturno umetniško ustvarjalnost
- omogoča dostop do kulturnih programov, zagotavlja splošno izobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne ceste, javne poti, rekreacijske in druge javne površine v skladu z zakonom,
- ureja promet v občini ter opravlja naloge občinskega redarstva
- opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami

- organizira komunalno-redarstveno službo in skrbi za red v občini
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena

3.4.2.2 PRENESENE PRISTOJNOSTI OBČIN

Po predhodnem soglasju in zagotovitvi določenih finančnih sredstev, lahko skladno z ustavo država prenese na občine opravljanje nalog iz državne pristojnosti. Slednje določa drugi odstavek 140. člen Ustave RS.

V primeru, da se država odloči za prenos nalog na občine, mora hkrati zagotoviti prostorske, kadrovske in finančne pogoje za njihovo izvajanje. Če država pri izvajanju izvirnih nalog občine nadzoruje zgolj zakonitost izvajanja teh nalog, potem pri prenesenih nalogah nadzoruje tudi primernost in strokovnost izvajanja teh nalog. Z zakonom se lahko določi, da se opravljanje posameznih nalog iz prejšnjega odstavka prenese na vse občine, na mestne občine, na občine na določenem območju ali na posamezno občino.

3.4.3 SPLOŠNI IN POSAMIČNI AKTI OBČINE

3.4.3.1 STATUT

Statut občine je najvišji pravni akt, ki velja na območju določene občine in mora odražati posebnosti vsake občine.

Vsaka občina sprejme svoj statut.

Statut določa:

- temeljna načela za organizacijo in delovanje občine
- oblikovanje in pristojnosti občinskih organov (razen glede organov občinske uprave)
- načini sodelovanja občanov pri sprejemanju odločitev v občini in
- druga vprašanja skupnega pomena v občini, ki jih določa zakon

Vsi predpisi sprejeti v občini morajo biti skladni s statutom, ta pa mora biti skladen z ustavo in zakoni.

Statut se sprejme z absolutno večino, to pomeni 2/3 vseh članov občinskega sveta.

Zakon o lokalni samoupravi določa, da morajo novoustanovljene občine v roku 3 mesecev po svojem konstituiranju sprejeti statut. Rok v zakonu ni določen. Statut in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni, veljati pa začnejo 15 dan po objavi, če ni v njih drugače določeno. Objavijo se v uradnem glasilu.

3.4.3.2 POSLOVNIK

Občinski svet ureja svoje delo s poslovnikom. Sprejme se z dvotretjinsko večino navzočih članov. Poslovník občinskega sveta določa predvsem:

- organizacijo in način dela občinskega sveta
- organizacijo in način dela odborov in komisij
- postopek sprejemanja odlokov in drugih predpisov, katerih sprejem je v pristojnosti občinskega sveta
- konstituiranje občinskega sveta po volitvah
- naloge komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja
- pravice in dolžnosti občinskih svetnikov in svetnic
- sodelovanje svetnikov in svetnic na občinskih sejah
- sodelovanje na komisijah in odborih
- povezovanje v svetniške skupine oziroma klube svetnikov
- potek seje občinskega sveta
- vrste seje občinskega sveta (redna, izredna, korespondenčna)
- sklic seje občinskega sveta
- določitev in sprejemanje dnevnega reda seje
- vodenje seje, vzdrževanje reda na seji
- odločanje in ugotavljanje izide glasovanja
- volitve in imenovanja, ki jih opravlja občinski svet
- javnost dela
- razmerja občinskega sveta do občinske uprave
- razmerje med občinskim svetom in nadzornim odborom občine
- delo občinskega sveta v izrednih razmerah idr.

Občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti z odloki, odredbami, pravilnik in navodili. Zadeve iz prenesene pristojnosti ureja občina z odloki in drugimi predpisi, določeni z zakonom.

Statut in druge predpisi občine morajo biti objavljeni, veljati pa začnejo petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno. Statut in drugi predpisi občine se objavijo v uradnem glasilu.

3.4.4 ODLOČANJE V UPRAVNIH POSTOPKIH

Občina o pravicah, obveznostih in pravnih koristih občank/občanov in drugih odloča skladno z določili zakona o splošnem upravnem postopku⁹. Organi občine in nosilci javnih pooblastil odločajo v upravnem

⁹Zakon o splošnem upravnem postopku, Uradni list RS, št. 26/06

postopku o pravicah, obveznostih in pravnih koristih strank (posameznikov, organizacij).

Tako izdaja posamične akte o upravnih stvareh iz izvirne pristojnosti in iz prenesene državne pristojnosti. Zakonitost dokončnih posamičnih aktov v upravnem postopku preverja pristojno sodišče.

Na prvi stopnji v upravnih zadevah iz izvirne pristojnosti občine odloča občinska uprava. Pritožbeni organ (druga stopnja) je župan.

Na prvi stopnji v upravnih zadevah iz državne prenesene pristojnosti odloča občinska uprava, na drugi stopnji pa pristojno ministrstvo.

3.5 ORGANIZACIJA LOKALNE SAMOUPRAVE

3.5.1 ORGANI OBČINE

Ustanovitev občine in izvolitev oziroma oblikovanje njenih organov je ključen element delovanja lokalne skupnosti.

Občina mora po izvolitvi občinskega sveta, v kolikor gre za novo občino sprejeti statut in druge predpise (slednje velja za na novoustanovljene občine).

Zakon o lokalni samoupravi pozna tri organe občine:

- občinski svet
- župan in
- nadzorni odbor

3.5.1.1 OBČINSKI SVET

Najvišji organ odločanja v občini je občinski svet, ki odloča o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

V okviru svojih pristojnosti občinski svet:

- sprejema statut občine
- sprejema odloke in druge občinske akte
- sprejema občinski proračun in zaključni račun občine
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta

- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede odločitev občinskega sveta
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja
- imenuje in razrešuje člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakona in statut občine
- odloča tudi o na občino z zakonom prenesenih zadevah iz državne pristojnosti

V okviru občinskega sveta deluje tudi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Člani komisije so imenovani izmed članov občinskega sveta. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja se oblikuje po izvedenih lokalnih volitvah, in sicer na prvi seji novo izvoljenega občinskega sveta, ki jo skliče prejšnji župan. Komisija na seji pripravi poročilo o pregledu potrdil o izvolitvi ter o vsebini in upravičenosti morebitnih pritožb kandidatov oziroma list kandidatov. Na podlagi poročila komisije občinski svet odloči o potrditvi mandatov članov občinskega sveta.

Člani občinskega sveta se volijo za štiri leta. Njihova mandatna doba se začne s potekom mandatne dobe prejšnjih članov sveta, traja pa do prve seje novo izvoljenega sveta.

Določila zakona o lokalni samoupravi določajo med drugim tudi predčasno razpustitev občinskega sveta, in sicer v naslednjih primerih:

- če ne izvršuje odločb ustavnega sodišča, ki mu nalagajo z ustavo in zakoni skladno ravnanje
- v letu, za katero ni bil sprejet proračun, tudi za prihodnje leto ne sprejme v skladu z zakonom predloženega in pripravljenega proračuna, ki bi lahko začel veljati ob začetku leta ali
- če se v posameznem koledarskem letu po najmanj trikratnem sklicu ne sestane na sklepčni seji.

3.5.1.2 ŽUPANJA ALI ŽUPAN

Županja ali župan je izvoljen neposredno. Zastopa in predstavlja občino, ter predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje, nima pa pravice do glasovanja. Mandatna doba traja 4 leta. Ima predlagalno pravico, na podlagi katere predlaga občinskemu svetu sprejem proračuna občine, zaključnega računa, odloke in druge akte, ki jih sprejema občinski svet ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta.

Skrbi tudi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine.

Županja ali župan ima pravico zadržati objavo splošnega akta občine, za katerega meni, da ni zakonit oziroma da je neustaven. Enako velja tudi za objavo odločitve, ki jo sprejme občinski svet. Glede obojega občinskemu svetu predlaga, da o slednjem ponovno odloča na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloga za zadržanje.

V tem delu je potrebno omeniti še podžupanje/podžupane. Zakon določa, da ima občina najmanj enega podžupana, ki ga izmed članov občinskega sveta imenuje župan. Funkcija podžupana je predvsem pomoč

županu pri opravljanju nalog iz njegove pristojnosti.

Zakon posebej tudi določa, da so županje/župani, Podžupanje/podžupani in članice/člani občinskega sveta funkcionarji, kar pomeni, da zanje veljajo predpisi, ki urejajo položaj funkcionarjev in imajo poseben status.

3.5.1.3 NADZORNI ODBOR

V preteklosti se je veliko razpravljalo o tem, ali naj bo nadzorni odbor organ občine ali ne. Nadzorni odbor je organ občine, v Zakonu o lokalni samoupravi pa so podrobno opredeljene pristojnosti in njegova sestava.

Nadzorni odbor je opredeljen kot najvišji organ nadzora javne porabe v občini, ki preverja namenskost in smotrnost porabe občinskih sredstev ter finančno poslovanje uporabnikov občinskega proračuna. Nadzor porabe se nanaša na zakonitost in pravilnost porabe sredstev. Nadzorni odbor opravlja tudi nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine. Če nadzorni odbor ugotovi hujšo kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju občine, mora o teh kršitvah v roku 15 dni obvestiti pristojno ministrstvo in Računsko sodišče RS.

Člani nadzornega odbora so imenovani s strani občinskega sveta. Svojo funkcijo opravljajo nepoklicno. Člani nadzornega odbora ne morejo biti člani občinskega sveta, župan, podžupan, člani svetov ožjih delov občine, tajnik občine, javni uslužbenci občinske uprave ter člani poslovodstev organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.

O svojih ugotovitvah, ocenah in mnenjih izdela poročilo s priporočili in predlogi. Slednje so dolžni obravnavati občinski svet, župan in organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev.

3.5.2 OŽJIDELI OBČIN

18. člen zakona o lokalni samoupravi določa, da lahko občina ustanovi ožji del občine, ki jih lahko poimenuje bodisi krajevne, četrtne ali vaške skupnosti. Pri tem ostaja v pristojnosti občine, kako bo ožji del občine poimenovala in opredeli njegovo območje. Pobudo za ustanovitev ožjega dela občine lahko da zbor krajanov ali določeno število prebivalcev, ki ga občina opredeli v statutu. Enako velja za spremembo območja ožjega dela občine. Pred ustanovitvijo pa mora občinski svet preveriti interes za ustanovitev ali spremembo območja ožjega dela občine, in sicer na referendumu ali na zboru krajanov.

Med naloge ožjih delov občin je mogoče uvrstiti izvajanje lokalnih javnih služb, vzdrževanje krajevnih cest in drugih javnih površin, upravljanje s premoženjem, namenjenim krajevnemu prebivalstvu in pospeševanje kulturnih in drugih društvenih dejavnosti.

3.5.3 OBČINSKA UPRAVA

Za izvajanje strokovnih, upravnih, razvojnih in drugih nalog je v občini pristojna občinska uprava. Organiziranost občinske uprave je odvisna od pristojnosti občine in ali gre za mestno občino ali ne. V manjših občinah vsekakor ni mogoče organizirati uprave v smislu, da bi bili za eno ali več področij organiziranih več oddelkov v upravi, zato so takšne uprave enovite.

Organizacija in naloge občinske uprave so določene z odlokom o organizaciji občinske uprave, ki ga sprejme občinski svet.

Delo občinske uprave usmerja in nadzira županja/župan, vodi jo direktorica/direktor ali tajnica/tajnik občinske uprave. Tajnik (direktor) občine je uradnik po zakonu, ki ureja položaj javnih uslužbencev. To pomeni, da sodi v sistem javnih uslužbencev in se njegov status ureja v skladu z določbami Zakona o javnih uslužbencev in Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (pa tudi Uredbo o plačah direktorjev v javnem sektorju).

V občinski upravi so delovna mesta določena z aktom o sistemizaciji delovnih mest, ki jo skladno z zakonom določi županja/župan na predlog direktorja občinske uprave. Število sistemiziranih delovnih mest mora biti usklajeno s kadrovskim načrtom (je priloga proračuna občine); možna so odstopanja, ki jih podrobneje določa zakon o javnih uslužbencih.

3.5.4 ORGAN SKUPNE OBČINSKE UPRAVE

Občine se lahko odločijo, da ustanovijo enega ali več organov skupne občinske uprave. Takšna možnost je dobrodošla predvsem manjšim občinam.

Organ skupne občinske uprave vodi uradnik/uradnica na položaju.

Z odlokom o ustanovitvi organa skupne občinske uprave se določijo ime in sedež organa, razmerja do občin soustanoviteljic in druge zadeve, pomembne za delovanje organa skupne občinske uprave. Organ skupne občinske uprave je neposredni uporabnik občinskega proračuna tiste občine, v kateri ima sedež.

Za skupno opravljanje nalog skupne občinske uprave zagotavljajo sredstva občine v razmerju števila prebivalcev posamezne občine do števila prebivalcev občin, za katere se opravljajo naloge.

3.6 JAVNI USLUŽBENCI V OBČINSKIH UPRAVAH

Zaposleni v občinskih upravah so skladno z zakonom o javnih uslužbencih¹⁰, javni uslužbenci, torej tisti zaposleni, ki sklenejo delovno razmerje v javnem sektorju. V javni sektor sodijo državni organi, uprave

¹⁰Zakon o javnih uslužbencih, Uradni list RS, št. 32/2006 – UPB in 68/2006

lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi in druge osebe javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti.

Delodajalec v upravi lokalne skupnosti je lokalna skupnost. Pravice in dolžnosti delodajalca izvršuje predstojnik, to je županja/župan. Za izvrševanje pravic in obveznosti delodajalca lahko predstojnik pooblasti uradnika z univerzitetno izobrazbo ali visoko strokovno izobrazbo z najmanj petimi leti službene dobe. Pooblastilo se lahko da samo eni osebi. Lahko je časovno in vsebinsko omejeno.

Delovno razmerje se sklone s pogodbo o zaposlitvi, s katero se določijo pravice in obveznosti javnega uslužbenca. Delodajalec ne sme zagotavljati javnemu uslužbencu pravic v večjem obsegu, kot mu gredo po veljavnih predpisih.

Nadzor nad izvajanjem zakona opravlja inšpektor za sistem javnih uslužbencev, o pritožbah javnih uslužbencev zoper odločitve o njihovih pravicah in obveznostih iz delovnega razmerja, pa odloča komisija za pritožbe iz delovnega razmerja, ustanovljena pri Vladi RS.

V komisijo za pritožbe iz delovnega razmerja pri Vladi RS sta imenovana tudi dva predstavnika Skupnosti občin Slovenije.

4

O VOLITVAH IN DELU V OBČINI JE DOBRO VEDETI

4.1 VOLITVE V OBČINSKI SVET

Članice in člane občinskega sveta se voli na splošnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem. Volijo se za obdobje štirih let. Njihov mandat se začne s potekom mandata prejšnjih članov in traja do prve seje novo izvoljenega občinskega sveta.

Pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta ima:

- vsak državljan RS, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti
- državljan druge države članice Evropske unije, ki ima stalno prebivališče v RS, če je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti
- stalno prebivališče v občini, v kateri voli

Pravico voliti člana občinskega sveta imajo tudi tujci, ki imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, če so na dan glasovanja dopolnili 18 let starosti. V občinske in mestne svete se voli na osnovi večinskega volilnega sistema (v kolikor občinski svet šteje manj kot 12 članic/članov) ali proporcionalnega volilnega sistema (kadar občinski svet šteje 12 ali več članic/članov). Za večinske volitve članic/članov občinskega sveta se v občini oblikujejo volilne enote. Če občinski svet ne šteje več kot sedem članov, se lahko vsi člani občinskega sveta volijo v občini kot eni volilni enoti. Volilne enote pa se oblikujejo tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev. Volilne enote se lahko oblikujejo tudi v primeru proporcionalnih volitev. V tem primeru se v vsaki volilni enoti voli najmanj pet članic/članov občinskega sveta.

4.1.1 RAZPIS IN IZVEDBA VOLITEV

Redne volitve razpiše predsednik državnega zbora RS, in sicer najprej 135 dni pred potekom štirih let od prejšnjih rednih volitev v občinske svete. Od dneva razpisa volitev do dneva glasovanja pa ne sme preteči več kot 90 dni in ne manj kot 60 dni. Volitve vodijo in izvajajo občinske volilne komisije. Občinsko volilno komisijo in komisijo volilnih enot sestavlja predsednik in trije člani in njihovi namestniki. Volilni odbor se imenuje za vsako volišče, njihova naloga pa vodenje glasovanja na voliščih. Imenujejo se izmed občanov, ki imajo stalno prebivališče v občini.

Novost, ki jo je prinesel Zakon o lokalnih volitvah je ta, da predsednik, član volilnega odbora in njun namestnik, ne more biti zakonec, oče, mati, otrok, sestra, brat, posvojitelj ali posvojenec kandidata v volilni enoti, v kateri je ta volilni odbor imenovan, niti ne more živeti s kandidatom v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti. Pri delu občinske volilne komisije so lahko navzoči predstavniki kandidatov in list kandidatov. Zakon o lokalnih volitvah dopušča tudi navzočnost zaupnikov kandidatov in list kandidatov pri delu volilnih odborov. Predstavniki in zaupniki kandidatov in list kandidatov lahko opozorijo

predsednika volilnega organa na nepravilnosti.

4.1.2 VOLITVE ŽUPANJ/ŽUPANOV

Županjo/župana volijo volivci, ki imajo v občini stalno prebivališče, na neposrednih tajnih volitvah.

Izvoljen je lahko tisti, ki je državljan, državljanica RS in je na dan glasovanja dopolnil 18. let. Enako velja za državljanke in državljanke druge države članice EU, predstavnike madžarske ali italijanske narodnosti. Za županjo/župana je izvoljen tisti, ki je prejel večino veljavnih glasov, v kolikor nobeden izmed kandidatov ni prejel večine glasov se opravi drugi krog volitev in sicer med kandidatoma, ki sta dobila največ glasov. Drugi krog volitev razpiše Republiška volilna komisija. Ta se opravi najkasneje 21 dni po prvem krogu volitev.

4.2 DELO OBČINSKEGA SVETA

AVTORICA: Neža Vodušek, Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

4.2.1 SESTAVA OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet šteje od sedem do 45 članov/članic. Na narodnostno mešanih območjih, določenih z zakonom, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, imata skupnosti v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. Število predstavnikov skupnosti v občinskem svetu določa statut občine. Uresničevanje pravic in financiranje narodnih skupnosti določijo občine v svojih aktih. Na območjih, kjer živi avtohtono naseljena romska skupnosti, imajo Romi v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. Teh občin je 20 in so naštetje v zakonu.

4.2.2 PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANIC IN ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Poglavitne pristojnosti sveta so določene v zakonu, pravice in dolžnosti članov sveta pa so določene z zakonom, statutom občine in poslovníkom občinskega sveta.

Poglavitne pravice in dolžnosti člana sveta so:

- predlagati svetu v sprejem odloke in druge akte, razen proračuna, zaključnega računa in drugih aktov za

katere je v zakonu ali v statutu določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana

- predlagati svetu obravnavo drugih vprašanj iz njegove pristojnosti
- glasovati o predlogih splošnih aktov občine, drugih aktov in odločitev sveta ter predlagati dopolnila (amandmaje) teh predlogov
- sodelovati pri oblikovanju programa dela sveta in dnevnih redov njegovih sej
- predlagati kandidate za člane občinskih organov, delovnih teles sveta in organov javnih zavodov
- javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina oziroma, v katerih ima občina v skladu z zakonom svoje predstavnike

Dolžnost člana sveta je udeleževati se sej sveta in delovnih teles, katerih član je. Član sveta je občinski funkcionar, ki opravlja svojo funkcijo nepoklicno. Pri tem ima pravico do povračila stroškov v zvezi z opravljanjem funkcije ter v skladu z zakonom in posebnim aktom sveta tudi do dela plače za nepoklicno opravljanje funkcije. Člani občinskega sveta lahko ustanovijo svetniške skupine ali svetniške klube kot obliko organiziranja dela skupine svetnikov v občinskem svetu. Svetniške skupine nimajo položaja delovnih teles, zato tudi nimajo nobenih pravic in dolžnosti, kot jih imajo člani občinskega sveta. Svetniški klubi ravno tako ne nadomeščajo organiziranosti političnih strank na lokalnem nivoju. V kolikor se občinski svet odloči, da bodo svetniki zaradi lažjega dela svoje delo organizirali v svojih skupinah, morajo to urediti v dveh aktih občinskega sveta: najprej v poslovniku, na podlagi tega pa še v pravilniku. V poslovniku je potrebno določiti načela organiziranosti, način vključevanja svetnikov v klube in njihovem prehajanju iz enega kluba v drugega, pojem samostojnega svetnika, pravice in dolžnosti svetnikov znotraj skupin, ter napovedati akt, s katerim bo ta materija podrobneje urejena. Akt občinskega sveta (pravilnik) pa naj vsebuje opredelitev pogojev in sredstev, potrebnih za njihovo delo.

4.2.3 SEJE OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet se sestaja na rednih, izrednih, dopisnih in slavnostnih sejah. Poslovník določa, kako pogosto in na kateri dan v tednu se občinski svet sestaja, vendar pa zakon določa, da se mora svet sestati vsaj štirikrat na leto. Redne seje se sklicujejo v skladu z letnim programom dela. Poleg sklica seje po programu dela mora župan sklicati sejo tudi, če jo zahteva najmanj četrtina članov občinskega sveta. Seja, ki jo zahtevajo člani občinskega sveta, je lahko redna ali izredna, odvisno od tega, ali je možno sklicati sejo v roku, kot je določen v tretjem odstavku 35. člena Zakona o lokalni samoupravi.

Izredna seja se skliče za obravnavanje in odločanje o nujnih zadevah, kadar ni pogojev za sklic redne seje, vendar le glede rokov, ki veljajo za redno sejo. Vse ostale poslovniške določbe, predvsem glede gradiv, je potrebno upoštevati tudi pri sklicu izredne seje. Če nastanejo posebne razmere, se lahko izredna seja sveta

skliče tudi v skrajnem roku, ki je potreben, da so s sklicem seznanjeni vsi člani sveta in se seje lahko udeležijo. V tem primeru se lahko dnevni red seje predlaga na sami seji, na sami seji pa se lahko predloži tudi gradivo za sejo. Vendar je takšen sklic res izjema, npr. ob naravnih nesrečah.

Dopisno sejo je možno sklicati le, če je opredeljena s poslovnikom ter je v njem natančno določen postopek izvedbe seje. Slavnostno sejo skliče župan v primerih, ko se praznuje občinski praznik ter podeljujejo posebna priznanja in nagrade. Slavnostna seja je protokolarna seja.

Sklic seje vsebuje vabilo s predlogom dnevnega reda in gradivom. Vabilo za sejo sveta s predlogom dnevnega reda se pošlje članom sveta v roku, kot ga določa poslovnik. Na seje sveta se vabijo tudi poročevalci k posameznim točkam dnevnega reda, ki jih določi župan, to so tisti uslužbenci, ki so sodelovali pri pripravi gradiv, kakor tudi strokovnjaki in drugi občani, katerih navzočnost je, glede na dnevni red seje, potrebna. Sejo občinskega sveta praviloma vodi župan, v primeru njegove odsotnosti podžupan, če pa sta oba zadržana, pa član občinskega sveta, ki ga določi župan s pooblastilom, ali pa najstarejši član sveta.

Občinski svet sprejema svoje odločitve z večino opredeljenih glasov navzočih članov. Svet lahko veljavno sklepa, če je na seji navzoča večina članov sveta. Strokovna in administrativna opravila za občinski svet izvaja občinska uprava.

4.2.4 PREDPISI OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet sprejema:

- statut občine
- poslovnik o svojem delu
- odloke, kamor sodi tudi odlok o proračunu in odlok o zaključnem računu občine
- pravilnike
- strategije, resolucije...

Predpis, pripravljen za prvo ali drugo obravnavo na seji sveta mora biti pripravljen v skladu s poslovnikom, vsebovati mora vse potrebne sestavine glede na vrsto akta in fazo, v kateri bo pravni akt obravnavan. To pomeni, da mora pripravljavec gradiva imeti drugačen pristop, če pripravlja predlog akta za prvo obravnavo ali pa že za drugo obravnavo. Predpis za prvo obravnavo mora temeljiti na oceni stanja in razlogih za sprejem predpisa, vsebovati pa poglobitve rešitve, obvezno finančne posledice in podobno. Pri predpisu, ki ga pišemo za drugo obravnavo, pa moramo v uvodu navesti, katere pripombe iz prve faze so upoštevane, če niso, njihovo zavrnitev obrazložiti, upoštevati moramo zakonodajo, če se je med obema obravnavama spremenila, kakor tudi druge okoliščine, ki so vplivale na novo besedilo predpisa.

Statut in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni v občinskem uradnem glasilu, veljati pa začnejo

¹¹Odločba US RS, Uradni list RS, št.

petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno. Statut in drugi predpisi občine se objavijo v uradnem glasilu.

4.2.5 PRVA SEJA PO IZVEDBI LOKALNIH VOLITEV

Prvo sejo občinskega sveta v novoustanovljenih občinah, skliče predsednik občinske volilne komisije, 20 dni po izvolitvi občinskega sveta. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko priporoča, da se prva seja skliče šele po drugem krogu županskih volitev, vendar nemudoma, ko župan prejme poročilo občinske volilne komisije. Za ostale občine (torej ne novoustanovljene) velja, da prvo sejo skliče dotedanji župan/županja v roku, ki ga določata statut in poslovnik občine.

Na prvi seji občinski svetniki najprej izvolijo članice/člane v komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Na predlog komisije in na podlagi predloženega poročila o izidu lokalnih volitev ter poročila o (ne)upravičenih pritožbah kandidatov za občinske svetnike, občinski svet potrdi članice/člane občinskega sveta in županjo/župana. Občinski svet tudi odloča o nespornih mandatih skupaj, o vsakem spornem mandatu pa posebej. S poslovnikom se določi tudi število članov v komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

5

TUDI OBČANKE IN OBČANI LAHKO SODELUJEJO

Na lokalni ravni je omogočeno neposredno sodelovanje občank/občanov na

- zboru občanov
- referendum in
- ljudska iniciativa

5.1. ZBOR OBČANOV

Zbor občanov je namenjen seznanitvi z zadevami, odločanju o njih, dajanju predlogov, pobud, mnenj, obravnavanju posameznih zadev....

Zbor se lahko skliče za vso občino ali pa za samo en del občine. Zbor občanov mora sklicati županja/župan, v kolikor tako določa zakon ali statut, ter takrat, kadar to zahteva najmanj pet odstotkov volivcev v občini oziroma njenemu posameznemu delu. Zbor občanov lahko skliče županja/župan tudi na lastno pobudo, na pobudo občinskega sveta ali sveta ožjega dela občine.

5.2 REFERENDUM

Na referendumu občanke/občani odločajo o vprašanih, ki so vsebina splošnih aktov občine, razen o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se v skladu z zakonom predpisujejo občinski davki in druge dajatve. Možni sta dve obliki referenduma: posvetovalni in naknadni.

Pri prvem gre zato, da občinski svet razpiše referendum pred odločitvijo o posameznih vprašanih, pri drugem pa zato, da občani lahko zavrnejo ali potrdijo že sprejeti splošni akt občine ali njegove posamezne določbe.

Naknadni referendum se razpiše na predlog:

- županja/župana
- članica/člana občinskega sveta
- če to zahteva najmanj 5% volivcev v občini in
- če tako določa zakon ali statut občine

Pobudo za izvedbo posvetovalnega referenduma poda:

- vsak volivec
- politična stranka v občini in
- svet ožjega dela občine

V kolikor občinski svet presodi, da je vsebina zahteve za referendum v nasprotju z ustavo in zakonom, lahko zahteva, da o tem odloča ustavno sodišče.

Pomembno velja še opozoriti na to, da posvetovalni referendum ne zavezuje občinskih organov.

5.3 LJUDSKA INICIATIVA

Ljudska iniciativa omogoča, da lahko 5% volivcev v občini zahteva razveljavitev ali izdajo splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta ali drugega občinskega organa. Organ, na katerega je pobuda naslovljen, je dolžan odločiti o zahtevi v roku, ki je določen s statutom oziroma najkasneje v roku treh mesecev.

6

BREZ NADZORA NE GRE

NADZOR DRŽAVNIH ORGANOV

Lokalne oblasti v mejah zakona izvršujejo naloge in pristojnosti občin za njihove prebivalce. Za izvrševanje nalog so odgovorni prebivalcem, torej volivcem in davkoplačevalcem in tudi državi. V skladu z načelom vladavine prava in delitvijo oblasti med različnimi nivoji in zaradi zaščite pravic državljanov je med drugim utemeljen tudi nadzor države nad delovanjem lokalnih oblasti. Nadzor je v funkciji zagotavljanja zakonitosti delovanja lokalne samouprave, ne pa njene podreditve državi.¹ Državni nadzor nad delom organa lokalnih skupnosti izvršujejo vlada in ministrstva, nadzor nad zakonitostjo splošnih in posamičnih aktov občin v zadevah iz njihove pristojnosti izvršujejo ministrstva, vsako na svojem področju.²

Zakon o lokalni samoupravi določa, da mora ministrstvo opozoriti organ občine, če meni, da izdan akt ni v skladu z ustavo in zakonom. Organu tudi predlaga ustrezna rešitve. V kolikor organ, ki je takšen akt izdal, letega ne uskladi z ustavo ali zakonom, ministrstvo predlaga vladi, da zahteva začetek postopka pred ustavnim sodiščem.

Vlada predlaga zadržanje izvrševanja splošnega akta občine, za katerega meni:

- da bi z njegovo izvršitvijo lahko nastale večje motnje v izvrševanju nalog občine
- da bi lahko nastale škodljive posledice za zdravje in življenje ljudi
- da bi nastala večja gospodarska škoda
- da bi izvrševanje takega akta pomenilo kršitev ustavno in zakonsko zagotovljenih pravic in svoboščin občanov

Finančno poslovanje občine nadzoruje Računsko sodišče Republike Slovenije, ki opravlja zunanji nadzor in notranji nadzor pa opravlja nadzorni odbor kot organ občine.

Zakon o javnih financah določa tri občine proračunskega nadzora, in sicer:

- notranji finančni nadzor
- notranja revizija in
- inšpekcijski nadzor

¹Marjan Brezovšek, Miro Haček: Lokalna demokracija II - Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji; Nadzor nad delovanjem lokalne samouprave, Roman Lavtar, 2005, Ljubljana

²dr. Katarina Žagar, Lokalna samouprava – organizacija in funkcija, 2005, Ljubljana

7

O JAVNIH SLUŽBAH V OBČINI

7.1 SPLOŠNO O JAVNIH SLUŽBAH

Pojem javnih služb je vsebina dejavnosti, ki se izvajajo v javnem interesu in imajo določene značilnosti, ki se razlikujejo od drugih dejavnosti, ki sodijo v zasebni sektor. Občina zagotavlja tiste javne službe, za katere se sama odloči, da jih bo zagotavljala in javne službe, za katere je tako določeno z zakonom. Z lokalnimi javnimi službami se zagotavljajo javne dobrine na področjih, kot so promet, energetika, komunalne službe,...

Občina predpiše način zagotavljanja javnih gospodarskih služb, in sicer z odlokom, da je zagotovljeno njeno izvajanje v okviru funkcionalno in prostorsko zaokroženih oskrbovalnih sistemov.

Z odlokom predpiše tudi izbirne lokalne gospodarske javne službe.

Občine lahko zagotavljajo javno službo, neposredno v okviru občinske uprave (režijski obrat), ustanovijo javno podjetje ali javni zavod, podelijo koncesijo ali vlagajo kapital v dejavnost oseb zasebnega prava.

Način in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb določa Zakon o gospodarskih javnih službah

Če občina ne zagotovi izvajanja obvezne gospodarske javne službe iz prvega odstavka tega člena, jo zagotovi država na območju občine in za njen račun. Način zagotovitve določi vlada.

7.2 FINANCIRANJE GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

Gospodarske javne službe naj bi se financirale z zaračunavanjem storitev, ki jih plačujejo uporabniki javnih dobrin na podlagi vnaprej določenih tarif, taks, nadomestil ali povračil.

Cene se določajo in oblikujejo na način, določen v zakonu, podzakonskem predpisu ali odloku lokalne skupnosti.¹⁴ Metodologijo za oblikovanje cen, oskrbovalne standarde in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative za opravljanje javnih služb podrobneje predpiše Vlada.

Gospodarske javne službe, s katerimi se zagotavljajo javne dobrine, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva se financirajo iz sredstev proračuna.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV:

- Z odlokom predpišejo način opravljanja lokalne gospodarske javne službe
- Z odlokom predpišejo izbirne lokalne gospodarske javne služb
- Sprejmejo program javnega gospodarskega zavoda in javnega podjetja za obvladovanje kakovosti poslovanja
- Z odlokom lahko predpišejo pogoje in način javne, posebne in podrejene rabe objektov in naprav, namenjenih za izvrševanje lokalnih gospodarskih javnih služb
- Poverijo opravljanje strokovno tehničnih, organizacijskih in razvojnih nalog na področju gospodarskih javnih služb za to usposobljeni organizaciji ali podjetju

¹⁴Pristojnosti slovenskih občin, Lex Localis, 2005

- Z odlokom ustanovijo javni holding za področje posamezne ali večih lokalnih gospodarskih javnih služb
- Za posamezno ali več gospodarskih javnih služb ustanovijo telesa za varstvo uporabnikov javnih dobrin
- Z odlokom organizirajo režijski obrat kot organizacijsko enoto uprave oziroma službe lokalne skupnosti

7.3 OBLIKE IZVAJANJA GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

Režijski obrat se ustanovi kadar ni pogojev za ustanovitev javnega gospodarskega zavoda ali javnega podjetja.

Javni zavodi ali javna podjetja so samostojni javnopravni subjekti, ki so sicer pod nadzorom občine, vendar imajo svojo lastno subjektiviteto. Po zakonu o lokalni samoupravi lahko dve ali več občin ustanovi javni zavod ali javno podjetje z namenom gospodarnejšega in učinkovitejšega opravljanja javne službe. Za usklajevanje odločitev občin v zvezi z izvajanjem javne gospodarske službe in za izvrševanje ustanoviteljskih pravice se ustanovi organ, ki ga sestavljajo župani. Skupni organ opravlja naloge v imenu in za račun občin ustanoviteljic. Strokovne naloge opravlja občinska uprava občine, v kateri je sedež javnega zavoda ali javnega podjetja. Sedež ima v občini, v kateri ima prijavljen sedež pri pristojnem organu.

Opravljanje javnih služb na podlagi podelitve koncesij pomeni, da se vsa razmerja med koncedentom (občino) in koncesionarjem urejajo v posebni pogodbi. Koncesija se ustanovi s koncesijskim aktom. Z njim se določijo pogoji za opravljanje javne službe in uporabo javnih dobrin. Izvajalec koncesije je ustanovljen z namenom pridobivanja dobička. S podelitvijo koncesije, sicer izvajalec nima dobička, kot bi ga imel na trgu za opravljanje takšnih storitev, ima pa občina korist pri zniževanju stroškov zagotavljanja javne službe, ki se kaže predvsem v nižjih cenah. Koncesionar ima korist, ki se kaže predvsem v zagotovitvi posla za daljše časovno obdobje.

Vlaganje kapitala občine zasebnikom pa pomeni, da se kapital vlaga z namenom, da ti v okviru redne dejavnosti proizvajajo proizvode ali opravljajo določene storitve kot javne dobrine. Vložek je lahko v stvareh ali vrednostnih papirjih.

7.4 ZAKON O JAVNO ZASEBNEM PARTNERSTVU

Zakon o javno zasebnem partnerstvu uvaja zasebna vlaganja v javnem interesu (javno-zasebno partnerstvo se izvaja na področjih financiranja, projektiranja, gradnje, nadzora, organizacije, vzdrževanja ter izvajanja dejavnosti v javnem interesu) in zagotavlja preglednost, konkurenčnost, nediskriminatornost in poštenost postopkov nastajanja, sklepanja in izvajanja posameznih oblik javno-zasebnega partnerstva ob varovanju

javnih interesov v tem razmerju. Odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva po zakonu v občini sprejme občinski svet. V postopku sklenitve javno-zasebnega partnerstva mora javni partner (občina) spoštovati vrsto temeljnih načel določenih z zakonom. Razmerje javno-zasebnega partnerstva se lahko izvaja kot:

- razmerje pogodbenega partnerstva
- razmerje statusnega partnerstva, ki se vzpostavi na način, da občina podeli izvajanje pravic in obveznosti ki izhajajo iz javno-zasebnega partnerstva, izvajalcu (statusnega) javno-zasebnega partnerstva
- z ustanovitvijo pravne osebe pod pogoji, določenimi z zakonom
- s prodajo deleža javnega partnerja v javnem podjetju ali drugi osebi javnega ali zasebnega prava
- z nakupom deleža v osebi javnega ali zasebnega prava, z dokapitalizacijo ali
- na drug, primeroma naštetim oblikam pravno in dejansko soroden način ter s prenosom izvajanja pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, na to osebo

NALOGE SVETNIKOV IN SVETNIC

- sprejmejo odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva in izvedbo projekta v eni izmed oblik javno-zasebnega partnerstva po ZJZP
- določajo politiko na področju javno-zasebnega partnerstva oziroma tega načrtuje
- sprejemajo predpise in druge splošne akte, ki urejajo način izvajanja javno-zasebnega partnerstva
- sprejemajo druge predpise in druge splošne akte, s katerimi se urejajo vprašanja izvajanja javno-zasebnega partnerstva
- sprejemajo predpise in druge splošne akte, ki urejajo plačila storitev javno-zasebnega partnerstva, in skladno s pogodbo o javno-zasebnem partnerstvu določajo cene dobrin in storitev javno-zasebnega partnerstva oziroma dajejo soglasje k njim
- izdajajo posamične akte, povezane s sklepanjem, izvajanjem in prenehanjem javno-zasebnega partnerstva
- nadzorujejo izvajalce javno-zasebnega partnerstva
- začnejo predhodni postopek, na podlagi katerega se sprejme odločitev o izvedbi javno-zasebnega partnerstva ali zaključku postopka
- opravijo oceno ekonomske izvedljivosti projekta
- praviloma enkrat letno z javnim pozivom pozovejo morebitne promotorje k podaji vlog o zainteresiranosti za izvedbo javno-zasebnega partnerstva
- na lastno pobudo začnejo predhodni postopek javno-zasebnega partnerstva
- sprejmejo akt o javno-zasebnem partnerstvu

- z drugimi javnimi partnerji sprejmejo skupni akt o javno-zasebnem partnerstvu
- v skupnem aktu določijo enega izmed javnih partnerjev, da vodi postopek izbire zasebnega partnerja izda akt o izboru ter druge akte v zvezi z javno-zasebnim partnerjem
- imenujejo strokovno komisijo za izbiro zasebnega partnerja za izvedbo predmeta javno-zasebnega partnerstva ali sklenitev statusnega partnerstva
- odločijo o zamenjavi predsednika ali člana strokovne komisije za izbiro zasebnega partnerja za izvedbo predmeta javno-zasebnega partnerstva ali sklenitev statusnega partnerstva
- odločijo o izbiri izvajalca javno-zasebnega partnerstva
- če po končanem postopku izbire izvajalca javno-zasebnega partnerstva le tega ne izbere, izdajo akt, s katerim konča postopek izbire
- odločijo o podalšanju roka trajanja javno-zasebnega partnerstva
- izvajalcu javno-zasebnega partnerstva lahko podajo soglasje za prenos posebnih in izključnih pravic na tretje osebe
- odločijo o preoblikovanju obstoječega javnega podjetja, katerega ustanoviteljica je občina
- odločijo o preoblikovanju javnih zavodov in javnih gospodarskih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina

8

O FINANCAH IN OBČINSKEM PREMOŽENJU

8.1 SPLOŠNO O FINANCIRANJU OBČIN

Evropska listina o lokalni samoupravi določa, da so lokalne skupnosti upravičene do ustreznih finančnih virov, s katerimi lahko v okviru svojih pooblastil prosto razpolagajo. Posebej so izpostavljene finančno šibkejše občine, katerim mora država zagotoviti ustrezno finančno izravnavo.

V uvodnih členih zakona o lokalni samoupravi ta pravi, da imajo občine pravico posedovati in razpolagati z vsemi vrstami premoženja in, da se financirajo iz lastnih sredstev, sredstev države in iz zadolžitve. Lastni viri občine so davki in druge dajatve in dohodki od njenega premoženja. Občina financira lokalne zadeve javnega pomena z naslednjimi prihodki: davkom od premoženja, na dediščine in darila, na dobitke od iger na srečo, na promet nepremičnin in drugih davkov, določenih z zakonom. Dohodki od premoženja pa so predvsem: od zakupnin in najemnin za zemljišča in objekte, od vlaganj kapitala, od vrednostnih papirjev in drugih pravic, od rent in dobička. Zakon tudi določa, da država zagotavlja občinam, ki ne morejo financirati lokalnih zadev javnega pomena v primerni višini iz lastnih virov, dodatna sredstva. Pa tudi, da se smejo občine zadolževati, pravice in obveznosti pa opredeljuje zakon o financiranju občin.

8.2 ZAKON O FINANCIRANJU OBČIN

Zakon določa, da se občine financirajo iz prihodka od 54% dohodnine vplačane v predpreteklem letu in povečane za inflacijo, prav tako pa se financirajo iz: davka na nepremičnine, vodna plovila, na promet z nepremičninami, na dediščine in darila, na dobitke od klasičnih iger na srečo in drugih. Pa tudi iz prihodkov od samoprispevka, taks, glob, koncesijskih dajatev, okoljskih dajatev

Financiranje občine se vrši skozi primerno porabo, ki se določi na osnovi nalog, katerih stroški se pri izračunu primerne porabe upoštevajo, te so med drugim – predšolske vzgoje, osnovnega šolstva in športa, socialnega varstva, kulture, urejanja prometne infrastrukture, varstvo pred naravnimi nesrečami,....Zakon tudi določa, da mora država z REPREZENTATIVNIMI ZDRUŽENJI OBČIN doseči dogovor, s katerim se določijo povprečni stroški (povprečnina) za financiranje teh nalog ter nalog, ki jih je država z zakoni prenesla na občine. Primerno porabo občine določi ministrstvo za finance, pri čemer upošteva nekaj zakonsko določenih kriterijev. Skozi v zakonu predpisano formulo država tudi izračuna primeren obseg sredstev za ugotovitev prihodkov občine iz dohodnine za financiranje primerne porabe. Zakon je uvedel tudi pojem solidarnostna izravnava prihodkov med občinami. Tako določa, če nekoliko poenostavimo, da se prihodki občin, ki presegajo njen primeren obseg sredstev namenijo za solidarnostno izravnavo prihodkov občin iz

dohodnine. Ta sredstva pripadajo občinam, katerih prihodki so nižji od primerne obsega sredstev, vendar največ do višine primerne porabe. Iz državnega proračuna se občinam zagotavljajo tudi dodatna sredstva za sofinanciranje nalog, programov in investicij, med drugim za sofinanciranje uresničevanja pravic narodnih skupnosti in romske skupnosti, za investicije (npr. v lokalno javno infrastrukturo, za zadovoljevanje skupnih potreb prebivalcev, ..). Pomembno merilo sofinanciranja investicij je razvitost občin, ki jo določi ministrstvo za finance in se določa vsake štiri leta. Na osnovi razmerja med stopnjo povprečne razvitosti občin in razvitosti posamezne občine pa se nato določi tudi delež sofinanciranja države.

V zvezi z zadolževanjem določa zakon, da se sme občina zadolževati za investicije, predvidene v proračunu, obseg zadolževanja se določi v odloku, s katerim se sprejme občinski proračun. Občina se sme tudi likvidnostno zadolževati, kadar ni mogoče zaradi neenakomernega dotoka sredstev proračun uravnotežiti, vendar največ do višine 5% izdatkov proračuna. Višina zadolžitve je omejena na seštevek obveznosti iz naslova odplačila posojil, finančnih najemov in blagovnih kreditov ter možnih obveznosti iz danih poroštev, ki ne smejo presežati 8% prihodkov v letu pred letom zadolževanja. Mimogrede, občine smejo dajati poročstva zavodom in podjetjem, katerih ustanoviteljice so, v obsegu in primerih, ki si jih določijo v odloku. Vendar pa se poročstva štejejo v največji obseg zadolževanja občine.

8.3 ZAKON O JAVNIH FINANCAH

Zakon določa sestavo, pripravo in izvrševanje proračunov občin, upravljanje s premoženjem, zadolževanje, notranji nadzor in drugo. Določa, da se morajo v proračunu odražati vsi prejemki in vsi izdatki občin in, da ga sprejme občinski ali mestni svet za leto, ki je enako koledarskemu letu. Županja ali župan je za izvrševanje proračuna odgovoren občinskemu ali mestnemu svetu.

Županja/župan predloži občinskemu ali mestnemu svetu predlog proračuna z obrazložitvami, tega je mogoče predložiti tudi za dvoletno obdobje, vendar le znotraj mandatnega obdobja, v katerem je bil občinski ali mestni svet izvoljen. Županja/župan predloži občinskemu ali mestnemu svetu predlog proračuna ali sprememb proračuna v 30 dneh po predložitvi državnega proračuna Državnemu zboru, v sprejem pa predlaga tudi zaključni račun občine. Proračun bi moral biti sprejet v roku, ki omogoča njegovo uveljavitev s 1. Januarjem leta, za katerega se sprejema. Postopke sprejemanja proračuna pa občine uredijo s svojimi poslovniki. Če proračun ni sprejet v roku se delovanje občine financira skozi začasno financiranje, ki temelji na proračunu iz preteklega leta. Odločitev sprejme županja/župan in o tem obvesti občinski ali mestni svet. Začasno financiranje po sklepu županje/župana je omejeno na tri mesece, če tudi v tem času proračun ni sprejet mora župan/županja soglasje za podaljšanje začasnega financiranja pridobiti s strani svetnic in svetnikov.

Načeloma proračunskih sredstev ni mogoče prerazporejati, vendar pa zakon določa tudi možnosti prerazporejanja proračunskih sredstev. O prerazporejanju sredstev mora županja/župan obvestiti občinski ali mestni svet. Prav tako lahko županja ali župan zaradi spremenjenih razmer največ za 45 dni zadrži izvajanje proračuna, o čemer pa mora obvestiti občinski ali mestni svet. V primeru, da se proračun ne uravnoteži mora predlagati rebalans proračuna.

Določa tudi, da se sme s soglasjem in pod pogoji, ki jih določa zakon o financiranju občin ta zadolževati. Zakon določa tudi notranji nadzor javnih financ, s katerim se zagotavlja, da finančno poslovanje deluje v skladu z načeli zakonitosti, preglednosti, uspešnosti in gospodarnosti.

8.4 *ZAKON O STVARNEM PREMOŽENJU DRŽAVE IN SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI

(predlog)

Leta 2007 je bil sprejet Zakon o stvarnem premoženju države pokrajin in občin. Ta zakon ureja ravnanje s stvarnim premoženjem države, pokrajin in občine, evidence nepremičnega premoženja države in samoupravnih lokalnih skupnosti ter interni trg nepremični. Zakon se uporablja za vso stvarno premoženje države in občin, če ni s posebnim zakonom za posamezno vrsto stvarnega premoženja države in občin urejeno drugače.

Trenutno je v obravnavi v Državnem zboru nov Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti, katerega končno besedilo je že bilo določeno na pristojnem odboru in ga čaka samo še sprejem na seji Državnega zbora. V času, ko boste prebirali ta priročnik bo omenjeni zakon že sprejet in veljaven, trenutno veljavni zakon iz leta 2007 pa ne bo več veljal.

Predlog zakona določa, da so upravljavci stvarnega premoženja občine uprava občine in osebe javnega prava, ki jih za upravljavce določi organ, pristojen za izvrševanje proračuna občine, s svojim aktom.

Bistvena novost zakona je nova ureditev aktov ravnanja s stvarnim premoženjem države. Novi predlog določa, da je načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem sestavljen iz načrta pridobivanja nepremičnega premoženja, načrta razpolaganja z nepremičnim premoženjem ter načrta najema nepremičnega premoženja.

Načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem sprejme za občine občinski ali mestni svet na predlog organa, pristojnega za izvrševanje proračuna občin. Občinski ali mestni svet lahko določi, da načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem pod določeno vrednostjo ter načrt ravnanj s premoženjem sprejme organ, pristojen za izvrševanje proračuna občin. Načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem se predloži v sprejetje občinskemu ali mestnemu svetu skupaj s predlogom proračuna.

9

ZA ENAKE MOŽNOSTI SODELOVANJA

ZAKON O JAVNEM NAROČANJU

Zakon o javnem naročanju določa obvezna ravnanja naročnikov in ponudnikov pri javnem naročanju blaga, storitev in gradenj. Kot določa zakon so naročniki tudi organi samoupravnih lokalnih skupnosti (organi občine).

Naročnik lahko za vodenje postopka javnega naročanja imenuje strokovno komisijo, ki lahko sodeluje v celotnem ali delu postopka javnega naročanja. Postopek javnega naročanja pa poteka po naslednjih fazah, razen če zakon za posamezno vrsto postopka ne določa drugače: 1. predhodno informativno obvestilo, če je to primerno; 2. izračun ocenjene vrednosti 3. sklep o začetku postopka (v katerem mora naročnik navesti vir sredstev za financiranje javnega naročila), 4. priprava razpisne dokumentacije, 4. objava obvestila o javnem naročilu, 6. predložitev in odpiranje ponudb, 7. pregled in ocenjevanje ponudb, 8. odločitev o oddaji javnega naročila in 9. objava obvestila o oddaji javnega naročila.

Zakon o javnem naročanju tudi določa več vrst postopkov, ki jih lahko uporabijo naročniki pri naročanju blaga, storitev in gradenj. Pri tem lahko naročniki praviloma izberejo odprti postopek in postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, druge postopke pa le, če so za to izpolnjeni zakonski pogoji. Prav tako pa določa tudi različno uporabo postopkov glede na vrednost javnega naročil oz. ali gre za javna naročila, ko je potrebna objava v Uradnem listu Evropske unije, ali domača javna naročila, ko je potrebna samo objava na Portalu javnih naročil.

Naročnik mora izvesti javno naročilo po enem od v zakonu opredeljenih postopkov, če je vrednost javnega naročila višja od 20.000 EUR brez DDV za blago in storitve in 40.000 EUR brez DDV za gradnje. Glede naročil do navedenih vrednosti so naročniki dolžni voditi le evidenco o njihovi oddaji, ki obsega navedbo predmeta in vrednosti javnega naročila.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

Z aktom, s katerim dodeli posebne ali izključne pravice določi, da mora subjekt, ki te pravice pridobi, v zvezi z naročili blaga, ki jih odda tretjim osebam, kot del njegovih dejavnosti za katere ima posebne ali izključne pravice, upoštevati načelo nediskriminacije na podlagi sedeža ali državljanstva.

10

O NAČRTOVANJU IN UREJANJU PROSTORA

POSEBNI DEL

10.1 SPLOŠNO

Zakon o lokalni samoupravi določa, da v izvorno pristojnost občin sodi tudi načrtovanje prostorskega razvoja. Sem sodijo posegi v prostor in gradnja objektov ter zagotavljanje javne službe gospodarjenja z zemljišči.

Temeljna predpisa, ki podrobneje urejata ti področji sta Zakon o prostorskem načrtovanju in Zakon o graditvi objektov.

Nosilci urejanja prostora so država in lokalne skupnosti ter nosilci javnih pooblastil. Lokalne skupnosti v ta namen pripravljajo prostorske akte, ki jih sprejme občinski svet. Pri pripravi teh aktov morajo sodelovati z državo, ki daje smernice k njihovi pripravi. Vsi prostorski akti in podlage morajo temeljiti na predpisih, analizah in strokovnih dognanjih.

10.2 ZAKON O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU

Zakon o prostorskem načrtovanju ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Ob tem pa ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema.

Kot določa zakon je občina pristojna za: določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine ter določanje rabe prostora in pogojev umeščanje posegov v prostor in načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena. Prostorske ureditve lokalnega pomena pa so prostorske ureditve:

1. ki so neposredno namenjene opravljanju občinskih gospodarskih javnih služb
2. ki so neposredno namenjene opravljanju lokalnih in državnih negospodarskih javnih služb
3. ki so namenjene opravljanju gospodarskih in negospodarskih dejavnosti
4. ki so namenjene bivanju
5. občinskega grajenega javnega dobra
6. namenjene izkoriščanju mineralnih surovin in
7. druge prostorske ureditve, ki niso prostorske ureditve državnega pomena

(vrste prostorskih ureditev državnega pomena je predpisala Vlada RS z Uredbo o vrstah ureditev državnega pomena).

V skladu z zakonom nosilci urejanja prostora (ministrstva, organi lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil) pri pripravi prostorskih aktov sodelujejo tako, da:

predložijo svoje razvojne potrebe, ki se nanašajo na prostor, zagotavljajo strokovne podlage za podane razvojne potrebe za prostorske akte s svojega delovnega

področja, izdajajo smernice in mnenja k prostorskim aktom, sodelujejo v postopkih usklajevanja načrtovanih prostorskih ureditev.

Nosilci urejanja prostora so pripravljavcem prostorskih aktov na njihovo zahtevo dolžni posredovati vse razpoložljive podatke, ki se nanašajo na prostor, ter morebitne usmeritve, priporočila in pojasnila s svojih delovnih področij.

10.2.1 PROSTORSKI AKTI OBČINE

10.2.1.1 OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT

Občinski prostorski načrt je prostorski akt, s katerim se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor (prostorski izvedbeni pogoji).

Na osnovi celovite analize prostora, njegovih vrednot, značilnosti, prepoznavnosti in načrtovanih prostorskih ureditev v prostorskem načrtu občine oblikujejo enote urejanja prostora, ki pokrivajo celotno območje občine. Navedene enote urejanja prostora se v naseljih določajo na podlagi urbanističnega načrta.

10.2.1.2 OBČINSKI STRATEŠKI PROSTORSKI NAČRT KOT SAMOSTOJEN AKT

Občina lahko kot samostojen prostorski akt sprejme strateški del prostorskega načrta. V tem primeru se strateški prostorski načrt pripravi z vsebino, kot jo za strateški del občinskega prostorskega načrta določa zakon v drugem odstavku 39. člena.

10.2.1.3 OBČINSKI PODROBNI PROSTORSKI NAČRT

Občinski podrobni prostorski načrt je prostorski akt, s katerim se podrobneje načrtuje prostorske ureditve na območjih, za katere se pripravi občinski podrobni prostorski načrt, lahko pa tudi na drugih območjih, če se za to izkaže potreba po tem, ko je bil sprejet občinski prostorski načrt. Občinski podrobni prostorski načrt se izdelava tudi za prostorske ureditve lokalnega pomena zaradi posledic naravnih ali drugih nesreč, ki niso določene v občinskem prostorskem načrtu.

Je podlaga za pripravo projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja.

10.2.2 OPREMLJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ IN KOMUNALNI PRISPEVEK

Opremljanje stavbnih zemljišč je projektiranje in gradnja komunalne opreme ter objektov in omrežij druge gospodarske javne infrastrukture, ki so potrebni, da se lahko prostorske ureditve oziroma objekti, načrtovani z občinskim prostorskim načrtom ali občinskim podrobnim prostorskim načrtom, izvedejo in služijo svojemu namenu.

Komunalni prispevek je plačilo dela stroškov gradnje komunalne opreme, ki ga zavezanec plača občini. V višino komunalnega prispevka pa niso vključeni stroški vzdrževanja komunalne opreme. Komunalni prispevek za posamezno vrsto komunalne opreme se lahko odmeri, če se stavbno zemljišče nahaja v obračunskem območju te vrste komunalne opreme. S plačilom komunalnega prispevka je zavezancu zagotovljena priključitev na že zgrajeno komunalno opremo oziroma mu je zagotovljeno, da bo ta zgrajena v roku in obsegu, kot to določa program opremljanja. Šteje se, da so s plačilom komunalnega prispevka poravnani vsi stroški priključevanja objekta na komunalno opremo, razen gradnje tistih delov priključkov, ki so v zasebni lasti.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- V roku 30 dni, od prejema dopolnjenega osnutka državnega prostorskega načrta sprejmejo pripombe in predloge, ki jih ima v zvezi z dopolnjenim osnutkom državnega prostorskega načrta
- Z odlokom sprejmejo občinski prostorski načrt in ga objavijo v uradnem glasilu občine
- Sprejmejo regionalni prostorski načrt z odlokom, ki ga objavi v uradnem glasilu občine skupaj z datumom in številko sklepa vlade oziroma ministrstva o potrditvi predloga regionalnega prostorskega načrta
- V občinskem prostorskem načrtu določijo vrste komunalne opreme, ki jih je treba zgraditi po posameznih enotah urejanja prostora
- V občinskem prostorskem načrtu ob upoštevanju dokumentov dolgoročnega razvojnega načrtovanja določijo, katere objekte in omrežja infrastrukture gospodarskih javnih služb, ki niso komunalna oprema in niso prostorske ureditve državnega pomena, je treba zgraditi v posameznih enotah urejanja prostora
- Z odlokom sprejmejo program opremljanja
- Z odlokom lahko predpišejo podrobnejša merila za odmero komunalnega prispevka
- Z odlokom, s katerim sprejmejo občinski proračun, določijo komunalni prispevek kot namenski prihodek

10.3 ZAKON O GRADITVI OBJEKTOV

Zakon o graditvi objektov ureja pogoje za graditev vseh objektov, določa bistvene zahteve in njihovo izpolnjevanje glede lastnosti objektov, predpisuje način in pogoje za opravljanje dejavnosti, ki so v zvezi z graditvijo objektov, ureja organizacijo in delovno področje dveh poklicnih zbornic, ureja inšpekcijsko nadzorstvo, določa sankcije za prekrške, ki so v zvezi z graditvijo objektov, ter ureja druga vprašanja, povezana z graditvijo objektov

10.3.1 VZDRŽEVANJE OBJEKTA

Kot določa zakon lahko občina, v primeru, da so na objektu takšne pomanjkljivosti, da zaradi izrabljenosti, zastarelosti, vremenskih vplivov ali učinkovanja tretjih zelo slabo vpliva na zunanjo podobo naselja in krajine in so posledica opustitve redne in pravilne uporabe ter vzdrževanja nepremičnine, pa ne gre za nevarno gradnjo, zaradi zavarovanja javne koristi zaveže lastnika, da izvede nujno potrebna vzdrževalna dela.

10.3.2 GRAJENO JAVNO DOBRO

V skladu z zakonom pridobi objekt oziroma del objekta, ki je lahko grajeno javno dobro, status grajenega javnega dobra lokalnega pomena z ugotovitveno odločbo, ki jo na podlagi sklepa pristojnega občinskega organa (občinskega sveta) po uradni dolžnosti izda pristojna občinska uprava. Navedeni sklep izda pristojni občinski organ (občinski svet) na zahtevo, ki jo lahko vloži župan.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo odlok, v katerem določi območja oziroma objekte, na katerih je treba izvesti vzdrževalna dela, katera vzdrževalna dela je treba izvesti oziroma merila za njihovo določitev ter predvidi oceno njihovih stroškov.

Na zahtevo župana izdajo sklep o:

- določitvi statusa grajenega dobra lokalnega pomena
- odvzemu statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena
- odvzemu statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena za objekt, ki je v celoti uničen in ga ni mogoče obnoviti
- dodelitvi statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena za zemljišča, na katerih so ob uveljavitvi ZGO-1 že zgrajeni objekti, ki se po določbah ZGO-1 lahko štejejo za grajeno javno dobro lokalnega pomena, v

zemljiški knjigi pa še niso vpisani kot javno dobro, v zemljiški knjigi pa tudi ni vpisano, da so zemljišča, na katerih so takšni objekti, splošno ljudsko premoženje ali družbena lastnina

10.4 ZAKON O GEODETSKI DEJAVNOSTI

Zakon o geodetski dejavnosti opredeljuje geodetsko dejavnost in določa pogoje za opravljanje te dejavnosti. Zakon določa, da občina zagotavlja lokalno geodetsko službo. Lokalna geodetska služba obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje katastra komunalnih naprav, lahko pa tudi vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje temeljnih topografskih načrtov v velikih merilih in druge naloge lokalnega pomena. Organizira se lahko v okviru občinske uprave ali skupne občinske uprave, lahko pa jo občina poveri geodetskemu podjetju s koncesijo. Sredstva za izvajanje nalog lokalne geodetske službe se zagotavljajo iz proračuna občine.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- ustanovijo organ lokalne geodetske službe, določi njeno organizacijo in delovno področje
- ustanovijo skupni organ lokalne geodetske službe ter določi njegovo organizacijo in delovno področje
- sprejmejo sklep o opravljanju lokalne geodetske službe v koncesiji
- v proračunu občine zagotovijo sredstva za izvajanje lokalne geodetske službe

11

O NARAVI IN NJENI ZAŠČITI

11.1 SPLOŠNO O VAROVANJU OKOLJA

Okoljski standardi v Evropski uniji so med najstrožjimi na svetu, v desetletjih nastajanja pa so zajeli najrazličnejša okoljska vprašanja. Hrup, kopalne vode, redke vrste, ravnanje ob naravnih nesrečah – to so le nekatera področja v obsežni okoljski zakonodaji, ki jo je skozi desetletja izoblikovala Evropska unija

Podnebne spremembe

Evropska unija si prizadeva doseči svetovni sporazum o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov. Tako naj bi do leta 2020 znižali izpuste toplogrednih plinov za najmanj 20 % (glede na delež leta 1990), povečali delež obnovljivih virov energije na 20 % in zmanjšali splošno porabo energije za 20 % (glede na napovedana gibanja). Med ukrepi za povečanje izrabe obnovljivih virov energije je tudi dogovor, da je treba z biogorivi, elektriko in vodikom nadomestiti 10 % fosilnega goriva v prometu.

11.2 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Zakon o ohranjanju narave (ZON) določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Podajo predhodno mnenje k določitvi posebnih varstvenih območij na območju države
- Imenujejo predstavnika občine za sodelovanje v postopku potrditve posebnega ohranitvenega območja pred pristojnim organom Evropske unije
- Podajo mnenje k razvrstitvi naravnih vrednot
- Sprejmejo akt o koncesiji za rabo naravne vrednote, odlok o zavarovanju naravne vrednote in odlok o začasnem zavarovanju naravne vrednote
- Sprejmejo sklep o obnovitvi poškodovane ali uničene naravne vrednote lokalnega pomena
- Z aktom (odlokom) o zavarovanju ustanovijo zavarovano območje in zanj zagotovijo sredstva za sofinanciranje delovanja
- Podajo soglasje državi za upravljanje z zavarovanim območjem
- Sprejmejo sklepe o načinu upravljanja z zavarovanim območjem, o javni obravnavi in predstavitvi
- Ustanovijo javni zavod za upravljanje z zavarovanim območjem
- V odloku o organizaciji in delovnem področju občinske uprave ustanovijo režijski obrat za upravljanje z zavarovanim območjem
- Sprejmejo sklep o poveritvi upravljanja z zavarovanim območjem javnemu zavodu, ki je ustanovljen z

namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin

- Sprejmejo koncesijski akt za upravljanje z zavarovanim območjem
- Sprejmejo načrt upravljanja z zavarovanim območjem
- Podajo mnenje k uredbi o določitvi načrtov upravljanja od države zavarovanih območij
- Sprejmejočasne upravljavske smernice za upravljanje z zavarovanim območjem
- Sprejmejo sklep o odkupu nepremičnine na zavarovanem območju
- Podajo predlog za uvedbo postopka prevlade javne koristi
- Določijo izravnalne ukrepe na območjih, na katerih je bila ugotovljena prevlada druge javne koristi
- Podajo mnenje k izboru koncesionarja za upravljanje z državnim zavarovanim območjem
- Imenujejo predstavnike občine v organe javnega zavoda in v odbor za zavarovano območje
- Sprejmejo sklep o povračilu za rabo naravne vrednote lokalnega pomena v lasti občine
- Sprejmejo sklep o potrditvi višine vstopnine za obisk naravne vrednote
- V proračunu zagotovijo sredstva za ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot lokalnega pomena, opravljanje javne službe ohranjanja narave ter za odškodnine

11.3 ZAKON O VARSTVU OKOLJA

Zakon o varstvu okolja ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja.

Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Odobrijo predlog nalog občine za zagotovitev ukrepov za izboljšanje kakovosti degradiranega okolja
- Sprejmejo program ukrepov za izboljšanje okolja zaradi odprave posledic čezmerne obremenitve okolja
- Na povabilo ministra, pristojnega za okolje, imenujejo predstavnike občine v strokovni svet za spodbujanje okolju prijaznih proizvodov
- V postopku sprejemanja predpisov, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje morajo omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom predpisa in dajanje mnenj in pripomb
- Sprejmejo občinski program varstva okolja
- Sprejmejo operativni program varstva okolja.

- Podajo soglasje k dovoljenju pristojnega ministrstva za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja
- Sprejmejo odlok o določitvi monitoringa okolja za lokalno gospodarsko javno službo
- Sprejmejo sklep o neposrednem opravljanju podrobnejšega ali posebnega monitoringa stanja okolja
- Sprejmejo poročilo o stanju okolja
- Predpišejo okoljske dajatve za pospeševanje in spodbujanje doseganja ciljev varstva okolja
- Omogočijo kreditiranje z ugodnejšo obrestno mero za naložbe, ki prispevajo k varstvu okolja
- V proračunu zagotovijo sredstva za pospeševanje in spodbujanje doseganja ciljev varstva okolja
- Sprejmejo odločitev o skupnih naložbah v projekte zmanjševanja obremenjevanja okolja z namenom pospeševanje in spodbujanje doseganja ciljev varstva okolja
- Zagotovijo izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, in sicer:
 - oskrbo s pitno vodo
 - odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode
 - zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov
 - odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov in
 - urejanje in čiščenje javnih površin
- Sprejmejo koncesijski akt za podelitev koncesije za upravljanje, rabo ali izkoriščanje naravne dobrine

11.4 ZAKON O VODAH

Zakon o vodah (ZV-1) ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči.

Zaradi omogočanja splošne rabe voda lahko lokalna skupnost določi, da se status naravnega vodnega javnega dobra vzpostavi tudi na delu priobalnega zemljišča celinskih voda. Lokalna skupnost lahko ob določitvi statusa naravnega vodnega javnega dobra podrobneje določi tudi način in pogoje splošne rabe naravnega vodnega javnega dobra, upoštevaje določbe zakona.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo sklep o odkupu priobalnega zemljišča, na katerem bo vzpostavila naravno vodno javno dobro
- Sprejmejo predlog za razlastitev priobalnih zemljišč, na katerih bo vzpostavila naravno vodno javno dobro
- Sprejmejo sklep o odkupu priobalnega zemljišča, na katerem bo vzpostavila naravno vodno javno dobro
- Ob določitvi statusa naravnega vodnega javnega dobra podrobneje določijo tudi način in pogoje splošne

rabe naravnega vodnega javnega dobra

- Podajo soglasje za posebno rabo naravnega vodnega javnega dobra na območju, ki ga je določil
- Sprejmejo ugotovitveni sklep, da zemljišče trajno ni več potrebno za omogočanje splošne rabe vode
- Predpišejo način in pogoje splošne rabe zamrznjenih površin površinskih voda
- Določijo status naravnega morskega javnega dobra na delu priobalnega zemljišča morja
- Sprejmejo sklep o odkupu priobalnega (morskega) zemljišča, na katerem bo vzpostavila naravno vodno javno dobro
- Sprejmejo predlog za razlastitev priobalnih (morskih) zemljišč, na katerem bo vzpostavila naravno vodno javno dobro
- Ob določitvi statusa naravnega morskega javnega dobra določijo tudi način in pogoje splošne rabe naravnega morskega javnega dobra
- Izdajo soglasje k posebni rabi naravnega morskega javnega dobra
- S prostorskimi akti zagotovijo možnost gradnje objektov in naprav za izvajanje oskrbe s pitno vodo na območju lokalne skupnosti
- Sprejmejo načrte upravljanja voda
- Določijo obratovanje, vzdrževanje in spremljanje stanja vodne infrastrukture, namenjene varstvu pred škodljivim delovanjem voda kot obvezno lokalno gospodarsko javno službo
- Sprejmejo sklep o izvedbi raziskave izvirov in zalog pitne vode
- Sprejmejo sklep o odkupu zemljišča, ki je potrebno za črpanje vode
- Sprejmejo predlog za razlastitev zemljišča, ki je potrebno za črpanje vode
- Imenujejo predstavnike v Svet za vode

12

O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

12.1 ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Z zakonom so določene naloge lokalnih skupnosti pri vzpostavljanju celovitega sistema zaščite in reševanja. Med slednje sodijo programiranje, načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor, financiranje ukrepov ter dejavnosti za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. V zakonu so tudi taksativno naštetе naloge sistema varstva.

NALOGE SVETNIKOV IN SVETNIC

- zagotavljajo sredstva za financiranje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
- določijo s predpisom izvajanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na svojem območju (37. Člen)
- sprejmejo program in načrte varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
- organizirajo oziroma ustanovijo enote civilne zaščite

12.2 ZAKON O ODPRAVI POSLEDIC NARAVNIH NESREČ

Zakon določa pogoje in način uporabe sredstev iz državnega proračuna pri odpravi posledic naravnih nesreč ter pogoje in način njihovega pridobivanja in dodeljevanja za pomoč prizadetim zaradi naravnih nesreč. Določa še pogoje in način uporabe sredstev državnega proračuna in način njihovega dodeljevanja pri odpravi posledic škode v kmetijstvu zaradi naravnih nesreč.

Občina mora skladno z zakonom sprejeti program odprave posledic škode v kmetijstvu.

Prav tako morajo občine imenovati občinske komisije za zbiranje vlog upravičencev, katere mora komisija obvestiti o sprejemu programa, o možnosti vložitve vloge za pridobitev sredstev državne pomoči, jim posredovati obrazce za prijavo vlog in odposlati zbrane vloge upravičencev ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v roku, ki je določen v programu odprave posledic škode v kmetijstvu.

NALOGE SVETNIKOV IN SVETNIC

- sprejmejo program odprave posledic škode v kmetijstvu
- sprejmejo sklep o uveljavljanju pravic do sredstev za odpravo nesreč
- sprejmejo nov izvedbeni prostorski akt lokalne skupnosti, ali spremembe ali dopolnitve prostorskega akta, če za gradnje objektov po tem zakonu ni osnove v obstoječih izvedbenih prostorskih aktih lokalne skupnosti.

12.3 ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM

Sistem varstva pred požarom obsega organiziranje, izvajanje, načrtovanje in nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom. Dejavnost varstva pred požarom lahko opravljajo fizične ali pravne osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.

Zakon določa dejavnost, ki se lahko opravlja kot obvezna javna služba in jo izvajajo gasilske enote. Zakon ali predpis lokalne skupnosti pa lahko določa dejavnosti varstva pred požarom, ki se opravljajo kot neobvezne javne službe. Cilj zakona je predvsem varovanje zdravja in življenja ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom ali eksplozijo.

NALOGE SVETNIKOV IN SVETNIC

- zagotavljanje sredstev za financiranje varstva pred požarom
- določi dejavnosti varstva pred požarom, ki se opravlja kot izbirna javna služba
- sprejmejo načrt varstva pred požarom za dejavnosti, zadeve in ukrepe varstva pred požarom lokalnega pomena
- sprejmejo načrt varstva pred požarom
- sprejmejo letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
- uvedejo požarni davek, ki se uporablja za financiranje gasilske zaščitne in reševalne opreme ter za izobraževanje in usposabljanje gasilcev

12.4 ZAKON O GASILSTVU

Ureja organizacijo, naloge in status gasilstva. To je opredeljeno kot obvezna lokalna javna služba. Njeno opravljanje zagotavljajo občine in država. Naloge občine po tem zakonu so zagotavljanje organiziranosti, opremljanje in delovanje gasilstva. Hkrati pa občina zagotavlja tudi ustrezna sredstva. Naloge se opravljajo preko gasilskih organizacij.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- sprejmejo predpis o javni gasilski službi (določijo obseg in način opravljanja, začetek ali obdobje opravljanja, organizacijo in nadzor nad izvajanjem javne gasilske službe)
- ustanovijo poklicno gasilsko službo
- zagotovijo sredstva za financiranje in delovanje gasilstva in sredstva za stroške intervencij, ki izhajajo iz nalog gasilstva
- pooblastijo gospodarsko družbo, zavod ali drugo organizacijo, v kateri je primerna gasilska enota, za opravljanje nalog gasilstva na območju občine (pod pogoji, ki so določeni za prostovoljne gasilske enote).

13

O STANOVANJSKI POLITIKI

Med izvirne pristojnosti občin sodi tudi ustvarjanje pogojev za gradnjo stanovanj in skrb za povečanje najemnega in socialnega sklada stanovanj. Stanovanjsko področje je urejeno s stanovanjskim zakonom.

13.1 STANOVANJSKI ZAKON

Zakon določa vrste stanovanjskih stavb, pogoje za vzdrževanje in načrtovanje stanovanjskih stavb, lastninskopravna in najemna razmerja ter upravljanje v večstanovanjskih stavbah, gradnjo in prodajo novih stanovanj, pomoč pri pridobitvi in pri uporabi stanovanja, pristojnosti in naloge države in občin in drugo.

Pristojnosti občin so predvsem:

- sprejemajo in uresničujejo občinski stanovanjski program
- zagotavljajo sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj ter stanovanjskih stavb, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb
- spodbujajo različne oblike zagotavljanja lastnih in najemnih stanovanj
- zagotavljajo sredstva za subvencioniranje najemnine in za izredno pomoč pri uporabi stanovanja
- zagotavljajo pogoje za razvijanje različnih oblik gradnje in prenove z ustrezno zemljiško in normativno politiko
- sprejemajo usmeritve za projektiranje, gradnjo in prenavo stanovanj, ki izhajajo iz njenih lokalnih posebnosti, vključno z zunanjim videzom stanovanjskih stavb
- vodijo register stanovanj

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo občinski stanovanjski program
- Sprejmejo predpis, s katerim se ustanovi javni stanovanjski sklad
- Sprejmejo odlok, s katerim določijo vpliv lokacije na najemnino na območju občine
- Lahko ustanovijo proračunski stanovanjski sklad
- Zagotavljajo sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj ter stanovanjskih stavb
- Zagotavljajo sredstva za subvencioniranje najemnin pri uporabi stanovanj
- Določijo splošna pravila pri uporabi stanovanj in stanovanjskih stavb ter obveznosti in pogoje za prenavo, izboljšave ter zunanji videz stanovanj in stanovanjskih stavb
- Lahko ustanovijo stanovanjski rezervni sklad
- Lahko ustanovijo svet za varstvo pravic najemnikov
- Sprejmejo sklep o združitvi v stanovanjsko zbornico

14

SOCIALNO VARSTVO IN SKRB ZA ZDRAVJE V OBČINI

14.1 PODROČJE SOCIALE

Socialna politika zaobjema sistem ukrepov in drugih instrumentov, ki so usmerjeni v socialni razvoj, spodbujanje enakih možnosti in zagotavljanje sistema socialne varnosti za posameznice in posameznike ne glede na njihov osnovni položaj. Skozi sprejeta zakonska določila izgrajuje sistem korekcij različnih področij in sistemov socialne varnosti, ki so usmerjeni k izboljšanju položaja socialno najšibkejših skupin in posameznic in posameznikov.

Naloge in pristojnosti občin na področju socialne politike so opredeljene v naslednjih zakonih:

14.1.1 ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU

Določa, da je socialna dejavnost usmerjena v preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznic in posameznikov, družin in nekaterih skupin prebivalstva. Storitve, namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav kot jih opredeljuje zakon, so prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini (pomoč za dom, pomoč na domu in socialni servis), institucionalno varstvo, vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji, pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih. Socialno varstvene storitve po tem zakonu zagotavljata država in občine.

Iz proračuna občin se financirajo :

- Pravica do družinskega pomočnika
- Pomoč družini na domu
- Pomoč pri uporabi stanovanja (subvencija najemnine)
- Stroški storitev v zavodih za odrasle in razvojnih dopolnilnih programih, pomembnih za občine in nevladne organizacije

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo odlok o opravljanju javne službe na področju socialnega varstva
- Sprejmejo koncesijski akt za javno službo pomoči na domu
- V proračunu zagotavljajo sredstva za financiranje pravice do družinskega pomočnika in socialno varstvenih storitev in dejavnosti
- Določijo dodatne oprostitve pri plačilu stroškov za pomoč na domu in pri plačilu storitev v zavodih za odrasle

- Dajejo soglasje k cenam storitev, ki jih določi svet zavoda
- Imenujejo predstavnice in predstavnike občine v svete centrov za socialno delo in domov za starejše
- Dajejo soglasje k imenovanju direktoric in direktorjev javnih socialno varstvenih zavodov

14.2 PODROČJE ZDRAVJA

Naloga zdravstvene politike je skrb za zdravje posameznic in posameznikov, preprečevanje bolezni na ravni populacije, varovanje in krepitev duševnega in telesnega zdravja ter zmanjševanje bremen bolezni.

Veljavni zakonodajni okvir zdravstveno dejavnost razvršča v tri ravni – primarno, katere naloga je skrb za osnovno zdravstveno dejavnost in lekarniško dejavnost, sekundarno, ki zagotavlja tehnološko in organizacijsko zahtevnejše zdravstvene oblike in terciarno, ki zagotavlja najzahtevnejše oblike zdravstvenega varstva ter izobraževanja.

14.2.1 ZAKON O ZDRAVSTVENI DEJAVNOSTI

Zakon določa, da se javna zdravstvena dejavnost opravlja v okviru mreže javne zdravstvene službe, ki jo na primarni ravni opravljajo občine, na sekundarni in terciarni pa država. Osnovno zdravstveno dejavnost opravljajo zdravstveni domovi, zdravstvene postaje in zasebni izvajalci s koncesijo. Občine skrbijo tudi za opravljanje mrliške pregledne službe.

NALOGI SVETNIC IN SVETNIKOV

- Določijo mrežo javne zdravstvene službe na primarni ravni (osnovna zdravstvena dejavnost in lekarniška dejavnost) in dajejo predhodno mnenje pri določanju mreže zdravstvene službe na sekundarni ravni
- Ustanavljajo zdravstveni dom ob upoštevanju zbolewnosti prebivalstva, naseljenosti in prometnih povezav
- Sprejmejo odlok o ustanovitvi, spremembi oziroma razširitvi dejavnosti ali o prenehanju dejavnosti javnega zdravstvenega zavoda po predhodnem soglasju ministrstva, pristojnega za zdravstvo, ter predhodnim mnenjem zavoda za zdravstveno sodelovanje
- Zagotavljajo izvajanje preventivnih in drugih programov v osnovnem zdravstvenem varstvu, če v občini ali mestu ni zdravstvenega doma
- Imenujejo svoje predstavnice in predstavnike v svet javnega zdravstvenega doma, ki opravlja dejavnost na sekundarni ravni, na območju katerega zavod opravlja dejavnost in imenujejo predstavnike v svet zdravstvenega zavoda ter določijo sestavo in številčno razmerje predstavnic in predstavnikov v svetu z aktom o ustanovitvi

- Dajejo soglasje k imenovanju in razrešitvi direktorica ali direktorja zdravstvenega zavoda (če je ustanovitelj občina)

-

14.2.2 ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

V skladu z zakonom mora občina skrbeti za krepitev zdravja prebivalstva in opravljati naloge za ohranitev zdravega okolja. Gre za naloge, ki niso vključene v program na državni ravni. V zvezi s skrbjo za krepitev zdravja prebivalstva v občini mora oblikovati programe ter za njihovo izvajanje zagotavljati ustrezna proračunska sredstva.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Oblikujejo programe za krepitev zdravja prebivalstva na svojem območju in zanje zagotavljajo proračunska sredstva
- Kot ustanoviteljice javnih zdravstvenih zavodov zagotavljajo sredstva za investicije in za druge obveznosti, določene z zakonom in z aktom o ustanovitvi
- Zagotavljajo sredstva za izvajanje mrliško pregledne službe.
- Zagotavljajo sredstva za plačevanje prispevkov za zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela za državljanke in državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova.

14.2.3 ZAKON O RDEČEM KRIŽU

Zakon določa dejavnost, organiziranje in financiranje Rdečega križa Slovenije ter njihovih podružničnih enot. V skladu z zadnjo spremembo morajo občine z območnimi enotami Rdečega križa dogovoriti programe iz področja delovanja Rdečega križa in z njimi za izvajanje teh programov skleniti tudi pogodbe.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- V proračunu zagotovijo ustrezna sredstva za dogovorjene dejavnosti območnih enot Rdečega križa

14.2.4 ZAKON O LEKARNIŠKI DEJAVNOSTI

Zakon določa dejavnost, organiziranje in financiranje, poslovni čas in preskrbo z zdravili lekarn. V skladu z

zakonom občine na svojih območjih ustanavljajo lekarne ali zanje podeljujejo koncesije.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Z odlokom ustanavljajo javni zavod za opravljanje lekarniške dejavnosti
- Imenujejo predstavnice in predstavnike občine v svet javnega zavoda
- Dajejo soglasje k imenovanju in razrešitvi direktorice ali direktorja javnega zavoda

14.2.5 ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

Z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu se določajo pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev, v tem primeru občin in občinskih uslužbencev, v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Zakon določa, da je delodajalec dolžan zagotoviti varnost in zdravje delavcev v zvezi z delom. V ta namen mora delodajalec izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo ter potrebnimi materialnimi sredstvi. Delodajalec je dolžan izvajati take preventivne ukrepe in izbirati take delovne metode, ki bodo zagotavljale večjo stopnjo varnosti in zdravja pri delu ter bodo vključene v vse aktivnosti delodajalca in na vseh organizacijskih ravneh.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- določijo podrobnejše varstvene ukrepe
- zagotovijo varnost in zdravje delavcem v zvezi z delom
- izdelajo in sprejmejo izjavo o varnosti

15

KULTURNA POLITIKA V OBČINI

Pomembnost kulture je nemerljiva, določa preteklost, prihodnost, vpliva na notranji razvoj vsake skupnosti, na medsebojne odnose in zaupanje ter določa prihodnji pozitivni razvoj.

Temeljna naloga kulturne politike je na eni strani odprtost, omogočanje sodobne in raznolike ustvarjalnosti ter spodbujanje sobivanja različnih oblik in stilov; na drugi strani pa ohranjanje, oživljanje in aktualizacija kulturne dediščine. Tretja in bistvena naloga kulturne politike, je vsekakor iskanje ravnotežja med prvo in drugo nalogo.

15.1 ZAKON O URESNIČEVANJU JAVNEGA INTERESA ZA KULTURO

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo določa javni interes za kulturo, organe, ki so zanj pristojni in odgovorni, ter mehanizme za uresničevanje javnega interesa za kulturo.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo letni program za kulturo in izvedbeni načrt javnega interesa za kulturo, ki obsega finančni načrt z obrazložitvijo
- Sprejmejo odlok o ustanovitvi javnega sklada ali javne agencije za izvajanje javnega interesa za kulturo
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje javnih zavodov, javnega sklada oziroma javne agencije v skladu s potrjenim programom dela in letnim izvedbenim načrtom ter zagotovijo sredstva za podporo kulturnim projektom
- Ustanovijo javni zavod na področju kulture
- Imenujejo in razrešujejo direktorje in vršilce dolžnosti ter predstavnice in predstavnike ustanovitelja v svete javnih zavodov
- Podajo pobudo za ugotovitev javnega interesa države ministru, pristojnemu za kulturo
- Sprejmejo sklep o ugotovitvi javnega interesa občine za delovanje državnega javnega zavoda za kulturo, ki deluje na območju občine
- V proračunu zagotovijo dodatna sredstva za delovanje državnega javnega zavoda za kulturo, za katerega je občinski svet sprejel sklep o ugotovitvi javnega interesa občine
- Sprejmejo sklepe o tem, katere nepremičnine in oprema so namenjeni kulturi
- V odloku o ustanovitvi javnega zavoda za kulturne dejavnosti določijo nepremičnine in opremo, ki se daje kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti, za katero je ustanovljen
- Sprejmejo akt o javnem razpisu za uporabo javne infrastrukture na področju kulture
- Odločijo o neodplačnem prenosu javne kulturne infrastrukture na drugo pravno osebo javnega prava ali

ustanovo, če je to v javnem interesu

- Na podlagi lokalnega programa za kulturo sprejmejo sklep o ugotovitvi javnega interesa za neodplačni prenos kulturne infrastrukture na drugo pravno osebo javnega prava ali ustanovo

15.2 ZAKON O SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI

Z Zakonom o skladu Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti je Republika Slovenija ustanovila Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti kot javni sklad z namenom, da nanj prenese izvajanje nacionalnega kulturnega programa v delu, ki pokriva ljubiteljske kulturne dejavnosti. Kot določa zakon, občine zagotavljajo prostorske pogoje za delovanje društev, skupin in posameznikov, ki izvajajo ljubiteljske kulturne programe ter sredstva za njihove programe, ki so lokalnega pomena.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo sklep o določitvi društev, skupin in posameznikov, ki izvajajo ljubiteljske kulturne programe lokalnega pomena
- Imenujejo predstavnike občine v svete območne izpostave Sklada Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti
- V proračunu določijo sredstva za ljubiteljske kulturne dejavnosti

15.3 ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE

V svojem 5. členu Ustava RS med t.i. pozitivnimi obveznostmi države, to je zakonodajne, sodne in izvršilne veje oblasti, določa ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine. Obveznost države in lokalnih skupnosti je širša. Naravne znamenitosti in redkosti so del naravnih vrednot, ki po opredelitvi zakonodajalca obsegajo vso naravno dediščino, kulturni spomeniki pa po zakonodajalcu predstavljajo del kulturne dediščine. Zakon o varstvu kulturne ureja načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu, z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Odločijo o odtujitvi spomenika lokalnega pomena
- Na predlog muzeja, katerega ustanoviteljica je občina odločijo o odtujitvi premične dediščine
- Sredstva dosežena s prodajo dediščine ali spomenika v lasti občine, v proračunu namenijo za ohranitev,

vzdrževanje, oživljanje ali nakup dediščine ali spomenika

- Z odlokom razglasijo (nepremični) spomenik lokalnega pomena
- Z vlado sklenejo sporazum o skupnem ohranjanju območja, na katerem je dediščina
- Pred sprejemom odloka o razglasitvi spomenika pridobijo soglasje ministra, pristojnega za ohranjanje narave
- Z odlokom razglasijo (premični) spomenik lokalnega pomena
- Z odlokom razglasijo živo mojstrovino
- Sprejmejo odlok o začasni razglasitvi dediščine za spomenik
- Podajo mnenje k predvideni določitvi varstvenega območja dediščine
- V proračunu lahko zagotovijo sredstva, ki so potrebni za varovanje, oživljanje spomenika lokalnega pomena ali izvedbo drugih ukrepov varstva spomenika
- V odloku o razglasitvi (nepremičnega) spomenika lokalnega pomena določijo, da ima občina predkupno pravico
- Odločijo o uveljavitvi predkupne pravice na spomeniku lokalnega pomena ali nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika lokalnega pomena
- Odločijo o prenosu predkupne pravice na (nepremičnem) spomeniku lokalnega pomena na tretjo osebo
- Lahko ustanovijo organizacijo, ki izvaja izbirno lokalno javno službo varstva nepremične dediščine
- Lahko ustanovijo muzej ali drugo organizacijo za zagotavljanje izbirne javne službe premične in žive dediščine

15.4 ZAKON O VARSTVU DOKUMENTARNEGA IN ARHIVSKEGA GRADIVA

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih ureja način, organizacijo, infrastrukturo in izvedbo zajema ter hrambe dokumentarnega gradiva v fizični in elektronski obliki, veljavnost oziroma dokazno vrednost takega gradiva, varstvo arhivskega gradiva in pogoje za njegovo uporabo, naloge arhivov in javne arhivske službe ter s tem povezane storitve in nadzor nad izvajanjem.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Lahko ustanovijo arhiv za varovanje svojega arhivskega gradiva
- Skupaj z drugimi občinami ustanovijo skupni arhiv.
-

15.5 ZAKON O KNJIŽNIČARSTVU

Zakon o knjižničarstvu določa, da je knjižnična dejavnost javna služba, ki jo izvajajo javni zavodi, na podlagi koncesije pa tudi druge pravne osebe in posamezniki. Obseg javne službe se določi s programom dela in finančnim načrtom oziroma s koncesijsko pogodbo.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo odlok o ustanovitvi splošne knjižnice
- Podajo soglasje oziroma mnenje k imenovanju direktorice, direktorja splošne knjižnice
- Sprejmejo sklep o poveritvi izvajanja knjižnične dejavnosti splošni knjižnici
- V proračunu predvidijo sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti
- Podajo soglasje k načrtu za izpolnjevanje pogojev opravljanja knjižnične dejavnosti
- Podajo soglasje k opravljanju dejavnosti območne splošne knjižnice
- Podajo soglasje k programu dela in finančnem načrtu splošne knjižnice
- V proračunu zagotovijo sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti

16

PODROČJE ŠPORTA V OBČINI

16.1 ZAKON O ŠPORTU

Skladno z zakonom lokalne skupnosti skrbijo za uresničevanje javnega interesa na področju športa. Uresničujejo ga predvsem tako, da zagotavljajo sredstva za uresničitev nacionalnega programa športa v delu, ki se nanaša na lokalne skupnosti. Uresničujejo pa tudi program športa, sprejet na lokalni ravni. Lokalna skupnost v skladu z zakonom tudi vzdržuje in gradi javne športne objekte.

Vsako leto lokalna skupnost sprejme letni program športa, s katerim določa programe, ki se sofinancirajo iz javnih sredstev, obseg in vrsto dejavnosti in obseg sredstev, ki se zagotovijo v proračunu lokalne skupnosti. Občina lahko ustanovi tudi javni zavod na področju športa, ki opravlja administrativna, tehnična in organizacijska opravila.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- sprejmejo letni program športa (športne vzgoje, športne rekreacije, kakovostnega športa, vrhunškega športa, športa invalidov)
- določijo sredstva občinskega proračuna za sofinanciranje letnega programa
- določijo merila za izvajanje letnega programa športa v občini
- sprejmejo sklep o javnem razpisu za izbiro izvajalcev letnega programa
- sprejmejo sklep o imenovanju predstavnikov ustanovitelja v svet zavoda

17

PODROČJE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V OBČINI

Področje vzgoje in izobraževanja je usmerjeno k ustvarjanju temeljnih pogojev za kakovosten razvoj, za oblikovanje samostojnega, ustvarjalnega in kritičnega posameznika in posameznice. Občine so tiste, ki so skozi sprejeti sistem pomemben segment ustvarjanja teh pogojev. Tako na področju predšolske vzgoje, kjer so ključne nosilke zagotavljanja ustreznih programskih, kadrovskih in prostorskih pogojev, kot tudi na področju osnovnošolskega in glasbenega izobraževanja ter izobraževanja odraslih.

17.1 ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Zakon opredeljuje pogoje za opravljanje in financiranje vzgoje in izobraževanja (predšolska vzgoja, osnovno šolstvo, vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, osnovno glasbeno izobraževanje, poklicno in srednje izobraževanje ...).

Zakon določa, da lahko občine ustanavljajo vrtce, osnovne šole, glasbene šole, domove za učence; mestne občine pa lahko ob soglasju z državo ustanovijo tudi gimnazije. Za izvajanje programov predšolske vzgoje lahko občine podelijo koncesije. Občine zagotavljajo sredstva za pokrivanje dela stroškov osnovne dejavnosti osnovnošolskega izobraževanja ter zagotavljanje prostorskih pogojev za osnovne šole, sredstva za osnovno glasbeno izobraževanje ter zagotavljanje dela sredstev za potrebe izobraževanja odraslih. In so tudi tiste, ki financirajo in izvajajo predšolsko vzgojo.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Določijo izvajalce izobraževalnega programa osnovnošolskega in glasbenega izobraževanja ter vzgojnega programa domov za učence
- Ustanovijo lahko zavod za opravljanje nalog, potrebnih za izvajanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja
- Z odlokom lahko ustanovijo javne vrtce, osnovne šole (tudi šole za osnovno izobraževanje odraslih), glasbene šole, domove za učence, gimnazije (mestne občine ob soglasju države)
- Določijo zmogljivosti javne osnovne šole
- Sprejmejo program ukrepov za zagotovitev izvedbe programov osnovnošolskega izobraževanja v eni izmeni
- Imenujejo predstavnike občine v svete javnih vrtcev in šol ter drugih Javnih izobraževalnih zavodov; prav tako imenujejo predstavnice v svet šole, ki jo ustanovi država
- Dajejo mnenje k imenovanju ali razrešitvi ravnateljic oz. ravnateljev javnih vrtcev in šol ter drugih javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov

17.2 ZAKON O VRTCIH

Zagotavljanje predšolske vzgoje je izvirna pristojnost občin. Zakon predpisuje organizacijo in vsebino delovanja vrtcev, standarde in normative za ustanavljanje vrtcev, financiranje vrtcev ... Občine so ustanoviteljice in financerke javnih vrtcev, drugih oblik predšolske vzgoje v občini in sofinancerke zasebnih vrtcev, če so v občini ustanovljeni.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Določijo izvajalce programov za predšolske otroke ter programov priprave otrok na osnovno šolo
- Sprejmejo sklep o začetku postopka za zagotovitev dodatnih prostih mest v javnem vrtcu ali izvajanje predšolske vzgoje na podlagi koncesije
- Odločajo o povečanju števila otrok v oddelku
- Dajejo soglasje za organiziranje vzgoje in varstva otrok v vzgojno-varstvenih družinah
- Podrobneje lahko uredijo vodenje in izpeljavo postopkov vpisa otrok v vrtec
- Na predlog sveta vrtca določijo sestavo komisije za sprejem otrok ter kriterije za sprejem otrok v vrtec
- V proračunu zagotavljajo sredstva za izvajanje dejavnosti javnega vrtca
- Odločijo o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki oziroma pokrivanju presežka odhodkov nad prihodki po zaključnem računu javnega vrtca
- Določijo cene programa predšolske vzgoje
- V proračunu zagotavljajo sredstva za izvajanje dejavnosti zasebnega vrtca ter sredstva za izvajanje dejavnosti vzgoje na domu
- V proračunu zagotovi sredstva za financiranje vzgojnega programa za pripravo otrok na osnovno šolo in brezplačnega prevoza otrok do kraja priprave na osnovno šolo

17.3 ZAKON O OSNOVNI ŠOLI

Določa obveznosti občin pri financiranju prevozov učenk in učencev v šolo in iz nje.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Zagotavljajo proračunska sredstva za prevoze otrok v šolo

17.4 ZAKON O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Občine v skladu z zakonom ustanovljajo javne organizacije za izobraževanje odraslih in določajo programe, ki jih bodo financirale iz proračunskih sredstev. Z aktom o ustanovitvi lahko občine ustanovljajo tudi sklade za izobraževanje odraslih.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo odloke o ustanovitvi javnih zavodov za izobraževanje odraslih
- Lahko sprejmejo letni program izobraževanja odraslih
- Zagotovljajo sredstva za izvajanje letnega programa izobraževanja odraslih ter sredstva za izvajanje dejavnosti izobraževanja odraslih
- Sprejmejo sklep o razpisu za izbiro izvajalcev za izvajanje občinskega letnega programa izobraževanja odraslih
- Z odlokom ustanovljajo sklade za izobraževanje odraslih

17.5 ZAKON O POSEBNIH PRAVICAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Zakon določa, da občine določijo šolski okoliš osnovnih šol z italijanskim in madžarskim jezikom ter zagotavljajo komunalno opremljena zemljišča za gradnjo vrtcev in šol za potrebe narodnih skupnosti.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Določajo šolske okoliše osnovnih šol z italijanskim ali madžarskim učnim jezikom
- Zagotavljajo komunalno opremljena zemljišča za gradnjo vrtcev ali šol za potrebe narodnih skupnosti

17.6 ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

Zakon opredeljuje obvezo po vključevanju študentskih predstavnic in predstavnikov pri obravnavi zadev, ki zadevajo interese študirajočih v občini ter financiranje njihove organizacije.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- V aktih zagotovijo sodelovanje predstavnikov Študentske organizacije Slovenije, študentske organizacije visokošolskega zavoda oziroma študentske organizacije lokalne skupnosti pri obravnavi vseh zadev, ki se nanašajo na interese študentov v lokalni skupnosti v skladu z zakonom
- V proračunu lahko zagotavljajo sredstva za delovanje Študentske organizacije Slovenije

17.7 ZAKON O ROMSKI SKUPNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

Zakon ureja položaj in opredeljuje področje posebnih pravic romske skupnosti, pristojnosti države in občin ter sodelovanje romske skupnosti pri uresničevanje njihovih pravic in obveznosti.

Zakon tudi opredeljuje zagotavljanje posebnih pravic na področju izobraževanja, kulture, zaposlovanja, urejanja prostora in varstva okolja, zdravstvenega in socialnega varstva in drugih za pripadnice in pripadnike romske skupnosti. Občine so dolžne zagotavljati pogoje za urejanje prostorske problematike romskih naselij in izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov in pripadnic romske skupnosti.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Obravnavajo program in letna poročila o nalogah in ukrepih za uresničevanje posebnih pravic romske skupnosti v občini
- V občinah, kjer se v skladu z določili zakona o lokalni samoupravi volijo romski svetniki in svetnice se oblikujejo posebna delovna telesa za spremljanje položaja romske skupnosti; takšno delovno telo pa lahko ustanovijo tudi druge občine
- Zagotovijo sredstva za delovanje posebnega delovnega telesa

18

ENERGETSKA POLITIKA V OBČINI

18.1 O ENERGETSKI POLITIKO NEKOLIKO SPLOŠNO

Energetska politika EU, ki ji mora slediti tudi slovenska energetska politika, odseva obsežna vprašanja in ima tri ključne cilje:

- varnost dobave
- konkurenčnost
- varovanje okolja

18.1.1 KAJ JE MODRA ENERGIJA

Modra energija je električna energija, pridobljena iz okolju prijaznih, obnovljivih virov. Proizvedena je v hidroelektrarnah slovenskih rek. Pri njeni proizvodnji ne izrabljamo dragocenih fosilnih goriv. Delovanje slovenskih hidroelektrarn ne obremenjuje okolja s toplogrednimi plini, škodljivimi emisijami ali radioaktivnimi odpadki. Poskrbljeno je tudi za čim manjši vpliv energetskih objektov na življenje v vodi ter za ekološko primerno vpetost objektov v okolico.

18.1.2 KAJ JE ZELENA ENERGIJA?

Je električna energija, ki je proizvedena iz obnovljivih energetskih virov oziroma na okolju prijazen način. Poleg hidroenergije so okolju prijazni energetski viri še biomasa, bioplin, sončna energija, vetrna energija in podobno.

18.2 ENERGETSKI ZAKON

Energetski zakon določa načela energetske politike, pravila za delovanje trga z energijo, načine in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb na področju energetike, načela zanesljive oskrbe in drugo.

Lokalni energetska koncept

Občine so v skladu z določili zakona dolžne v svojih razvojnih dokumentih načrtovati obseg porabe in obseg ter način oskrbe z energijo in te dokumente usklajevati z nacionalnim energetska programom in energetska politiko RS. Občina ali več občin skupaj sprejme lokalni energetska koncept, s katerim določi način bodoče oskrbe z energijo, ukrepe za njeno učinkovito rabo, sproizvodnjo toplote in električne energije ter uporabo obnovljivih virov energije vsaj vsakih deset let. Na osnovi izdelanih lokalnih energetskih konceptov izvajajo občine programe učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije v okviru

svojih pristojnosti. Za izvajanje teh programov pa lahko lokalna skupnost pridobi državne spodbude, pri čemer je pogoj, da mora imeti izdelan lokalni energetske koncept.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo lokalni energetske koncept
- Načrtujejo in usklajujejo obseg porabe in obseg ter način oskrbe z energijo v razvojnih dokumentih
- Usklajujejo svoje prostorske in druge plane razvoja z nacionalnim energetske programom
- Podajo soglasje za izločitev objekta, naprave ali omrežja iz infrastrukture ali vključitve v infrastrukturo ter soglasje k odprodaji ali drugačni odsvojitvi oziroma obremenitvi energetske in infrastrukturnih objektov.
 - Podajo soglasje k splošnim pogojem za dobavo in odjem: zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja, toplote iz distribucijskega omrežja, oskrbe z drugimi plini iz omrežja.
 - Podajo soglasje k tarifnim sistemom za: zemeljski plin na distribucijskem omrežju, toploto, druge energetske pline iz omrežja
 - Določijo način bodoče oskrbe z energijo, ukrepe za njeno učinkovito rabo, soproizvodnjo toplote in električne energije ter uporabo obnovljivih virov energije z lokalnim energetske konceptom
 - Kadar uvede občina dejavnost systemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina kot lokalno gospodarsko javno službo, uredijo organizacijo in način njenega izvajanja v skladu z EZ in z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe
 - Sklenejo sporazum o ustanovitvi režijskega obrata, gospodarskega javnega zavoda, javnega podjetja za distribucijo toplotne energije ali da podelijo koncesijo
 - Če več občin skupaj ustanovi gospodarski javni zavod, javno podjetje za distribucijo toplote ali podelijo koncesijo s sporazumom o ustanovitvi, z drugimi občinami ustanovijo ali določijo organ, ki opravlja naloge in pristojnosti ustanovitelja v imenu občine, ter uredijo način sporazumnega prenehanja udeležbe posamezne občine kot ustanoviteljice
- Agenciji za energijo dajejo vse podatke, ki so potrebni za izvrševanje pristojnosti Agencije po EZ

19

JAVNE CESTE IN REDARSKA SLUŽBA V OBČINI

19.1 PODROČJE UREJANJA JAVNIH CEST

Javne ceste se po zakonu o javnih cestah delijo na državne in občinske ceste. Državne ceste so v lasti Republike Slovenije, občinske ceste pa v lasti občin. Občinske ceste se kategorizirajo na lokalne ceste in javne poti. Način opravljanja rednega vzdrževanja in obnavljanja občinskih cest določi občina.

19.1.1 ZAKON O JAVNIH CESTAH

V skladu z zakonom je vzdrževanje javnih cest obvezna gospodarska javna služba, ki obsega: 1. vzdrževalna dela za ohranjanje javnih cest v dobrem stanju, zagotavljanje prometne varnosti in prevoznosti javnih cest, nadzor nad stanjem javnih cest in njihovega varovalnega pasu ter vzpostavitev prevoznosti cest ob naravnih in drugih nesrečah (redno vzdrževanje javnih cest) in 2. organiziranje vzdrževalnih del, ki se na javnih cestah opravljajo v mejah cestnega sveta in v daljših časovnih obdobjih zaradi izboljševanja in obnavljanja njihovih prometnih in varnostnih lastnosti (obnavljanje javnih cest).

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- S prostorskim planom določijo kategorizacijo načrtovanih novih občinskih cest ter posledično spremembe kategorizacije občinskih javnih cest
- Ustanovijo gospodarsko javno službo za vzdrževanje občinskih javnih cest
- Določijo način opravljanja rednega vzdrževanja in organiziranja obnavljanja občinskih cest
- Predlagajo Vladi RS, da predpiše posebno povračilo za uporabo javne ceste in objektov na njej, ki poteka po območjih s statusom zavarovanega naravnega bogastva in določi poseben režim njene uporabe in vzdrževanja
- Določijo pogoje za podelitev koncesije za graditev občinske javne ceste in objektov na njej
- Določajo način in pogoje, pod katerimi je dovoljen promet na površinah, ki niso kategorizirane kot javne po zakonu
- Predlagajo Vladi RS spremembo kategorizacije in prenos občinskih javnih cest med državne ceste
- Lahko ustanovijo službo za nadzor občinskih cest

19.2 ZAKON O OBČINSKEM REDARSTVU

Zakon ureja pristojnosti občin za ustanovitev in organizacijo ter določitev delovnega področja in nalog občinskega redarstva. Na podlagi navedenega zakona občinski sveti na predlog župana ustanovijo občinski program varnosti, s katerim na podlagi ocene varnostnih razmer v občini podrobneje določi vrsto in obseg nalog občinskega redarstva.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- na predlog županje/župana z odlokom ustanovijo občinsko (mestno ali medobčinsko) redarsko službo
- na predlog župana sprejmejo občinski program varnosti

Naloge občinskih redarjev bodo podrobneje in na novo opredeljene v Zakonu o pravilih cestnega prometa, ki je v državno zborni proceduri in bo prinesel nekaj sprememb, pomembnih tudi za to področje. Predvsem bo na novo opredelil delokrog in pristojnosti občinskih in mestnih redarstev ter skupnih občinskih uprav na področju redarskih služb.

20

O GOSPODARSTVU, KMETIJSTVU, GOZARSTVU IN TURIZMU

20.1 TURIZEM

V turizmu leži velik potencial za prispevanje k doseganju več ciljev, kot so trajnostni razvoj, gospodarska rast, zaposlovanje pa tudi ekonomska in socialna kohezija.

Turizem je še posebej pomemben pri ponudbi novih zaposlitvenih možnosti mladim, ki v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami predstavljajo dvakrat več delovne sile.

20.1.1 ZAKON O SPODBUJANJU RAZVOJA TURIZMA

Sredstva za načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja se zagotavljajo v proračunih občin iz namenskih virov financiranja spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnih območij in iz drugih virov. Namenski viri so:

- del koncesijske dajatve, ki se namenja lokalnim skupnostim v zaokroženem turističnem območju in se uporablja za ureditev prebivalcem prijaznejšega okolja in za turistično infrastrukturo in
- turistična taksa, ki je namenjena za izvajanje dejavnosti in storitev v javnem interesu

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo program spodbujanja turizma in odlok o turistični taksi
- Zagotovijo sredstva v proračunu za načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja iz namenskih virov
- Predpišejo (lahko) program turističnega vodenja na turističnem območju, ki obsega specifična znanja
- Podajo soglasje za pridobitev statusa za delovanje v javnem interesu v okviru turističnega območja pravni osebi
- Določijo izvajalca nalog načrtovanja, organiziranja in izvajanja politike spodbujanja razvoja turizma

20.1.2 ZAKON O GOSTINSTVU

V skladu z Zakonom o gostinstvu se lahko gostinska dejavnost opravlja zunaj gostinskega obrata med turistično sezono v mestnih jedrih, na kopališčih, na smučiščih in podobno, na predlog pristojnega organa samoupravne lokalne skupnosti (občine) pa lahko tudi izven turistične sezone ali za obdobje daljše od enega leta.

Občine lahko sprejme akt, v katerem glede na potrebe gostov in značilnosti ter potrebe kraja v skladu z merili, ki jih predpiše minister, določijo podrobnejša merila za določitev obratovalnega časa.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sprejmejo: (lahko) akt, s katerim opredeli obdobje dneva, v okviru katerega se sme opravljati gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata med turistično sezono v mestnih jedrih, na kopališčih, na smučiščih in podobno
- Sprejmejo (lahko) akt, v katerem se glede na potrebe gostov in značilnosti ter potrebe kraja določi podrobnejša merila za določitev obratovalnega časa

20.1.3 ZAKON O IGRAH NA SREČO

Z Zakonom o igrah na srečo se ureja sistem prirejanja iger na srečo.

Kot izhaja iz določil zakona, se koncesijska dajatev v višini 95,6% od celote deli med državo (50%) in lokalnimi skupnostmi (50%) v zaokroženem turističnem območju in se uporablja za ureditev prebivalcem prijaznejšega okolja in za turistično infrastrukturo.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

Podajo soglasje k opravljanju igralniške dejavnosti na območju občine.

- Podajo mnenje k opravljanju igralniške dejavnosti na zaokroženem turističnem območju
- s sklepom izrazijo interes za vključitev v zaokroženo turistično območje

20.2 POKOPALIŠKA DEJAVNOST

V skladu z veljavno zakonodajo občine opravljajo pokopališko in pogrebno dejavnost in urejajo pokopališča.

20.2.1 ZAKON O POKOPALIŠKI DEJAVNOSTI IN UPRAVLJANJU POKOPALIŠČ

Zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti iz daljnega leta 1984 določa, da je pokopališka in pogrebna dejavnost ter urejanje pokopališč komunalna dejavnost posebnega družbenega pomena

Pokopališka in pogrebna dejavnost obsega: pogrebne storitve, storitve v zvezi z upepeljevanjem in oddajanje prostorov za grobove v najem. Urejanje pokopališč pa obsega: vzdrževanje, razdelitev na

posamezne zvrsti grobov, prekop grobov in opustitev pokopališč .

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- določajo merila za oddajanje, pripravo in vzdrževanje grobov, merila za oblikovanje cene ter pravic in obveznosti organizacij, ki urejajo pokopališča
- v planskih aktih določajo površine za pokopavanje umrlih
- sprejemajo ureditveni načrt izgradnje ali razširitve pokopališča
- sprejemajo pokopališki red

20.3 GOSPODARJENJE S POSLOVNIMI PROSTORI

20.3.1 ZAKON O POSLOVNIH STAVBAH IN POSLOVNIH PROSTORIH

Občine skladno z zakonom o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih, ki je bil sprejet leta 1974, z odlokom določijo kateri poslovni prostori smejo služiti za določene potrebe. Prav tako se z odlokom lahko določi da se smejo uporabljati poslovni prostori v stavbah, ki so v določenih ulicah ali delih ulic, samo za določene vrste poslovnih dejavnosti ali pa da se ne smejo uporabljati za določene vrste poslovnih dejavnosti, ter da morajo imeti stavbe, ki se zidajo na posameznem območju, poslovne prostore za določene poslovne dejavnosti v skladu z urbanističnim načrtom ali zazidalnim načrtom.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- z odlokom lahko določijo kateri poslovni prostori smejo služiti za določene potrebe, da se smejo uporabljati poslovni prostori v stavbah, ki so v določenih ulicah ali delih ulic, samo za določene vrste poslovnih dejavnosti ali pa da se ne smejo uporabljati za določene vrste poslovnih dejavnosti in da morajo imeti stavbe, ki se zidajo na posameznem območju, poslovne prostore za določene poslovne dejavnosti v skladu z urbanističnim načrtom ali zazidalnim načrtom
- podajo soglasje k odpovedi najemne pogodbe za uporabo poslovnih prostorov

20.4 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

20.4.1 ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU

Zakon o divjadi in lovstvu ureja upravljanje z divjadjo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja.

Zakon določa pristojnosti in naloge občine v postopku priprave strokovnih podlag za določitev lovskega upravljavskega območja in v postopku priprave načrtov lovsko upravljavskih območij ter pri presoji življenjskih možnosti divjadi ob posegih v prostor.

Občini pripada del koncesijske dajatve za upravljanje z lovišči. Nakazana sredstva koncesijske dajatve mora občina v proračunu izkazovati kot namenski prejemek in jih porabiti kot namenski izdatek za izvajanje ukrepov varstva in vlaganj v naravne vire.

NALOGI SVETNIC IN SVETNIKOV

- Sodelujejo pri pripravi strokovnih podlag za določitev meja lovskega upravljavskega območja
- Sodelujejo pri pripravi načrtov lovsko upravljavskih območij
- Izdajajo mnenje za posege v prostor, ki lahko bistveno spremenijo življenjske razmere divjadi ter izdelajo presojo bivanjskih možnosti divjadi
- Z odlokom določijo podrobnejše pogoje, namen in način porabe sredstev prejetih od koncesijske dajatve

20.4.2 ZAKON O GOZDOVIH

20.4.2.1 GOZDNE CESTE

Sestavni del gozda so tudi gozdne ceste, ki so javnega značaja. Kot določa Zakon o gozdovih, gozdne ceste, ki omogočajo tudi dostop do kmetij oziroma vasi, turističnih objektov, izletniških in drugih podobnih objektov in so pretežno javnega značaja, prevzemajo pripadajoče lokalne skupnosti. Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest pa zagotavljajo lokalne skupnosti iz lastnih sredstev in iz pristojbin za vzdrževanje gozdnih cest.

20.4.2.2 VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM

Kot določa ZG, se gozdovi, ki v zaostrenih ekoloških razmerah varujejo in v katerih je izjemno poudarjena katera koli druga ekološka funkcija, razglasijo za varovalne gozdove. Gozdovi, v katerih je izjemno poudarjena zaščitna, rekreacijska, turistična,.. funkcija, se lahko razglasijo za gozdove s posebnim namenom. Kot določa zakon, se gozdovi s posebnim namenom razglasijo s predpisom lokalne skupnosti (občine), če je izjemna poudarjenost funkcij gozdov v njenem interesu.

20.4.2.3 PRISTOJBINA ZA VZDRŽEVANJE JAVNIH CEST

Kot določa zakon, lastniki gozdov plačujejo pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest. Navedena pristojbina je prihodek proračuna lokalne skupnosti. Sredstva pristojbin pa mora občina nameniti izključno za vzdrževanje gozdnih cest. Višino pristojbine predpiše Vlada Republike Slovenije v odvisnosti od katastrskega dohodka gozdov in gostote gozdnih cest.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Podajajo mnenje k predlogu splošnega dela gozdnogospodarskega načrta za gospodarske enote na območju lokalne skupnosti
- Na predlog Zavoda za gozdove Slovenije določijo gozdove za požarno ogrožene
- V proračunu zagotovijo sredstva za vzdrževanje gozdnih cest
- S sklepom izražajo interes za razglasitev gozdov za gozdove s posebnim pomenom

20.4.3 ZAKON O ZAŠČITI ŽIVALI

Zakon določa odgovornost ljudi za zaščito živali, to je zaščito njihovega življenja, zdravja in dobrega počutja; določa pravila za dobro ravnanje z živalmi; določa, kaj se šteje za mučenje živali in katera ravnanja oziroma posegi na živalih so prepovedani; določa pogoje, ki jih je treba za zaščito živali zagotoviti pri reji živali, prevozu, izvajanju določenih posegov in poskusov na živalih, zakolu in usmrstitvi živali; ureja postopek, pravice in obveznosti v primerih, ko gre za zapuščene živali in drugo.

Zagotovitev zavetišča za zapuščene živali je lokalna zadeva javnega pomena, ki se izvršuje kot javna služba, pri čemer mora biti na vsakih 800 registriranih psov v občini zagotovljeno eno mesto v zavetišču. Občina pa v proračunu zagotavlja sredstva za skrb za zapuščene živali.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- Določi način izvajanja javne službe - zavetišča za zapuščene živali
- Zagotovi sredstva v občinskem proračunu za vzpostavitev zavetišča in delovanje zavetišča
- V proračunu lahko zagotovi sredstva za društva, ki delujejo v javnem interesu za opravljanje dejavnosti zaščite živali
- Imenuje predstavnika v svet zavetišča

20.4.4 ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH

Zakon o kmetijskih zemljiščih ureja rabo kmetijskih zemljišč, njihovo varstvo, promet in zakup, agrarne operacije in skupne pašnike. Določitev zemljišč, primernih za kmetijsko pridelavo, za stavbna, vodna ali drug namen, možna le v planskih aktih Republike Slovenije in občin. Kmetijska zemljišča se v planskih aktih Republike Slovenije in občin na podlagi kategorizacije določijo po območjih kot najboljša kmetijska zemljišča, to so zemljišča, ki so najprimernejša za kmetijsko obdelavo, in druga kmetijska zemljišča, ki so manj primerna za kmetijsko obdelavo ter vodijo v posebni evidenci, povezani z bazo podatkov zemljiškega katastra.

Ob navedeni pristojnosti občine moramo opomniti še na obveznost, da iz proračuna zagotavlja sredstva za komasacijo in izvedbo melioracij.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- S planskim aktom (prostorskim planom) določajo zemljišča, primerna za kmetijsko pridelavo, za stavbna, vodna ali drug namen
- S planskim aktom določajo zemljišča, ki so namenjena za nekmetijske namene.
- V proračunu zagotavljajo sredstva za izvedbo komasacijskega postopka, melioracij

21 IN ŠE VEČ...

21.1 ZAKON O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Namen zakona je zagotoviti javnost in odprtost delovanja organov ter omogočiti uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacijo javnega značaja. Za uresničevanje navedenega namena si morajo organi lokalnih skupnosti prizadevati, da dosežejo čim večjo obveščenost javnosti o njihovem delu. Zakon določa, da mora vsak organ imeti in vzdrževati t.i. katalog informacij javnega značaja, določa pa tudi, da je vsak organ dolžan informacije javnega značaja, ki so taksativno naštetje v zakonu, objaviti na svetovnem spletu.

NALOGI SVETNIC IN SVETNIKOV

- V svetovni splet posredujejo informacije javnega značaja
- Na predlog županje/župana odločijo o dostopu do informacije javnega značaja ali ponovni uporabi
- Na podlagi okvirnega stroškovnika, ki ga predpiše vlada, določijo svoj stroškovnik za posredovanje prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa zahtevane informacije in ga posreduje v katalog informacij javnega značaja
- Sprejmejo letno poročilo o izvajanju zakona

21.2 ZAKON O DOLOČANJU OBMOČIJ TER O IMENOVANJU IN OZNAČEVANJU NASELIJ, ULIC IN STAVB

Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb določa načine in postopke določanja območij in imen naselij, imen ulic, določanje hišnih števil ter označevanje naselij, ulic in stavb. Območje naselja se oblikuje tako, da obsega zaokroženo območje z vsaj desetimi stavbami. Območja naselij morajo biti oblikovana tako, da pokrivajo območje celotne občine. Območja naselij v RS so evidentirana v registru prostorskih enot. Kot določa zakon lahko občina z odlokom spremeni območja obstoječih naselij tako, da določi območje novega naselja oziroma odloči o izločitvi dela naselja in priključitvi tega dela naselja sosednjemu naselju.

Ime naselja lahko določi občina z odlokom, že določena imena naselij pa lahko tudi preimenuje. Ime novega naselja ali novo ime naselja se mora razlikovati od drugih imen naselij v RS. Ulice morajo biti označene z napisnimi tablamami, na katerih je ime ulice in katerih izdelavo, namestitve in vzdrževanje oziroma odstranitev zagotavlja občina. Stavbe se morajo označiti s tablico, na kateri je zapisana hišna številka, ki jo določi geodetska uprava, in ime naselja oziroma ulice.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- z odlokom lahko spremenijo območja obstoječih naselij
- z odlokom lahko določijo ime naselja, že določena imena naselij pa lahko preimenuje
- član občinskega sveta lahko poda predlog za začetek postopka za določitev območja naselja ali za določitev imena naselja
- pred sprejemom odloka o določitvi območja naselja ali odloka o določitvi imena naselja morajo obravnavati mnenja, predloge in pripombe, dane na predhodnem posvetovanju ter se do njih opredeliti in o svojih stališčih obvestiti javnost na spletnih straneh občine
- pred odločanjem o sprejemu odloka o določitvi imena naselja na narodnostno mešanih območjih mora občinski svet pridobiti soglasje pristojne samoupravne narodne skupnosti
- z odlokom vzpostavijo ulični sistem in imena ulic
- z odlokom lahko za območje občine, naselje ali del naselja določijo drugačno obliko, barvo in velikost napisnih tabel ter dodatne oznake, ki izražajo posebnost občine, naselja ali dela naselja
- geodetski upravi podajo predlog za preštevilčenje stavb
- z odlokom lahko za območje občine, naselje ali del naselja določijo drugačno obliko, barvo in velikost tablice ter dodatne oznake, ki izražajo posebnost občine, naselja ali dela naselja

21.3 ZAKON O SPODBUJANJU SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

Za opravljanje razvojne funkcije na ravni celotne razvojne regije ustanovijo občine zvezo občin. Organ odločanja zveze je svet regije, sestavljen skladno s sprejetim statutom in določbami zakona o lokalni samoupravi, ki se nanašajo na svet zveze. Občine, ki ne ustanovijo zveze občin za izvajanje zgoraj navedenih nalog lahko neposredno ustanovijo svet regije, ki ga sestavljajo županje/župani občin v regiji. Regionalni razvojni svet ustanovi zveza občin, ki se ustanovi za opravljanje razvojne funkcije na ravni regije. V primeru, da občine ne ustanovijo navedene zveze občin, lahko neposredno ustanovijo regionalni razvojni svet.

NALOGE SVETNIC IN SVETNIKOV

- za opravljanje razvojne funkcije na ravni razvojne regije ustanovijo zvezo občin z drugimi občinami
- z drugimi občinami lahko ustanovijo svet regije
- skupaj z drugimi občinami ustanovijo regionalni razvojni svet
- skupaj z drugimi občinami ustanovijo zavod ali drugo pravno organizacijsko obliko za izvajanje splošnih razvojnih pospeševalnih nalog v regiji in za zagotavljanje strokovne, tehnične in administrativne podpore za delovanje sveta regije in regionalnega razvojnega sveta

22

OBČINE IMAJO MESTO TUDI V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH

22.1 ODBOR REGIJ EVROPSKE UNIJE

22.1.1 NASTANEK

Odbor regij s sedežem v Bruslju je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo leta 1993 in sicer z namenom vključevanja regionalnih in lokalnih oblasti v proces ustvarjanja politik Skupnosti. Odbor je, kot najmlajša institucija Unije, nastal zlasti na pobudo Evropske komisije, saj si je ta z okrepljeno vlogo regionalnih in lokalnih oblasti pridobila pomembnega zaveznika v procesu odločanja v EU.

Razlogov za ustanovitev Odbora regij je več, največkrat pa je moč zaslediti željo Skupnosti po približevanju njenih politik čim širšemu krogu prebivalstva (približno 75% zakonodaje EU se namreč izvaja na lokalni in regionalni ravni), na drugi strani pa gre za težnjo regionalnih in lokalnih ravni po večjem vključevanju v procese odločanja.

22.1.2 VLOGA

Odbor regij ima status uradnega posvetovalnega telesa, kar pomeni, da sta se Evropska komisija in Svet EU pri oblikovanju novih predlogov dolžna posvetovati z Odborom in sicer na sicer na področjih, ki se neposredno nanašajo na zadeve regionalnih in lokalnih oblasti oziroma na področjih z neposrednim učinkom na regionalno in lokalno raven. Prednostno nalogo Odbora torej predstavlja sodelovanje v procesu sprejemanja zakonodaje. Na lastno pobudo lahko Odbor izda na konkretno temo tudi svoje mnenje («Opinion») ali resolucijo, vendar teh aktov Komisija in Svet EU nista zavezana upoštevati. Odbor lahko za mnenje zaprosi tudi Evropski parlament.

Odbor regij štejemo za glavnega »glasnika« principa subsidiarnosti ter za »nadzornika« njegovega uveljavljanja. Glavna moč Odbora je predvsem v neformalnem uveljavljanju interesov, vendar velja, da si prizadeva pridobiti boljši status od zgolj posvetovalnega in s tem tudi večje pristojnosti.

22.1.3 ORGANIZACIJA

Odbor regij sestavlja 344 članov/članic ter prav toliko njihovih namestnikov/namestnic, ki predstavljajo subnacionalne nivoje oblasti v 27 državah članicah. Imenuje jih Svet EU za mandatno obdobje petih let in sicer na predlog posamezne države članice EU.

Temelj Odbora regij predstavlja upravni odbor (Bureau), ki daje politične smernice delu Odbora ter koordinira njegovo delo. Sestavlja ga predsednik, prvi podpredsednik, 27 podpredsednikov (vsaka država

članica ima enega podpredsednika Odbora regij) 56 članov/članic, ki jih izvoli plenarna skupščina za obdobje dveh let.

Za učinkovitejše delovanje ima Odbor regij šest notranjih specializiranih komisij. Te se prioritetno ukvarjajo s konkretnimi vprašanji na posameznih področjih dela, pripravljajo osnutke ter predloge mnenj in resolucij, ki se nato obravnavajo na plenarnih zasedanjih.

Strokovne komisije Odbora regij so:

- COTER - Komisija za teritorialno in kohezijsko politiko
- ECOS - Komisija za ekonomsko in socialno politiko
- ENVE - Komisija okolje, podnebne spremembe in energijo
- EDUC - Komisija za izobraževanje in kulturo
- NAT - Komisija za naravne vire
- CIVEX - Komisija za državljanstvo upravljanje ter institucionalne in zunanje zadeve

Člani/članice Odbora regij se združujejo v posameznih političnih skupinah in sicer:

- EPP - Evropska ljudska stranka
- PES - Evropski socialni demokrati
- ALDE - Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo
- EA - Evropsko zavezništvo

Članstvo v komisijah omogoča članom/članicam Odbora regij možnost priprave mnenj preko t.i. poročevalca v tematski zadevi, prav tako jim je omogočeno pripravljanje in vlaganje amandmajev na različna mnenja.

22.1.4 SLOVENSKA DELEGACIJA

Slovenija ima v odboru regij 7 članov/članic ter enako število nadomestnih članov/članic. Za članstvo v tej pomembni instituciji se lahko potegujejo izvoljeni predstavniki/predstavnice na lokalni in regionalni ravni. Delegacijo slovenskih lokalnih skupnosti je imenovala Vlada RS na predlog obeh reprezentativnih združenj lokalnih skupnosti, tj. Skupnosti občin Slovenije (SOS) in Združenja občin Slovenije (ZOS). Delegacija je po pravilih sestavljena glede na kriterije politične pripadnosti, geografske raznolikosti, velikosti lokalnih okolij, iz katerih izhajajo člani/članice ter kriterija enakopravne zastopanosti obeh spolov. Mandat dosedanjim članom slovenske delegacije lokalnih oblasti v odboru regij EU poteče leta 2015 oziroma v kolikor izgubijo mandat na lokalnih volitvah.

22.2 KONGRES LOKALNIH IN REGIONALNIH OBLASTI- CLRO

22.2.1 USTANOVITEV, ORGANIZACIJA IN NALOGE

Svet Evrope je že nekdanj poudarjal pomembnost demokracije na lokalni in regionalni ravni. Leta 1994 je Odbor ministrov tako ustanovil Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope (CLRAE oz. KLRO) kot posvetovalno telo, ki je nadomestilo prejšnjo Stalno konferenco lokalnih in regionalnih skupnosti, ki danes deluje kot eden od treh posvetovalnih organov Sveta Evrope.

KLRO je sestavljen iz dveh zbornic in sicer Zbornice lokalnih in Zbornice regionalnih oblasti, ki trenutno združujeta 318 članov/članic ter prav tako število nadomestnih članov/članic, sicer izvoljenih predstavnikov na lokalni in regionalni ravni, ki v celoti predstavljajo več kot 200.000 mest, občin in regij iz 47 držav članic Sveta Evrope.

Prioritetne naloge Kongresa kot glasnika evropskih regij in občin so naslednje:

- gre za forum, na katerem se lahko izvoljeni predstavniki lokalnih in regionalnih skupnosti posvetujejo o konkretnih problemih, združijo svoje znanje in izkušnje ter nacionalnim vladam posredujejo svoja stališča
- Kongres svetuje Odboru ministrov in Parlamentarni skupščini Sveta Evrope v vseh pogledih lokalne in regionalne politike
- tesno sodeluje z državnimi in nevladnimi organizacijami, ki zastopajo lokalne in regionalne vlade
- organizira razne konference in podobne dogodke z namenom obveščanja širše javnosti, saj je vključitev le-te izredno pomembna za uspešno demokracijo
- pripravlja redna poročila o stanju lokalne in regionalne demokracije v vsaki posamezni državi članici Sveta Evrope ter v državah kandidatkah za članstvo, pri tem pa skrbno spremlja izvajanje načel Evropske listine lokalne samouprave
- pospešuje učinkovito organiziranost lokalnih in regionalnih oblasti v vseh državah članicah SE
- razvija pobude, ki omogočajo državljanom učinkovito sodelovanje v lokalni in regionalni demokraciji
- zastopa interese lokalnih in regionalnih oblasti pri oblikovanju evropske politike
- spodbuja regionalno in čezmejno sodelovanje za mir, strpnost in trajnostni razvoj
- spremlja lokalne in regionalne volitve

22.2.2 SLOVENSKA DELEGACIJA

V slovenski delegaciji so zastopani predstavniki Skupnosti občin Slovenije in Združenja občin Slovenije, ki so bili imenovani na način in v skladu z zadevno uredbo Vlade RS. Slovenija ima v Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti 3 člane/članice ter enako število nadomestnih članov/članic.

Glede na dejstvo, da v Sloveniji (še) nimamo ustanovljenih regij, zastopajo regionalno raven predstavniki lokalnih oblasti, ki pa nimajo glasovalne pravice.

22.2.3 VODSTVO IN ODBORI KLRO SE

27. maja 2008 je bil za predsednika Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti pri Svetu Evrope ponovno izvoljen (prvi mandat je dobil leta 2004) Yavuz Mildon, predstavnik Turčije. Naloga predsednika je začasno prevzel prvi podpredsednik Ian Michallef iz Malte, ki pa je tudi predsednik zbornice lokalnih oblasti. Predsednik ima dvoletni mandat, ki traja do septembra 2010.

22.3 SVET EVROPSKIH OBČIN IN REGIJ (CEMR)

Svet evropskih občin je bil ustanovljen leta 1951 v Genevi s strani skupine evropskih županov. Kasneje so se v Svet vključile tudi regije, in posledično je prišlo do poimenovanja Sveta evropskih občin v Svet evropskih občin in regij.

CEMR je prostovoljna organizacija, ki združuje več kot 100.000 lokalnih in regionalnih oblasti, povezanih v 44 nacionalnih združenj lokalnih oblasti v več kot 30 evropskih državah. Je torej največja organizacija lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi, katere člani so nacionalna združenja mest, občin in regij.

Prioritetna naloga CEMR je promoviranje enotne in združene Evrope, ki temelji na lokalni in regionalni samoupravi in demokraciji. Da bi se dosegel ta cilj, si CEMR prizadeva - predvsem skozi svoje odbore in delovne skupine - vplivati na zakonodajo in politiko EU, da se zagotovi, da se interesi in zanimanja lokalnih in regionalnih oblasti upoštevajo že v zgodnjih fazah zakonodajnega procesa; poudariti je potrebno tudi organiziranje seminarjev in konferenc na več področjih, katerih namen je predvsem širjenje izkušenj in pogledov med članicami CEMR.

Na vrhu politične strukture CEMR je predsednik Michael Hauptl, župan Dunaja. Generalni sekretar je trenutno Frédéric Vallier, v strukturi pa je zaposlenih okrog 20 ljudi. Proračun znaša okrog 2 milijona evrov, največji delež v proračun pa prihaja s strani članarin, ki jo letno plačujejo članice CEMR, tj. nacionalna združenja lokalnih in regionalnih oblasti. Skupnost občin Slovenije ima v omenjenemu svetu tudi svoja člana in namestnika.

22.4 NALAS

NALAS je mreža združenj lokalnih oblasti Jugo-Vzhodne Evrope, ustanovljena leta 2001 po Forumu mest in regij Jugo-Vzhodne Evrope. NALAS združuje 15 združenj, ki zastopajo približno 4000 lokalnih oblasti, ki jih direktno izvoli več kot 80 milijonov prebivalcev v regiji. Predsednik mreže združenj lokalnih oblasti J-V Evrope je trenutno g. Vladimir Moskov, župan bolgarske občine Goce Delcev, podpredsedniki pa Refik Rugeja (Albanija), Ozgen Keskin (Turčija) in župan občine Trzin, Anton Peršak.

Sekretariat NALAS-a je lociran v Skopju in je odgovoren za koordinacijo in izvajanje aktivnosti mreže NALAS. V mesecu juliju 2005 je mreža NALAS postala uradno registrirana asociacija z sedežem v Strasbourgu. Mreža NALAS ima organizirane delovne skupine, v delovnih skupinah za prostorsko načrtovanje, za fiskalno decentralizacijo in energetska učinkovitost pa sodelujejo tudi člani SOS.

Več informacij o mreži NALAS lahko pridobite na spletnem naslovu: <http://nalas.eu/>.

23

KAJ JE ŠE DOBRO VEDETI

23.1 KODEKS RAVNANJA JAVNIH USLUŽBENCEV

Vlada RS je januarja 2001 sprejela Kodeks ravnanja javnih uslužbenk in uslužbencev, ki ga je sprejel Svet Evrope kot priporočilo vsem članicam Sveta Evrope, skupaj z dodatnimi sklepi, ki zavezujejo ministrstva, da kodeks upoštevajo pri pripravi zakonskih in podzakonskih aktov s področja organizacije in delovnopravne zakonodaje. Tako Zakon o javnih uslužbencih (ZJU), ki velja tudi za samoupravne lokalne skupnosti, v nekaterih določbah že vsebuje načela javne etike: načelo častnega ravnanja, omejitve in dolžnosti v zvezi s sprejemanjem daril ter konflikt interesov. Občine so tako pri pripravi svojih splošnih aktov dolžne upoštevati navedene določbe ZJU in Kodeksa ravnanja javnih uslužbenk in uslužbencev. Župan je dolžan seznaniti izvoljene svetnice in svetnike z določbami kodeksa, ki postane sestavni del načel opravljanja nalog od trenutka, ko ta potrdi, da je bil z njim seznanjen. Kodeks je namenjen tudi seznanitvi javnosti z ravnanjem, ki ga ima pravico pričakovati od vseh javnih uslužbencev.

Načela ravnanja občinskih svetnic in svetnikov

Izvoljen predstavnik lokalnih skupnosti podpiše občinski kodeks ravnanja in s tem soglaša, da ga bo spoštoval, izpolnjeval svoje naloge s preudarnostjo ter v javno korist in ozirom na načelo enakopravnosti. Občinske svetnice in svetniki naj svojih funkcij in pravic, ki izhajajo iz njihovega mandata, ne izkoriščajo v zasebne namene in ne sprejmejo drugih imenovanj v funkcije, ki bi izvoljenim predstavnikom lokalnih skupnosti onemogočale uspešno opravljanje službenih dolžnosti. Spoštujejo naj voljo volivcev in po svoji izvolitvi ne spreminjajo članstva stranke. Svetnice in svetniki naj odkrito odgovarjajo na vprašanja državljanov ali medijev v zvezi z opravljanjem svojega mandata in ne razkrivajo informacij, ki so zaupne narave ali se nanašajo na zasebno življenje drugih oseb. Njihova naloga je tudi, da si prizadevajo čim bolj omejiti možnost, da bi prišlo do znatne ali nepopravljive škode, ki bi jo zaradi njihovih dejanj ali opustitve dejanj utrpele tretje osebe. V ta namen je priporočljivo, da se vsaj delno zavarujejo za primer odškodninske odgovornosti, in sicer z dogovorom o združevanju tveganj ali z zasebnim zavarovanjem.

Nezakonito ravnanje

Občinske svetnice in svetniki morajo odkloniti vsa darila ali osebne usluge oseb, ki na občinske organe naslovijo kakršno koli prošnjo; če darila ni mogoče odkloniti ali vrniti pošiljatelju, so ga dolžni prijaviti. Če pri drugih članih opazijo ravnanje, za katero lahko upravičeno sklepajo, da predstavlja kršitev kodeksa ravnanja, pa naj podajo pisno izjavo ustreznim organom ter navesti dokaze, navedbo ali sum nezakonitega dejanja. Preiskavo o prijavljenih dejstvih opravijo pristojni organi. Zagotoviti se mora, da je

prijavitelj varovan pred šikaniranjem, grožnjami in podobnim ravnanjem, ki ogroža opravljanje javnih nalog.

Nasprotje in nezdružljivost interesov

Nasprotje interesov nastane v okoliščinah, pri katerih ima občinska svetnica ali svetnik zasebni interes, ki vpliva (ali ustvarja videz) na nepristransko in objektivno opravljanje javnih nalog. To vključuje tudi korist za njegovo družino in sorodnike, prijatelje in osebe javno-zasebnega prava, s katerimi ima ali je imel poslovne ali politične stike, vključuje pa tudi finančno ali drugo obveznost, ki se nanaša nanj. Svetnica ali svetnik ne sme opravljati nezdružljive funkcije in nezdružljive pridobitne ali nepridobitne dejavnosti. Kadar (ne)združljivost ni jasna, se mora posvetovati s svojim predstojnikom. Od delodajalca pa naj pridobi dovoljenje za opravljanje pridobitne ali nepridobitne dejavnosti.

Barbara Horvat

23.2 KAJ ZA LOKALNE SKUPNOSTI PRINAŠA ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE ?

Petega junija letos je v veljavo stopil Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 45/10, v nadaljevanju: ZIntPK), ki prinaša vrsto novosti, pomembnih tudi za funkcionarje in nekatere uslužbence v lokalnih skupnostih. Cilj novega predpisa je brez nepotrebne administriranja tudi na lokalni ravni vzpostaviti sistem, ki bo jasno razmejeval javne in zasebne interese ter zagotovil ne samo to, da bodo občinske uprave delovale zakonito, objektivno in nepristransko, ampak da bo tudi videti, da delujejo tako.

Ena najpomembnejših novosti je zagotovo ta, da občinskim svetnicam in svetnikom ni več treba prijavljati svojega premoženja, medtem ko morajo poklicni in nepoklicni župani ter podžupani to še vedno početi. Poročati pa morajo v mesecu dni po nastopu in prenehanju funkcije ter tudi vmes, vsakič do 31. januarja za preteklo leto, če je na posameznih postavkah prišlo do sprememb, ki presegajo 10.000,00 EUR. Kot zanimivost velja omeniti, da so se županom in podžupanom kot nova kategorija zavezancev za poročanje o premoženjskem stanju tudi z lokalnega nivoja pridružile še osebe, odgovorne za javna naročila. Definicijo teh oseb podaja ZIntPK in kljub njeni nedorečenosti je Komisiji za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) skupaj s posameznimi ministrstvi le uspelo ugotoviti, na koga se ta definicija v resnici nanaša.

Poklicnim funkcionarjem bodo zagotovo vseč tudi določbe, ki jim poleg tiste v lokalni skupnosti omogočajo opravljanje še vrste drugih, tudi odplačnih dejavnosti, komisija pa jim lahko poleg že vnaprej določenih (med katerimi sta tudi vodenje kmetije in upravljanje z lastnim premoženjem, npr. izdajanje sob v najem) odobri

opravljanje še kakšne druge dejavnosti. Na noben način pa se poklicni funkcionarji ne bodo smeli več ukvarjati z upravljanjem, nadzorom ali zastopanjem pravnih oseb, razen če bo šlo za društva, ustanove ali politične stranke. Ta prepoved je za nepoklicne župane in podžupane rahlo zožena, velja namreč le za pravne osebe, ki so povezane z javnim sektorjem ali imajo javna pooblastila, še ožja pa je za občinske svetnike in svetnice: upravljanja, nadzora ali zastopanja ne smejo opravljati samo v pravnih osebah, nad katerimi po svojimi funkciji opravljajo neposredni nadzor, takšnih primerov pa je v praksi izredno malo.

Neprijetna bo verjetno določba, ki pravnim osebam, v katerih imajo občinski funkcionarji več kot 5% lastniški ali upravljavski delež, prepoveduje poslovanje preko javnih naročil z njihovimi občinami, ki tem pravnim osebam tudi ne smejo več podeliti nobenih pomoči, koncesij ali podobnega, prepoved pa je za razliko od prejšnje ureditve absolutna, brez možnosti izjem. Prepoved poslovanja med omenjenimi pravnimi osebami in občinami po novem velja še eno leto po prenehanju opravljanja funkcije funkcionarja, za njega osebno pa velja še dodatna dveletna prepoved poslovanja s svojo občino v imenu zasebnega kapitala.

Novost, ki velja za vse slovenske uradne osebe, torej tudi za tiste iz lokalnih skupnosti, so določbe, ki omejujejo možnosti za nastanek nasprotja med javnim interesom organa, v katerem uradne osebe opravljajo svoje naloge, in njihovimi zasebnimi interesi. O tem, ali nasprotje interesov obstaja, bo odločala komisija, po potrebi tudi za že opravljena dejanja, v primeru ugotovitve, da je v konkretnem postopku šlo za nasprotje interesov, pa bo moral ukrepati organ, v katerem se bo to zgodilo.

Omeniti velja še dolžnost vseh organov in organizacij javnega sektorja, torej tudi občin, da v vse pogodbe, katerih vrednost presega 10.000,00 EUR, vpišejo protikorupcijsko klavzulo, katere vsebina je podana v ZIntPK.

Ravno tako so novost določbe zakona, ki urejajo sprejemanje donacij s strani državnih organov, lokalnih skupnosti ali nosilcev javnih pooblastil: če bo komisija ugotovila, da so sprejeli darilo, ki vpliva ali bi lahko vplivalo na zakonitost, objektivnost in nepristranskost njihovega delovanja, se bo takšno darilo na podlagi odločbe komisije odvzelo in bo postalo last Republike Slovenije. Upati je samo, da bodo te določbe vnesle nekaj reda v vedno bolj razširjeno sprejemanje prostovoljnih, a tudi izsiljenih donacij.

Nove so tudi določbe, ki celovito ščitijo prijavitelje korupcije, ter določbe, ki komisijo opredeljujejo kot prekrškovni organ: po novem lahko komisija za nespoštovanje zakona izreka tudi denarne kazni in to tudi že počne.

Vsak novi predpis običajno sproži vrsto vprašanj in tako je tudi z ZIntPK, vendar komisija vsa ta vprašanja in odgovore nanje beleži na svoji spletni strani www.kpk-rs.si, tako da lahko upravičeno pričakujemo, da bo novi zakon prav kmalu v popolnosti zaživel tudi v praksi ter na vseh ravneh pomagal izboljšati ne ravno rožnato stanje etike v slovenskem javnem sektorju.

Drago Kos

23.3 SKUPNE OBČINSKE UPRAVE V SLOVENIJI

Institut skupne občinske uprave je opredelil Zakon o lokalni samoupravi že leta 1993 (ZLS) (Uradni list RS, št. 72/93), vendar je bil kasneje še večkrat dopolnjen: leta 1998 z določbami o organizacijskem aktu in sistemizaciji delovnih mest (ZLS-J) (Uradni list RS, št. 74/98), leta 2002 z določbami o načinu upravljanja in vodenju organa skupne občinske uprave in načinu ustanovitve (ZLS-L) (Uradni list RS, št. 51/02), leta 2005 z določbama o načinu zagotavljanja sredstev za delovanje skupne uprave in načinom njenega finančnega poslovanja (ZLS-M) (Uradni list RS, št. 72/05) in nazadnje še z vsebinsko spremembo 49.b. člena (ZLS-N) (Uradni list RS, št. 60/07). Ključni ukrep, ki je v temelju spremenil poglede slovenskih občin na organe skupne uprave, pa je bila sprememba Zakona o financiranju občin leta 2005 (ZFO-B) (Uradni list RS, št. 90/05). Vsebina novega 26.b člena je določila, da se občinam, ki v skladu z zakonom organizirajo skupno opravljanje posameznih nalog občinske uprave, v tekočem letu zagotavlja dodatna dotacija iz sredstev državnega proračuna v višini 50% v preteklem letu realiziranih odhodkov občinskih proračunov za financiranje skupnega opravljanja nalog.

V letu 2006 se je prvič realiziralo sofinanciranje s strani države in s tem materializirala zakonsko zapisana vsebina sofinanciranja skupnih občinskih uprav, ki je v pozitivnem smislu vzpodbudila nadaljnjo organiziranje in ustanavljanje novih skupnih občinskih uprav. V začetku leta 2010 smo tako imeli organiziranih 40 skupnih občinskih uprav in vanje vključenih 176 občin. Skupna občinska uprava Ptuj je v letu 2009 praznovala že deset let obstoja in dela.

Naloge, ki se najpogosteje izvajajo znotraj skupnih občinskih uprav, so: naloge inšpekcij (komunalne, cestne, urejanje okolja), redarstva, notranje revizije, prostorsko načrtovanje, zagotavljanje in izvajanje javnih služb, finančne službe, priprava projektov za evropska in druga sredstva.

V letih 2012 in 2013 lahko pričakujemo, da se bodo dokončno oblikovale vse skupne občinske uprave in s svojo dejavnostjo pokrile območje celotne Slovenije. Cilj je prevzemanje zahtevnejših strokovnih, razvojnih in pospeševalnih nalog ter naloge skupnega inšpekcijskega organa in redarstva. Navedeno pomeni poleg vsebinske širitve tudi povečanje kadrov in večanje materialnih stroškov.

Vsekakor pa do organiziranja in uspešnega delovanja skupnih občinskih uprav ne bi prišlo, če v slovenskih občinah ne bi bilo potrebe za razvojem in s tem pogojenim sodelovanjem med občinami. Uspešni dogovori med županji in župani, ki so jih podprli tudi občinski sveti, so omogočili, da so se iz formalne možnosti realizirale konkretne aktivnosti.

Uspešen razvoj skupnih občinskih uprav pa so dokončno zagotovili zaposleni v teh upravah, ki se dnevno srečujejo z občani in konkretnimi problemi po posameznih področjih in območjih svojega dela. Verjamemo, da bo tako tudi v prihodnje.

Mag. Franci Žohar

23.4 PRIPRAVA OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA

Uvod

Področje urejanja prostora v občinah je prvi celovito urejal Zakon o urejanju prostora – ZUreP-1 (Uradni list RS, št. 110/02, 8/03-popr. In 58/03-ZZK-1), ki je bil prvi zakon s področja urejanja prostora, sprejet po osamosvojitvi Slovenije.

Pred uveljavitvijo ZUreP-1 je na področju urejanja prostora veljala zakonodaja, ki je prostorsko načrtovanje pri nas pomembno zaznamovala. V letih med 1984 do 2003 so področje prostora urejali trije zakoni: Zakon o urejanju prostora, Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor ter Zakon o stavbnih zemljiščih, ki so, razen slednjega, ki je bil celovito prenovljen v letu 1997, brez večjih sistemskih sprememb veljali več kot 18 let. Ti trije zakoni so sestavljali usklajeno celoto in so temeljili na takrat veljavnem sistemu družbenega planiranja. Omenjena prostorska zakonodaja je pomembna predvsem zato, ker se kljub temu, da navedeni zakoni že zdavnaj ne veljajo več, razmestitev dejavnosti v prostoru in namenska raba zemljišč v Sloveniji še vedno določa na podlagi prostorskih sestavin planskih aktov občinah.

Večino občin je po uveljavitvi ZUreP-1 in izdaji ustreznih podzakonskih predpisov ter strategije prostorskega razvoja in prostorskega reda Slovenije sicer pričelo s pripravo novih temeljnih prostorskih aktov, strategij prostorskega razvoja in prostorskih redov občin, vendar nobena občina ni sprejela teh aktov, saj je bil v letu 2007 sprejet Zakon o prostorskem načrtovanju, ki je to področje na novo uredil.

Trenutno stanja veljavnih prostorskih aktov v Republiki Sloveniji je dokaj nezadovoljivo. Večino slovenskega prostora se še vedno ureja s prostorskimi akti, ki so bili sprejeti še na podlagi prostorske zakonodaje iz leta 1984. Velika večina slovenskih občin pa še ni sprejela novih prostorskih aktov, kot jih določa Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt: Uradni list RS št. 33/07)

ZPNačrt določa, da se s prostorskimi akti določajo:

- usmeritve v zvezi s posegi v prostor
- vrste možnih posegov v prostor ter
- pogoji in merila za njihovo izvedbo

Občinska prostorska akta sta

- **občinski prostorski načrt (OPN) ter**
- **občinski podrobni prostorski načrt (OPPN)**

Občinski prostorski načrt (OPN)

OPN je prostorski akt, s katerim se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor.

Občinski prostorski načrt vsebuje **strateški in izvedbeni del**.

Strateški del občinskega prostorskega načrta določa:

- izhodišča in cilje ter zasnovo prostorskega razvoja občine
- usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovo, usmeritve za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in prostorskih izvedbenih pogojev ter zasnovo gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena
- območja naselij, vključno z območji razpršene gradnje, ki so z njimi prostorsko povezana
- območja razpršene poselitve

Občina lahko strateški del OPN sprejme kot samostojen akt

Izvedbeni del občinskega prostorskega načrta po posameznih enotah urejanja prostora pa določa:

- območja namenske rabe prostora
- prostorske izvedbene pogoje
- območja, za katera se pripravi občinski podrobni prostorski načrt

Priprava in sprejemanje OPN poteka po naslednjih fazah:

- **faza priprave OPN**
- **faza obravnave OPN in**
- **faza sprejemanja OPN**

Faza priprave OPN

1. Sklep o pripravi OPN sprejme župan-(objavi se v uradnem glasilu občine in svetovnem spletu, pošlje ministrstvu in sosednjim občinam).
2. **Priprava osnutka** OPN in posredovanje osnutka Ministrstvu za okolje in prostor(MOP)
3. Nosilci urejanja prostora(pristojna ministrstva, gospodarske javne službe in drugi, ki jih akt prizadeva) dajo smernice k aktu v 30 dneh.
4. MOP v tem roku pošlje občini tudi obvestilo ali je potrebno izvesti celovito presojo vplivov na okolje.
5. Občina zagotovi pripravo dopoljenega osnutka OPN(upoštevanje smernic nosilcev urejanja prostora) in zagotovi izdelavo okoljskega poročila, če je to zahtevano..
6. Občina pošlje dopoljen osnutek skupaj z okoljskim poročilom MOP.
- MOP ugotovi, ali je okoljsko poročilo kakovostno, če ni ga s sklepom zavrne
7. Če občina ne more uskladiti osnutka s smernicami, o tem obvesti MOP, da zagotovi usklajevanje smernic s pristojnim nosilcem urejanja prostora.

Faza obravnave OPN

1. Občina objavi javno naznanilo na svetovnem spletu in krajevno običajen način o javni razgrnitvi ter kraju in času javne obravnave

2. Javna razgrnitev in javna obravnava in seznanitev z okoljskim poročilom. OPN in okoljsko poročilo morata biti javno razgrnjena najmanj 30 dni in v tem času mora biti organizirana tudi javna obravnava OPN in okoljskega poročila.
3. Občina obravnava pripombe iz javne razgrnitve in javne obravnave in o njih zavzame stališče.
4. Občina objavi stališč do pripomb na svetovnem spletu in krajevno običajen način in seznaniti stališči vlagatelje.

Faza sprejemanja OPN

1. **Občina na osnovi stališč iz javne razprave pripravi predloga OPN** in ga posreduje MOP.
2. **Nosilci urejanja prostora morajo podati mnenje o aktu in ugotoviti ali je občina upoštevala njihove smernice**, ki so jih dali k osnutku akta.
3. MOP sprejme odločitev o sprejemljivosti vplivov akta na okolje.
4. Minister akt potrdi v 75. dneh, če so mnenja pozitivna in so vplivi na okolje sprejemljivi.
5. Če minister akta ne potrdi, ga pošlje v potrditev Vladi RS, ki o spornih vprašanjih odloči v 30. dneh.
6. Občinski svet po pridobitvi odločitve MOP ali Vlade RS, OPN sprejme na občinskem svetu.
7. OPN začne veljati določeni dan po objavi v uradnem glasilu občine.

Posamezne faze postopka trajajo naslednje število dni:

Faza priprave OPN	67 dni
Faza obravnave	37 dni
Faza sprejemanja	119 dni
SKUPAJ	223 dni

Pri tem niso upoštevani naslednja opravila in roki:

Izdelave OPN, obveznih strokovnih podlag, usklajevanje z naročnikom, usklajevanje z nosilci urejanja prostora, priprava odgovorov na stališča iz javne razprave, priprava okoljskega poročila (to lahko traja tudi leto), roki za pošiljanje in objava, ter roki za sprejem na občinskem svetu.

ZPNačrt pa ne določa na kak način se obravnavajo pobude občanov, teh pa imajo občine na tisoče. Prav tako ni določeno kdaj se v obravnavo OPN vključuje občinski svet. Če se bo občinski svet vključil samo na koncu, ko bo akt že potrjen s strani ministra bo prepozno za dajanje pripomb in amandmajev. Občinski svet se bi zato moral vključiti v obravnavo v času javne razgrnitve in javne obravnave akta.

Zaključek

Priprava novih prostorskih občinskih načrtov je vsebinsko in strokovno zelo zahtevna in dolgotrajna naloga. Poselitev je pretežno usmerjena v naselja, nova razpršena gradnja pa ni več dovoljena.

23.5 3D JAVNE RAZGRNITVE

Projekt 3D JAVNE RAZGRNITVE, na katerem je Skupnost občin Slovenije intenzivno delala v letu 2010 se je zaključil s 30. septembrom 2010. S projektnimi aktivnostmi smo razvili informacijsko orodje za uporabo v občinah in je sestavljeno iz dveh glavnih sklopov in sicer portala za objavo občinskih prostorskih planov ter tri-dimenzionalnega prikazovalnika le-teh.

Projektna ideja je bila pozitivno ocenjena in sofinancirana v okviru Javnega razpisa za spodbujanje projektov vzpostavitve e-vsebin in e-storitev javnih in zasebnih neprofitnih organizaciji 2009 in 2010, ki ga je razpisalo Ministrstvo za visoko šolstvo znanost in tehnologijo.

Javni razpis je delno financirala Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Gospodarsko razvojna infrastruktura, prednostne usmeritve Informacijska družba.

Skozi razvito orodje bodo občine lahko svojim občankam in občanom prikazale prostorske načrte ali druge projekte v naprednejši, preglednejši in bolj transparentni tri-dimenzionalni obliki. Občanke in občani si bodo s pomočjo 3D JAVNIH RAZGRNITEV bolj predstavljali oz. videli bodoče rezultate gradbenih in drugih posegov v prostor, kar bo vsem olajšalo komunikacijo in dalo temelje dobremu sodelovanju in sooblikovanju prostora, ki se nenehno spreminja in razvija.

V toku izvajanja projekta smo ga iz 3D JAVNIH RAZGRNITEV, ki so le faza v postopku sprejemanja prostorskih aktov, rešitev pa dejansko ponuja veliko več možnosti, neuradno začeli imenovati 3D PROSTOR. Ob osnovni vlogi oz. namenu bo orodje, ponujalo številne možnosti ne samo občinam, temveč tudi državi za prikaz najrazličnejših podatkov, ki lahko javnosti in stroki pomagajo pri odločitvah, ki se tičejo prostora. Prostor je eden, vsem nam skupen in kot dobrina je omejen. Kako prepotrebno je s prostorom učinkovito in pregledno upravljati, smo se v dneh, ko je bila Slovenija poplavljena, še posebej zavedli. Podatki o okolju so informacije, ki so za učinkovito upravljanje nujno potrebne in le ti sedaj na enem mestu niso dostopni.

Projekt 3D JAVNE RAZGRNITVE pa omogoča prav to - razvito orodje, kjer se bodo lahko na enem mestu črpali in prikazovali ti podatki. Številni podatki so kot sloji že vključeni v podlage 3D prikazovalnika in tehnično ni omejitev za dodajanje novih, saj je orodje razvito z velikim poudarkom na interoperabilnosti in odprti kodi. Med funkcionalnostmi orodja, ki jih je veliko, posebej izpostavljamo možnost spremljanja in prikaza sonca oz. njegove sence ob različnih urah dneva in različnih dnevih oz. mesecih leta. Praktično to pomeni, da bodo občanke in občani lahko pogledali, ali bo, koliko in kdaj, predvideni poseg v prostor z zgradbo zasenčil sosednje parcele. Ta funkcionalnost bo v pomoč kupcem pri odločitvi za nakup parcele, hiše, stanovanja,

dodatno pa bodo lahko preverili, ali je npr. to območje poplavno ogroženo.

Ob podatkih o dejanski in grafični rabi zemljišč, mejah občin in države, zemljiškoknjižnih parcel, imen krajev in hišnih števil, si uporabnice in uporabniki lahko ogledajo tudi karte poplavne ogroženosti ali npr. karte hrupa. Orodje omogoča umeščanje digitalnih posnetkov prostora iz zraka (DOF – Digitalni orto foto), ki so ali podrobnejši, sodobnejši ali zanimivejši (primer posnetkov poplavljenih območij) od zadnjih posnetih DOF-ih Geodetske uprave RS za celotno Slovenijo, ki so ena izmed podlag prikazovalnika.

3D prikazovalnik nudi uporabnikom rešitve za strokovno pa tudi za zasebno rabo, kot je npr. načrtovanje izletov v prostem času,

- s podatki o višini planinskih vrhov, planinskih koč, gradov, golf igriščih... in
- z orodji za izračun razdalje, nadmorske višine, površine ipd.
-

Dostop posamezne občine do urejanja prostora, dodajanja prostorskih aktov in grafičnih prikazov Skupnost občin Slovenije dodeli z dnem prejema pooblastila županje ali župana osebi, ki bo z orodjem rokovala.

Uporaba orodja za prikaz občinskih prostorskih aktov je za vse občine brezplačna, prav tako pa je vpogled v vse omenjene podatke ter uporaba naštetih orodij prosto dostopna in brezplačna za vse občanke in občane.

Saša Kek



Najsodobnejše rešitve ter storitve s
področja geografskih informacijskih sistemov.



23.6 PODNEBNE SPREMEMBE: GLOBALNI IZZIV IN RAZVOJNA PRILOŽNOST

Podnebne spremembe in odziv človeštva nanje predstavljajo enega ključnih izzivov za razvoj Slovenije, posameznih regij in lokalnih skupnosti v prihodnjih desetletjih. Podnebje se spreminja na vsej Zemlji (globalne spremembe) in tudi na posameznih območjih. Spremembe, ki smo jim priča v zadnjih desetletjih, so posledica spreminjanja sestave ozračja, zlasti povečevanja količine ogljikovega dioksida (CO₂) in drugih toplogrednih plinov (TGP). K naraščanju koncentracije toplogrednih plinov največ prispeva človek s kurjenjem fosilnih goriv (premog, nafta in njeni derivati ter zemeljski plin).

Ocene kažejo, da lahko posledice podnebnih sprememb do konca tega stoletja zahtevajo tudi do 20 odstotkov svetovnega BDP (bruto domačega proizvoda) na letni ravni, z zgodnjimi ukrepi blaženja in prilagajanja pa stroški lahko ostanejo v obvladljivih okvirih, in sicer okrog 1 odstotka svetovnega BDP letno.

Boj proti podnebnim spremembam zato zahteva usklajene ukrepe blaženja (zmanjševanja emisij toplogrednih plinov) in prilagajanja (preprečevanja negativnih posledic) na globalni, državni in lokalni ravni..

Do sedaj smo v Sloveniji s predpisi (zakoni in podzakonskimi akti) uredili vsa tista vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ki so del evropskega prava. Nanašajo se predvsem na trgovanje s pravicami do izpustov toplogrednih plinov in na spodbujanje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije. Sprejeli smo tudi nekatere davčne instrumente, kot sta okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo CO₂ in davek na motorna vozila. Z namenom izpolnitve obveznosti 8-odstotnega zmanjšanja emisij po Kjotskem protokolu se izvaja Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP), ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije.

Državni zbor Republike Slovenije je 19.11.2009 sprejel Deklaracijo o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb, ki poleg izhodišč za mednarodna pogajanja določa tudi vrsto ukrepov na nacionalni ravni.

Za zagotovitev čim večje podnebne varnosti na državni in lokalni ravni je nujno že danes načrtovati ukrepe za preprečevanja negativnih posledic podnebnih sprememb in zmanjševanje tveganj. Mednje sodijo ekstremni vremenski pojavi (neurja, poplave in suše), spremembe lokalne klime, spremembe biogeokemičnih ciklov, izginjanje ledenikov in z njimi povezane spremembe vodnih režimov, dvig morske gladine, spremembe v kislosti in temperaturi morja, spremembe vrst in habitatov. Ukrepi prilagajanja so nujni tudi za zmanjševanje negativnega vpliva podnebnih sprememb na zdravje ljudi (npr. vročinski valovi, kakovost vode, pojav subtropskih bolezni). Vprašati se moramo, kako zaščititi vodne vire in kakovost vode, se čim boljše zavarovati pred sušo, na drugi strani pa pred poplavami, erozijo in zemeljskimi plazovi. Med gospodarskimi dejavnostmi je zelo izpostavljeno kmetijstvo. Pri naravnih sistemih velja posebej izpostaviti

biotsko raznovrstnost, naravno dediščino in možne spremembe požarne ogroženosti. Misliti moramo na pomembne in ranljive infrastrukturne objekte, kot so ceste, železnice, pristanišča, letališča, energetski objekti, in na to, kako bomo gradili in zaščitili siceršnje objekte in človekove sisteme, vključno s kulturno dediščino. Na gospodarstvo pa lahko negativno vplivajo tudi globalna tržna nihanja, ki so posledica konkurence za naravne vire ali ekstremnih pojavov v drugih delih sveta.

Pomembno orodje na področju prilagajanja so ocene ranljivosti, ki pomenijo analizo in prikaz ogroženosti človekovih in naravnih sistemov zaradi vpliva podnebnih sprememb. Predvideva se, da bo tovrstne ocene (npr. poplavna območja, območja zemeljskih plazov, obalna območja morja, požarna ogroženost...) v prihodnje obvezno pripraviti in upoštevati v občinskih prostorskih aktih in drugih odločitvah občin.

Da pa bi se izognili najhujšim dvigom temperatur in z njimi povezanim posledicam, so z mednarodnimi dogovori in evropsko zakonodajo predpisani ukrepi za blaženje podnebnih sprememb (mitigacija), ki v prvi vrsti predstavljajo zmanjševanje izpustov CO₂ in drugih toplogrednih plinov v ozračje. Programi blaženja podnebnih sprememb se sprejemajo tako na mednarodni ravni kot na ravni posameznih držav in lokalnih skupnosti.

Občine imajo pomembno vlogo pri zmanjševanju emisij preko

- učinkovitega prostorskega načrtovanja (strnjena multifunkcionalna naselja, teh. standardi za gradnjo)
- razvoja javnih služb (šole in vrtci, javni prevoz, komunalne storitve)
- urejanja prometa (parkiranje, javni prevoz, površine za pešce in kolesarje)
- okoljske (vključno z energetsko) učinkovitosti občinskih zgradb in služb
- zagotavljanja oskrbe z obnovljivimi viri energije (npr. daljinsko ogrevanje na biomaso)
- usposabljanja, spodbujanja in koordinacije gospodarstva, prebivalcev in civilne družbe pri njihovih ukrepih blaženja podnebnih sprememb
- izmenjave izkušenj in dobrih primerov z drugimi občinami v Sloveniji in v tujini

Celovito informacijo o podnebnih spremembah ter prizadevanjih za njihovo blaženje in prilagajanje posledicam je mogoče najti na spletni strani Službe Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe: www.svps.gov.si.

Jernej Stritih in dr. Darja Piciga
Služba Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe

23.7 ČEZMEJNO SODELOVANJE

Državne meje v sodobni Evropi spreminjajo svojo vlogo; če so še pred pol stoletja ločevale narode ali njihove dele, danes postajajo vez med njimi. Spremenjen pogled na vlogo občin in regij v mednarodnem sodelovanju, ki v okviru svojih pristojnosti lahko prosto izbirajo svoje partnerje po vsej Evropi, je povzročil nastanek številnih oblik tovrstnega sodelovanja. Mednarodne organizacije so opustile namero, da bi oblikovale podrobne oblike sodelovanja; države sodelovanje občin vse manj omejujejo. Čezmejno sodelovanje ima korenine v povojni zahodni Evropi. Dve najpomembnejši mednarodni organizaciji, organizirani v Evropi, tako Svet Evrope kot tudi Evropska unija, že tri desetletja zagotavljata načela in temeljne pravne okvire zanj. Spodbujanje čezmejnega sodelovanja ima pomembne učinke tudi za status in varstvo manjšin. In nenazadnje, zgovorno za nas je dejstvo, da Slovenci v povprečju prečkamo državno mejo enkrat na 14 dni.

Drzнем si zapisati, da so dokumenti Sveta Evrope, ki je dve leti starejša organizacija od EU, po pravni obliki drugačna od EU in po vsebini zavezana varovanju človekovih pravic, na področju čezmejnega sodelovanja občin in regij pomembnejši. Zavezujejo namreč celotno geografsko Evropo in 47 držav članic z 850 milijoni prebivalcev. Najpomembnejši dokument Sveta Evrope na področju čezmejnega sodelovanja poleg Evropske listine lokalne samouprave je t.i. madridska konvencija, Evropska okvirna konvencija o čezmejnem sodelovanju teritorialnih skupnosti iz leta 1980 s tremi dodatnimi protokoli, od katerih je bil zadnji sprejet lani novembra na ministrski konferenci v Utrechtu na Nizozemskem. Nanaša se na čezmejno sodelovanje evropskih regij, na cilje, načela sodelovanja, pravne osnove, način ustanavljanja ter naloge in področje sodelovanja regij. Gre za vsebinske in pravne temelje evro regionalnega sodelovanja držav članic Sveta Evrope in je na nek način vzporednica uredbi Evropske unije iz leta 2006, Uredbi (ES) št. 1082/2006 o Evropskih združenjih za teritorialno sodelovanje (EZTS) (European Grouping of Territorial Cooperation EGTC)), le da dodatni protokol št. 3 k Evropski okvirni konvenciji o čezmejnem sodelovanju med teritorialnimi skupnostmi in oblastmi odpira in podpira tovrstno sodelovanje čez meje Evropske unije. Svet Evrope se zaveda pomena in možnosti za okrepljeno transnacionalno sodelovanje, ki jih odpira novi protokol za tesnejše sodelovanje obmejnih območij ter usklajevanje lokalnih in transevropskih mrež in sodelovanje za preseganje bremen zgodovinskega spomina v obmejnem prostoru.

Pri čezmejnem sodelovanju imamo zaradi množice pravnih podlag in programov, ki to sodelovanje podpirajo, opravka z različnimi poimenovanji, ki ne vplivajo dobro na preglednost. Posebej v angleščini lahko isti izraz pomeni podobne ali enake zvrsti sodelovanja. Na splošno se zdi, da velja ločiti poimenovanja, ki veljajo v Svetu Evrope in poimenovanja v EU. V Svetu Evrope poznajo čezmejno sodelovanje (transfrontier

co-operation) in prekomejno sodelovanje (interterritorial co-operation), razlika pa se nanaša na to, ali gre za sodelovanje dveh partnerjev ob državni meji ali ne. V EU pa se je v zadnjem obdobju utrdil pojem teritorialnega sodelovanja znotraj regionalne politike. Širši pojem transnacionalnega sodelovanja vključuje oblike medregionalnega sodelovanja v različnih združbah članic EU, pri čemer nekatere države sodelujejo v več kot eni. Tako Slovenija sodeluje v APIskem prostoru, Sredozemlju ter srednji in jugovzhodni Evropi. Predhodnik teh programov je INTERREG III (2002-2006). Po sprejetju Lizbonske strategije leta 2007 pa se je uveljavil še pojem teritorialne kohezije (territorial cohesion), kamor sodijo Kohezijski sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Solidarnostni sklad in instrumenti predpristopne pomoči (IPA). Medtem ko ima Svet Evrope daljšo tradicijo sprejemanja tovrstnih dokumentov, pa ima EU dolgoletno izkušnjo s številnimi programi, ki finančno spodbujajo čezmejno sodelovanje kot del širše kohezijske politike. Cilj te je odpravljati razlike v razvitosti med posameznimi deli EU, zato posebej spodbuja pospeševanje regionalnega razvoja ter znotraj te politiko teritorialne kohezije. Teritorialno sodelovanje, opredeljeno v posebni uredbi o Evropskem skladu za regionalni razvoj, pomeni poseben sklop dejavnosti EU pri odpravi razlik na mejnih območjih.

Zvrsti čezmejnega sodelovanja so raznovrstne. Pravni temelji sodelovanja so mednarodne konvencije in (za države članice EU) uredbe EU, ki smo jih zgoraj že našteali. Poleg tega je lahko podlaga za sodelovanje nadgrajena z meddržavnimi sporazumi. Slovenija je v zadnjih letih podpisala dva: z Republiko Madžarsko oktobra 2007 in z Republiko Makedonijo julija 2009. Najpogostejša oblika sodelovanja med občinami in regijami je v primerih, ko je stična točka državna meja. Toda tudi sodelovanje, ko so si akterji sodelovanja oddaljeni, ima močno zastopstvo. Vrste sodelovanja je mogoče deliti po vsebini na dve veliki skupini, saj je mogoče usklajevati in dopolnjevati izvajanje javnih služb in javnih storitev za prebivalce ali zgolj izmenjavati izkušnje na različnih področjih javnega življenja. Oblike in vsebino čezmejnega sodelovanja je mogoče razlikovati, kadar sodelujejo temeljne enote lokalne samouprave ali če to počnejo regije. Sodelovanje je lahko organizirano v obliki, ki ima status pravne osebe ali pa ne.

Posebej v zadnjih nekaj desetletjih se je tudi formalno močno razvilo ustanavljanje t.i. evroregij, ki so tudi za Slovenijo, čeprav ni regionalizirana država, enako zanimive in ponujajo dobre priložnosti za večjo teritorialno kohezijo. Kaže, da novi instrumenti v dobršni meri pomembno dopolnjujejo kohezijsko politiko Evropske unije in da postajajo nujna prihodnje ureditve Evrope. Čezmejno sodelovanje ima malo političnih in vse več ekonomskih motivov: vse bolj prispeva k cenejšim in kakovostnejšim storitvam za prebivalce ter s tem k dvigu kakovosti življenja. Zgodba o "evroregijah" pa ima še eno - politično konotacijo. Gre za poskuse velikih regij znotraj držav članic EU, da si preko tovrstne organizacijske oblike pridobijo več politične veljave znotraj povezave. Razprave o "deljeni suverenosti" niso iz trte izvite, čeprav ne verjamem, da se bodo države odpovedale najpomembnejšemu atributu državnosti. Vir teh teženj je povojna tehnokratsko centralno

planska evforija, ki je šla predvsem na račun izgube regionalnih identitet. Potem ko se je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja utrdilo zavedanje o znotrajdržavnih problemih zaradi nerazvitosti posameznih območij, se v sedemdesetih pojavijo zahteve po regionalni avtonomiji. Boj zoper centralno oblast je ponekod dosegel celo secesionistične težnje (Južna Tirolska, Baskija, Korzika, Škotska). Evropa regij kot politično geslo pa se razvije v 80 -ih in 90-ih. Tudi tu najdemo skrajnosti, kot je stališče, da je država anahronizem in jo je treba razgraditi. Zato je pri čezmejnem sodelovanju pod geslom Evropa regij oziroma ustanavljanja evroregij treba uporabljati predvsem zdravo pamet. Tovrstna sodelovanja brez političnih ambicij znajo imeti daljnosežne ekonomske učinke in s tem predvsem dvig kakovosti našega bivanja. Za to pa pri čezmejnem sodelovanju gre!

Dr. Roman Lavtar

23.8 ŠE NEKAJ O BONTONU

S tem, ko je kandidat/kandidatka izvoljen za člana občinskega/mestnega sveta, mu pripadea pravica in dolžnost ter čast, sooblikovati politiko delovanja voljenih organov v občini. Prebivalci so izvolili svoje predstavnike, zato od njih pričakujejo resno in temeljito delo, ki se odraža tudi v predstavljanju interesov volivcev, ki so jim to nalogo zaupali. Če smo le rahlo kritični, ne da bi se spuščali v podrobnosti, lahko ugotovimo, da nas mnogi razočarajo ne le zaradi vsebinskih razhajanj, temveč tudi, ker ne poznajo niti osnove kulturnega obnašanja na funkciji, ki jo opravljajo kar štiri leta.

Pravila obnašanja so nastajala skozi stoletja in niso namenjena le zapisu v starih knjigah na zaprašenih policah. Opazujemo vsakdanje življenje in bomo videli, da jih potrebujemo, tako na delovnem mestu kot v prostem času, ob različnih poslovnih ali zasebnih dogodkih. Pravila moramo poznati, saj prispevajo k uspešnejšemu delu, kvalitetnejšim odnosom v družbi in s posamezniki, ne nazadnje pa tudi k naši samozavestnejši podobi!

Vsak dan smo v stiku z osebami, s katerimi živimo in z drugimi, s katerimi smo sodelavci in z njimi preživljamo nešteto ur in dni. Med ta čas in med te odnose sodi tudi udeležba na sejah občinskega sveta, njegovih delovnih teles in drugih dogodkih, povezanih z občino. Funkcija člana občinskega sveta, župana, kakor tudi druge funkcije v občinah naj nas spodbudijo, da tudi s pravili lepega vedenja prispevamo h kvalitetnim medsebojnim odnosom!

Priprava na razpravo

Ko se pripravljamo, da bomo razpravljali, pomislimo na to, da mora biti naš govor kratek, jasen in razumljiv, predvsem pa natančen, da bodo vsi navzoči vedeli, o čem razpravljam in kakšen je cilj povedanega.

Upoštevajmo naslednje:

- Priprava na nastop je tri četrtine opravljenega dela
- Če nisem sposoben govoriti »iz glave«, če imam tremo, si v pomoč pripravim kratek opomnik z bistvenimi izhodišči
- Pri roki imam vse potrebne dokumente, predpise...ki jih potrebujem pri svoji razpravi; brskanje po papirjih med govorjenjem daje občutek, da nisem pripravljen
- Izražati se moram jasno in enostavno. Že povedanega ne ponavljam, na koncu le povzamem bistvo, če je to potrebno

Vikanje in tikanje

Za razliko od mnogih, ki smo v službi vajeni tikanja med sodelavci, v današnjem času tudi med mladimi na delovnem mestu prevladuje vikanje, kar predpisuje sodobni protokol. Mnogim se zdi lažja komunikacija, če s kolegi obdrži vikanje. Verjetno izhaja takšno mišljenje tudi iz napačne razlage odnosa med dvema, ki se na delovnem mestu tikata, saj nekateri s prehodom na tikanje spremenijo svoje obnašanje na bolj »domače« in manj spoštljivo do sogovornika.

Ne glede na to moramo vedeti, da se v uradni komunikaciji, kar seja občinskega sveta nedvomno je, obvezno vikamo. Kadar med svojo razpravo nagovarjamo posameznika (tako predsedujočega ali katerega izmed članov sveta, ki mu želimo replicirati), uporabljamo vikalno obliko, po možnosti z nazivom »spoštovani gospod/gospa predsedujoči«, ali »spoštovani kolega Janez Novak«.

Uporaba prenosnega telefona

Velik problem so postali prenosni telefoni. Res je, da so postali vsakdanji del našega življenja, hkrati pa zaradi posameznikov, ki ne upoštevajo osnovno pravilo uporabe prenosnika, zelo moteči element. Kot da bo konec sveta, če se isto sekundo, ko telefon zazvoni, ne oglasimo!

Na sestankih, v dvorinah, restavracijah, kinu, kulturnih prireditvah, na obisku v bolnici, telefon izklopimo ali ga damo na »tiho«. Zavedajmo se, da s tem, ko se med sejo javljamo na telefon (v dvorani ali sejni sobi), nevljudno motimo druge, ki jih naš pogovor prav nič ne zanima. Če se že moramo javiti, zapustimo prostor in

poiščemo primerno mesto, kjer se lahko odzovemo.

Naj dodam, da po sodobnem protokolu ni dovoljeno imeti prenosnega telefona na pisalni ali klubski mizi, ko se službeno pogovarjamo z drugo osebo/osebami, saj ne glede na to, da telefon utišamo, naš pogled nenehno bega nanj in odvrtača od koncentracije v pogovoru.

Obleka

Temeljna misel: Z načinom našega oblačenja in urejenosti izkazujemo spoštovanje najprej sebi in nato vsem ostalim!

Nič ni narobe, če ne obvladamo najnovejših trendov oblačenja v poslovnem svetu, prav pa je, da poznamo osnove. Vsekakor sledimo svojemu stilu, občutku za to, v čem se dobro počutimo, hkrati pa se zavedajmo, da obstajajo določena pravila, ki jih moramo upoštevati. Seja občinskega sveta sicer ni naša služba, vsekakor pa ni dogodek v našem prostem času, da bi se oblekli, kot da gremo na piknik! Zavedajmo se, da splošna urejenost in primerna obleka nista odvisna od našega finančnega stanja!!!

Naša podoba naj bo urejena, čista in sveža! Osnovna pravila za oba spola zahtevajo negovane roke, urejeno pričesko, diskretno uporabo vonjev, čiste in lepe čevlje. Pri moškem in še posebej ženskem nakitu velja pravilo »manj je več«. Za moškega sta dovoljeni samo ura in poročni prstan, za žensko pa poleg ure diskretni nakit, ki ni moteč za oči in ušesa (zapestnice, ki ob dotiku s podlago zarožljajo, niso primerne!).

Glede oblačenja lahko moški tudi za seje občinskega sveta obdrži poslovno obleko (klasika: standardne barve, v toplejših mesecih svetlejša obleka) in problemov ne bo. Lahko pa se odloči za bolj neformalni videz, vendar to ne pomeni športne opreme, superg ali natikačev!!! Enako velja za ženske. Poslovna obleka je v današnjem času že nekaj utečenega (kostim s krilom čez kolena ali hlačami, zaprti čevlji, nogavice...), sproščen stil pa omogoča svobodnejšo izbiro oblačila z omejitvami, kot so navedene pri moškem neformalnem oblačenju.

23.9 KOMUNICIRANJE IN ODNOSI Z JAVNOSTMI

Namen odnosov z javnostmi javnih uslužbencev in organov je informiranje javnosti, spodbujanje dialoga, doseganje konsenza in pridobivanje podpore za uresničevanje programa. Pri tem morajo zagotavljati javnost svojega dela, poročati o svojem delu in upoštevati načela odprtosti, preglednosti in odgovornosti.

Javni organi morajo uresničevati tudi pravico do obveščенosti, dostopa do informacij javnega značaja, ki sodi med temeljne človekove pravice, natančneje pa jo opredeljujejo Ustava Republike Slovenije, Zakon o dostopu do informacij javnega značaja in Zakon o medijih.

Komuniciranje in odnosi z javnostmi pa imajo poleg teh nalog ves čas v mislih imidž in ugled organa ali posameznika. Zato morajo biti izvajani tako, da omogočajo dvosmerno komuniciranje z javnostmi.

Temeljna delovna področja odnosov z javnostmi svetnic/kov so:

- zagotavljanje javnosti dela občinskega sveta in obveščanje javnosti o delu sveta in svetnic/kov
- priprava in izvajanje komuniciranja o pomembnih programskih prioritetah
- neposredno komuniciranje s ključnimi javnostmi, to so mediji in preko njih posredno z volivci /občani
- promocija programov

Da bi lahko svetnice/ki dosegli svoje cilje morajo razumeti in upoštevati vedenje in vrednote javnosti. Pri tem so javnosti skupine ljudi s podobnimi interesi in značilnostmi glede na pomembnost in moč njihovega vpliva. Za oblikovanje programa odnosov z javnostmi je potrebno narediti seznam ciljnih javnosti. Ta ni nikoli dokončen, saj se lahko javnosti spreminjajo glede na program in trenutno okolje. Temu sledi določitev ustreznih komunikacijskih poti in sporočil. Komunikacijska vsebina je vedno sestavljena iz temeljnih sporočil, ki so poslanstvo, cilji, načela in vrednote.

Za izvajanje programa je na voljo veliko različnih komunikacijskih orodij, ki imajo povezujočo vlogo z javnostjo, kot so na primer novinarska konferenca, spletne strani, dan odprtih vrat, oglasne deske, intranet, strokovna srečanja in mnoga druga orodja.

Mediji predstavljajo javnostim volilno izbiro, zato so najpogostejše področje komuniciranja političnih programov in osebnih lastnosti. Orodja za komuniciranje z mediji so izjava, intervju, pisno sporočilo ali izjava za medije.

Za uspešno komuniciranje z mediji se priporoča:

- spoštovanje časovnih roke uredništev
- predvidevanje in informiranje o novinarjevih potrebah
- ponuditi ekskluzivne informacije, raziskave ali tretje vire
- pripraviti primerno vsebino, ki naj bo kratka in jasna, osredotočena na tri glavne točke
- govoriti samo o svojem področju dela in svojih pristojnostih ter se izogibati odgovoru »brez komentarja«
- »neuradnih informacij« ni, druge taktike obstajajo samo za izkušene medijske strokovnjake
- na negativna vprašanja odgovoriti kratko in zaključiti pozitivno
- ne dovoliti, da novinar polaga besede v usta
- e predhodno pripraviti in trenirati, da ni potrebno popravljati napak in napačnih podatkov

Maja Rečnik

Vir:

gradiva Londonske šole za odnose z javnostmi (www.pr-education-si.net) in SPEM Komunikacijske skupine (www.spem.si).

23.10 ARBITRAŽA – MIRNO REŠEVANJE IN HITRO REŠEVANJE SPOROV

S 15. junijem 2010 ni več mogoče direktno na sodišče, mimo poskusa mirne rešitve spora z mediacijo ali arbitražo. Med tema dvema možnostima pa ima edino arbitraža moč in pristojnost izdaje pravnomočne razsodbe (Zakon o arbitraži Ur. list RS 45/2008 in Zakon o alternativnem reševanju sporov Ur. list 97/2009).

Razumljivo je, da lahko pošteno, strokovno, vestno in pravnomočno razsojajo edino strokovnjaki specialisti za posamezno stroko (geodeti, civilni spori, ki izvirajo iz kaznivih dejanj, rudarji, gradbeniki,...). Odločba arbitraže je pogodbeno, pravnomočna, bazira na svobodni izbiri arbitra oziroma arbitrov, je dokončna in na odločbo ni možna pritožba.

Pristojnost arbitraže izključuje pristojnost kateregakoli sodišča, v primeru, da pa je zadeva že na sodišču, pa je tam možno reševanje spora pogodbeno prekiniti in ga praktično takoj (v 30-60 dneh) rešiti pred arbitražo. Cena arbitraže je za visok mnogokratnik nižja od skupnih stroškov pred sodišči (sodišče, takse, odvetniki, izvedenci, cenilci, itd..).

Z arbitražo prehaja sodna oblast na lokalno samoupravo natančneje na županjo ali župana, svetnice in svetnike in predsednice, predsednike krajevnih skupnosti. Arbitrer bo imenovan na predlog župana po posvetovanju s svetniki in na osnovi opravljenega osnovnega seminarja o arbitraži s strani uradno imenovanega Združenja v javnem interesu d. Arbit. Arbitraža je v veliki meri pionirsko delo, ki bo v veliki meri temeljila na praksi, o kateri pa bodo imeli možnost seznanitve vsi arbitri na določenem področju (splošni in specifični strokovni primeri). Za izobraževanje arbitra je potreben osnovni seminar in trajno sodelovanje v začetku s centralno pravno službo arbitraže, po ustanovitvi pa z arbitražnim logo centrom za lokalno samoupravo. Ta bo nudil strokovno pomoč, s centrom pa bodo sodelovali tudi pomembni pravni strokovnjaki.

Ob nujnem izobraževanju arbitrov je izjemnega pomena tudi seznanitev občank in občanov z možnostjo reševanja sporov skozi arbitražo.

Ivan Kramberger, predsednik
Združenja v javnem interesu d. Arbit
Stalni sodni izvedenec

24

PARTNERJI IN SPREMLJEVALCI



SKUPNOST OBČIN SLOVENIJE

Partizanska cesta 1, 2000 Maribor

Telefon: 02 234 15 00

Fax: 02 234 15 03

Spletni naslov: www.skupnostobcin.si

Najdete nas tudi na:  

SKUPNOST OBČIN SLOVENIJE

PRIROČNIK ZA OBČINSKE SVETNICE IN SVETNIKE

Maribor, november 2010



